

EURÓPAI KÖZPONTI BANK
EURORENDSZER

Konvergenciajelentés

2026. június

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	2
2	Az elemzés keretei	4
2.1	Gazdasági konvergencia	4
1. keretes írás	Az árak alakulása	6
2. keretes írás	Fiskális folyamatok	7
3. keretes írás	Az árfolyamok alakulása	12
4. keretes írás	A hosszú lejáratú kamatlábak alakulása	13
5. keretes írás	További jelentős tényezők	15
2.2	A nemzeti jogszabályok összeegyeztethetősége a Szerződésekkel	16
3	A gazdasági konvergencia állapota	49
3.1	Az árstabilitási kritérium	54
3.2	A költségvetési egyenlegre vonatkozó kritérium	60
3.3	Az árfolyamkritérium	63
3.4	A hosszú lejáratú kamatlábakra vonatkozó kritérium	64
3.5	További jelentős tényezők	65
4	Országokénti összefoglalók	75
4.1	Csehország	75
4.2	Magyarország	76
4.3	Lengyelország	77
4.4	Románia	78
4.5	Svédország	79

Az eurót az Európai Unió 27 tagállama közül már 21 országban bevezették. A jelentés a hatból öt olyan tagállamot vizsgál, amelyek még nem vezették be a közös valutát, nevezetesen Csehországot, Magyarországot, Lengyelországot, Romániát és Svédországot. Ezek az országok az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: „Szerződés”) alapján kötelezettséget vállaltak az euro bevezetésére, ami azt jelenti, hogy törekedniük kell az összes konvergenciakritérium teljesítésére.¹ A hatodik tagállam, Dánia különleges státusszal rendelkezik, ezért e jelentés Dániára nem terjed ki.²

E jelentés elkészítésével az EKB teljesíti a Szerződés 140. cikkében előírt kötelezettségét. A Szerződés 140. cikke előírja, hogy az EKB-nak és az Európai Bizottságnak legalább két évente egyszer, illetve valamely eltéréssel rendelkező uniós tagállam kérelmére jelentést kell tennie az EU Tanácsának „az eltéréssel rendelkező tagállamok által a gazdasági és monetáris unió megvalósítására vonatkozó kötelezettségeik teljesítésében megtett előrehaladásról”. A jelentésben vizsgált öt országot a rendszeres két éves ciklus keretében értékelték. Az Európai Bizottság szintén elkészítette jelentését, és mindkét jelentés párhuzamosan kerül az EU Tanácsa elé.

Az EKB ebben a jelentésben is a korábbi konvergenciajelentéseiben használt keretet alkalmazza. Az öt érintett ország esetében megvizsgálja, hogy megvalósult-e a magas fokú fenntartható konvergencia, hogy a nemzeti jogszabályok összeegyeztethetők-e a Szerződésekkel, valamint a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányáról szóló jegyzőkönyvvel (a továbbiakban: „a KBER Alapokmánya”), valamint hogy az érintett nemzeti központi bank (NKB) megfelel-e az eurorendszerbe való integráció jogi követelményeinek.

A gazdasági konvergenciafolyamat vizsgálata erősen függ az értékelést megalapozó statisztikák minőségétől és megbízhatóságától. A statisztikák összeállítását és szolgáltatását nem befolyásolhatják politikai megfontolások vagy beavatkozás. Az EU tagállamainak kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a statisztikáik minőségére és megbízhatóságára, az adatok összeállítása során pedig megfelelő fék- és ellensúlyrendszert, valamint statisztikai minimumszabályokat kell alkalmazniuk. Ezek nélkülözhetetlenek a nemzeti statisztikai hivatalok függetlenségének, feddhetetlenségének és elszámoltathatóságának megszilárdításához, valamint a kormányzati pénzügyi statisztikák minőségébe vetett bizalom megerősítéséhez (lásd a 6. fejezetet).

¹ Eltérő rendelkezés hiányában a jelentésben szereplő „Szerződés” kifejezés az Európai Unió működéséről szóló Szerződésre utal, és a cikkek hivatkozásai a 2009. december 1-je óta hatályos számozást követik. Eltérő rendelkezés hiányában a jelentésben szereplő „Szerződések” kifejezés mind az Európai Unióról szóló szerződésre, mind az Európai Unió működéséről szóló szerződésre vonatkozik. Ezeket a kifejezéseket az [EKB-szószerző](#) is elmagyarázza.

² A Maastrichti Szerződés 1992-es megkötésekor Dániának mentességet, vagyis „kivülmaradási opciót” biztosítottak, amelynek értelmében nem köteles részt venni a gazdasági és monetáris unió harmadik szakaszában, így nem köteles bevezetni az eurót.

2014. november 4-től minden olyan uniós tagállam számára, amelynél az eltérést hatályon kívül helyezték, kötelezővé vált, hogy legkésőbb az euro bevezetésének időpontjában csatlakozzon az egységes felügyeleti mechanizmushoz (SSM).³ Ettől az időponttól kezdve az SSM-mel kapcsolatos valamennyi jog és kötelezettség az adott országra is alkalmazandóvá válik. Ezért rendkívül fontos, hogy a szükséges előkészületek megtörténjenek. Kiemelendő, hogy az euroövezetbe, és ennél fogva az SSM-be belépő bármely tagállam bankrendszere átfogó értékelés hatálya alá kerül.⁴

Ez a jelentés az alábbiak szerint épül fel. A 2. fejezet a gazdasági és jogi konvergencia vizsgálata során alkalmazott feltételrendszert mutatja be. A 3. fejezet átfogó áttekintést nyújt a gazdasági konvergencia legfontosabb szempontjairól. A 4. fejezet az országösszefoglalókat tartalmazza, amelyek bemutatják a gazdasági és jogi konvergencia vizsgálatának főbb eredményeit. Az 5. fejezet részletesebben vizsgálja a gazdasági konvergencia állapotát a vizsgált öt uniós tagállam mindegyikében. A 6. fejezet áttekintést ad a konvergenciamutatókról és az azok összeállításához használt statisztikai módszertanról. Végül a 7. fejezet vizsgálja a kérdéses tagállamok nemzeti jogszabályainak, többek között az NKB-juk alapokmányának a Szerződés 130. és 131. cikkével való összeegyeztethetőségét.

³ 2014. november 4-én az EKB átvette [a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos, az Európai Központi Bankra ruházott különleges feladatokról szóló, 2013. október 15-i 1024/2013/EU tanácsi rendeletben](#) (HL L 287., 2013.10.29., 63. o.) ráruházott feladatokat. Lásd az említett rendelet 33. cikkének (2) bekezdését.

⁴ Lásd az [Egységes Felügyeleti Mechanizmuson belül az Európai Központi Bank és az illetékes nemzeti hatóságok, valamint a kijelölt nemzeti hatóságok közötti együttműködési keretrendszer létrehozásáról](#) szóló, 2014. április 16-i 468/2014/EU európai központi banki rendelet (SSM-keretrendelet) (EKB/2014/17) (HL L 141., 2014.5.14., 1. o.) (10) preambulumbekzdését.

2 Az elemzés keretei

2.1 Gazdasági konvergencia

Az EKB közös elemzési keretet használva vizsgálja az eurót bevezetni szándékozó EU-tagállamok gazdasági konvergenciájának helyzetét.

Ez az Európai Monetáris Intézet (EMI) és az EKB valamennyi konvergenciajelentésében egységesen alkalmazott közös keret egyrészt a Szerződés rendelkezésein alapul, amelyeket az EKB az árak, a költségvetési egyenlegek és az adósságráták, az árfolyamok és a hosszú lejáratú kamatlábak alakulása, valamint más, a gazdasági integráció és konvergencia szempontjából releváns tényezők vizsgálatában alkalmaz. Másrészt a közös keret alapját képezi több, a fenntartható konvergencia részletesebb vizsgálatára alkalmasnak tartott visszatekintő és a jövőre vonatkozó gazdasági mutató is. A keretrendszer néhány elemét idővel továbbfejlesztették. Az érintett tagállam mindezen tényezőkön alapuló vizsgálata szintén fontos információkkal szolgál annak biztosítása érdekében, hogy az euroövezetbe való integráció jelentősebb nehézségek nélkül folytatódjon. Az alábbi 1–5. keretes írások áttekintik a jogi rendelkezéseket, és bemutatják azokat a módszertani részleteket, amelyek alapján az EKB az említett rendelkezéseket alkalmazza.

Ez a konvergenciajelentés az EKB által korábban közzétett jelentésekben meghatározott elveken alapul, a folytonosság és az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében.

Az EKB (és előtte az EMI) a konvergenciakritériumok alkalmazása során számos irányadó elvet alkalmaz. Először is, az egyes kritériumok szigorúan értelmezendők és alkalmazandók. Ezen elv mögött az a megfontolás áll, hogy a kritériumok fő célja annak biztosítása, hogy az euroövezetbe kizárólag olyan tagállamok csatlakozhassanak, amelyek gazdasági helyzete lehetővé teszi az árstabilitás fenntartását és az övezet koherenciájának megőrzését. Másodszor, a konvergenciakritériumok összefüggő, egységes csomagot képeznek, és valamennyit teljesíteni kell. A Szerződés egyenlő alapon sorolja fel a kritériumokat, és nem rangsorolja azokat. Harmadszor, a konvergenciakritériumokat a tényleges adatok és nem előrejelzések alapján kell teljesíteni. Negyedszer, a konvergenciakritériumok alkalmazásában következetesen, átláthatóan és egyszerűen kell eljárni. Ezenkívül a konvergenciakritériumoknak való megfelelés mérlegelésekor lényeges tényező a fenntarthatóság, mivel a konvergenciát tartósan kell elérni, nem csak egy adott időpontban. Az országvizsgálat ezért részletesen foglalkozik a konvergencia fenntarthatóságával.

Az érintett ország gazdaságának alakulását e tekintetben az elmúlt tízéves időszakra visszatekintve vizsgáljuk. Így jobban meghatározható, hogy a jelenlegi eredmények milyen mértékben erednek valódi strukturális átalakításokból, ezáltal biztosabban meg lehet ítélni a gazdasági konvergencia fenntarthatóságát.

Ezen túlmenően egy előretekintő perspektívát is alkalmazunk a megfelelő mértékben. Ebben az összefüggésben különös figyelmet szentelünk annak, hogy a kedvező gazdasági folyamatok fenntarthatósága elsősorban azon múlik, sikerül-e

megfelelő és tartós gazdaságpolitikai válaszokat adni a jelenlegi és a jövőbeli kihívásokra. Az erős gazdaságirányítás, a szilárd intézmények és a fenntartható államháztartás ugyancsak alapvető fontosságúak az árstabilitás és a kibocsátás fenntartható növekedésének támogatásában közép- és hosszú távon. Mindent egybevetve hangsúlyozzuk, hogy a gazdasági konvergencia fenntarthatóságának biztosítása egyaránt függ egy kedvező kiinduló helyzet elérésétől, szilárd intézmények meglététől, a válságokkal szembeni ellenálló képességtől és az euro bevezetése után folytatott megfelelő politikáktól.

A konvergenciajelentést érintő statisztikai adatgyűjtés lezárásának időpontja 2026. június 17. volt. A konvergenciakritériumok alkalmazásához felhasznált statisztikai adatokat az Európai Bizottság szolgáltatta (lásd a 6. fejezetet, valamint a táblázatokat és ábrákat), az árfolyamok és a hosszú lejáratú kamatlábak esetében az EKB-val együttműködve. Az Európai Bizottsággal egyetértésben a referencia-időszak mind az árstabilitási kritérium, mind a hosszú lejáratú kamatlábakat érintő kritérium tekintetében a 2025 júniusa és 2026 májusa közötti időszak. Az árfolyamokra vonatkozóan a referencia-időszak 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tart. A fiskális pozíciók historikus adatai a 2025-ig terjedő időszakot fedik le. Számításba vettünk továbbá különféle forrásokból származó előrejelzéseket és egyéb, a konvergencia fenntarthatóságára vonatkozó előretekintő vizsgálat szempontjából lényeges információkat. A jelentés ugyancsak figyelembe veszi az Európai Bizottság 2026. május 21-én közzétett [2026. tavaszi gazdasági előrejelzését](#) és a 2025. november 25-én közzétett, [a riasztási mechanizmus keretében készült 2026. évi jelentését \(Alert Mechanism Report\)](#). Ezt a jelentést 2026. június 19-én fogadta el az EKB Általános Tanácsa.

Ez a konvergenciajelentés a közel-keleti háború konvergenciaértékelésre gyakorolt hatását is figyelembe veszi. A közelmúltbeli geopolitikai feszültségek hozzájárultak a bizonytalanság növekedéséhez – többek között az energiapiacokra, a kereskedelmi útvonalakra és a globális pénzügyi feltételekre gyakorolt potenciális hatások révén. Bár a kezdeti hatás már megmutatkozott az inflációs folyamatokban és a bizalmi mutatókban, a háború gazdasági hatásának mértéke attól függ, hogy milyen erős és tartós lesz az energiaárak emelkedése, illetve milyen mértékű közvetett és másodlagos hatások érvényesülnek majd e folyamat során. A nagyobb energiatülszórásúval rendelkező és a Közel-Kelettel intenzívebb kereskedelmi kapcsolatokat ápoló országok esetében a hatások várhatóan erőteljesebbek lehetnek. A hatások az egyes országok makrogazdasági környezetétől és a politikai reakcióktól is függenek. A konvergenciaértékelés jövőre vonatkozó része ezért a szokásosnál nagyobb bizonytalanságnak van kitéve.

Az árfolyam-alakulást illetően a jogi rendelkezéseket és azok EKB általi alkalmazását az 1. keretes írás tartalmazza.

1. keretes írás

Az árak alakulása

1. A szerződés rendelkezései

Hivatkozással az alábbi kritérium egyes tagállamok általi teljesítésére a Szerződés 140. cikk (1) bekezdés első franciabekezdése előírja, hogy a konvergenciajelentésnek vizsgálnia kell a fenntartható konvergencia magas fokának elérését, azaz:

„az árstabilitás magas fokának elérését; ez olyan inflációs ráta esetén áll fenn, amely közel esik az árstabilitás tekintetében legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállaméhoz”.

A (13. sz.) jegyzőkönyvnek a konvergenciakritériumokról szóló 1. cikkében ez áll:

„Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 140. cikk (1) bekezdés első franciabekezdésében említett árstabilitási kritérium azt jelenti, hogy egy tagállam fenntartható árstabilitással és a vizsgálatot megelőző egyéves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam átlagos inflációs rátáját legfeljebb 1½ százalékponttal meghaladó inflációs rátával rendelkezik. Az inflációt a fogyasztóiár-index segítségével összehasonlítható alapon, a tagállami fogalommeghatározások közötti eltérések figyelembevételével kell meghatározni.”

2. A szerződés rendelkezéseinek alkalmazása

E jelentésében az EKB az alábbiak szerint alkalmazza a Szerződés rendelkezéseit.

Először, „a vizsgálatot megelőző egy éves időszakon keresztül megfigyelt átlagos inflációs ráta” kiszámítása során azt figyeltük, hogy a 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszak harmonizált fogyasztóiár-indexének (HICP) tizenkét havi átlaga mennyit változott az előző tizenkét havi átlaghoz viszonyítva. Az infláció mérése a HICP alapján történt, amelynek kidolgozására azért került sor, hogy árstabilitás szempontjából összehasonlítható alapon lehessen értékelni a konvergenciát (lásd a 6.2. szakaszt). Másodszor, a referenciaérték meghatározásához használt „az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam” elv azt jelenti, hogy (a kiugró értékeket nem számítva) a három legalacsonyabb átlagos inflációs rátával rendelkező EU-tagállam inflációs rátájának súlyozatlan számtani átlagát vettük figyelembe.

Megemlíthendő, hogy a „kiugró érték” fogalmára már az EKB korábbi konvergenciajelentései, valamint az EMI konvergenciajelentései is utaltak. E jelentésekkel összhangban valamely tagállam adata két feltétel teljesülése esetén számít kiugró értéknek: egyrészt, ha az ország tizenkét havi átlagos inflációs rátája jelentősen az euroövezet átlaga alá esik, másrészt, ha az árak alakulását rendkívüli tényezők erősen befolyásolják. A kiugró értékek azonosítása nem követ mechanikus megközelítést. A kiugróérték-konceptió bevezetésének célja az egyes országokban az infláció alakulását érintő esetleges olyan jelentős torzulások megfelelő kezelése volt, amelyek csökkentik az adott országok inflációs rátáinak reprezentativitását mint a konvergencia viszonyítási alapját. Az EKB által a kiugró értékek azonosításában alkalmazott megközelítés ebben a jelentésben összhangban van az EKB korábbi konvergenciajelentéseiben követett megközelítéssel.

Ennek alapján e jelentés alkalmazásában az árstabilitás tekintetében a három legjobb teljesítményt nyújtó tagállam Ciprus (0,9 százalék), Franciaország (1,2 százalék) és Dánia (1,6 százalék). A fenti három kamatláb átlagához 1½ százalékpontot hozzáadva az árstabilitási kritérium referenciaértéke

2,7 százalék lett. E három legjobban teljesítő tagállam közül egyiket sem azonosították olyan lehetséges kiugró értéknek, amelyet ki kellene zárni az árstabilitás referenciaértékének kiszámításából.

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti tizenkét hónapos referencia-időszak átlagos HICP inflációs rátáját annak tükrében tekintettük át, hogy árstabilitás szempontjából miként teljesített az adott ország gazdasága az elmúlt tíz évben.

Mindez lehetővé teszi az áralakulási folyamatok fenntarthatóságának részletes vizsgálatát az adott országban. Figyelmet fordítottunk a monetáris politika orientációjára, különösen arra, hogy a monetáris hatóságok elsősorban az árstabilitás elérésére és fenntartására koncentráljanak-e, valamint azt is néztük, hogy a gazdaságpolitika más területei hogyan járulnak hozzá e cél megvalósításához. Azt is figyelembe vettük, hogy a makrogazdasági környezet mennyiben segíti az árstabilitás elérését. Az árak alakulását a kínálati és keresleti feltételek fényében vizsgáltuk, olyan tényezőkre összpontosítva, mint a fajlagos munkaerőköltségek és az importárak. Végezetül pedig más releváns árindexek tendenciáit is figyelembe vesszük. Előretekintő képet adunk az elkövetkező évek várható inflációs kilátásairól, beleértve jelentős nemzetközi szervezetek és piaci szereplők előrejelzéseit. Ezenkívül olyan intézményi és strukturális szempontokat is tárgyalunk, amelyek lényegesek az árstabilitást elősegítő környezet fenntartása szempontjából az euro bevezetése után.

A 2. keretes írás ismerteti a fiskális folyamatokra vonatkozó jogi rendelkezéseket és azok EKB általi alkalmazását, eljárési kérdésekkel együtt.

2. keretes írás

Fiskális folyamatok

1. A Szerződés rendelkezései és más jogszabályi előírások

Hivatkozással az alábbi kritérium egyes tagállamok általi teljesítésére a Szerződés 140. cikk (1) bekezdés második franciabekezdése előírja, hogy a konvergenciajelentésnek vizsgálnia kell a fenntartható konvergencia magas fokának elérését, azaz:

„az állam pénzügyi helyzetének fenntarthatóságát; ezt olyan költségvetési egyenleg elérése mutatja, amely nem rendelkezik a 126. cikk (6) bekezdése értelmében vett túlzott hiánnyal.”

A (13. sz.) jegyzőkönyv konvergenciakritériumokról szóló 2. cikkében ez áll:

„Az említett Szerződés 140. cikk (1) bekezdés második franciabekezdésében hivatkozott, az állam költségvetési pozíciójára vonatkozó kritérium azt jelenti, hogy a vizsgálat időpontjában a tagállam nem áll a Tanács túlzott hiány fennállásáról – az említett Szerződés 126. cikk (6) bekezdésének értelmében – hozott határozatának hatálya alatt.”

A 126. cikk határozza meg a túlzott hiány esetén követendő eljárást (EDP). A 126. cikk (2) és (3) bekezdéseivel összhangban az Európai Bizottság jelentést készít, ha egy tagállam nem felel meg a költségvetési fegyelem követelményeinek, különösen, ha:

1. a tervezett vagy tényleges államháztartási hiánynak a GDP-hez viszonyított aránya túllép egy meghatározott referenciaértéket (amelyet a túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló (12. sz.) jegyzőkönyv a GDP 3 százalékában szab meg), kivéve, ha:
 - (a) ez az arány jelentős mértékben és folyamatosan csökkent, és elért egy, a referenciaértékhez közeli szintet; vagy
 - (b) a referenciaérték túllépése csak kivételes és átmeneti, és az arány közel marad a referenciaértékhez;
2. az államadósságnak a GDP-hez viszonyított aránya túllép egy meghatározott referenciaértéket (amelyet a túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló (12. sz.) jegyzőkönyv a GDP 60 százalékában szab meg), kivéve, ha az arány elegendő mértékben csökken, és kielégítő ütemben közelít a referenciaértékhez.

Ezen túlmenően a Bizottság köteles figyelembe venni a jelentésében, hogy a költségvetési hiány meghaladja-e az állam beruházási kiadásait; ugyancsak számításba kell vennie minden egyéb érdemleges tényezőt, beleértve a tagállam középtávú gazdasági és költségvetési helyzetét. A Bizottság készíthet jelentést akkor is, ha a kritériumokkal kapcsolatos követelmények teljesítésétől függetlenül azon a véleményen van, hogy egy tagállamban túlzott hiány kialakulásának veszélye áll fenn. A Bizottság jelentését a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményezi. Végül, a 126. cikk (6) bekezdésével összhangban az EU Tanácsa a Bizottság ajánlása alapján és az érintett tagállam esetleges észrevételeinek figyelembevételével, minősített többséggel – és az érintett tagállam kizárásával – átfogó értékelést követően határoz arról, hogy fennáll-e a túlzott hiány az adott tagállamban.

A Szerződés 126. cikkének rendelkezéseit tovább tisztázza az 1177/2011/EU⁵ és az (EU) 2024/1264⁶ rendelettel módosított 1467/97/EK⁷ rendelet, amely többek között:

- megerősíti az adósságkritérium és a hiánykritérium azonos alapját az előbbi rendszeresítésével;

⁵ A Tanács 1177/2011/EU rendelete (2011. november 8.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L 306., 2011.11.23., 33. o.).

⁶ A Tanács (EU) 2024/1264 Rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L, 2024/1264, 2024.4.30.).

⁷ A Tanács 1467/97/EK rendelete (1997. július 7.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról (HL L 209., 1997.8.2., 6. o.).

- meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a referenciaértéket meghaladó államadósság GDP-hez viszonyított aránya a Szerződés 126. cikk (2) bekezdés b) pontjával összhangban elegendő mértékben csökkenőnek és a referenciaértékhez kielégítő ütemben közelítőnek tekintendő. A megreformált uniós költségvetési keret meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a referenciaértéket meghaladó államadósság GDP-hez viszonyított aránya a 126. cikk (2) bekezdés b) pontjával összhangban elegendő mértékben csökkenőnek és a referenciaértékhez kielégítő ütemben közelítőnek tekintendő. Kiemelendő, hogy a rendelet 2. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a követelményt teljesítettnek kell tekinteni, ha az érintett tagállam tiszteletben tartja a Tanács által meghatározott nettó kiadási pályát.⁸ A Bizottság a Szerződés 126. cikk (3) bekezdésével összhangban jelentést készít, ha az államadósság GDP-hez viszonyított aránya meghaladja a referenciaértéket, a költségvetési egyenleg nem közelíti meg az egyensúlyt vagy nem többletet mutat, és a tagállam ellenőrzési számláján kimutatott eltérések éves szinten meghaladják a GDP 0,3 százalékpontját, vagy halmozottan a GDP 0,6 százalékpontját;
- részletezi azokat a releváns tényezőket, amelyeket a Bizottságnak figyelembe kell vennie, amikor a Szerződés 126. cikk (3) bekezdése szerinti jelentést készíti. A legfontosabb, hogy felsorolja azon tényezőket, amelyek lényegesnek számítanak a középtávú gazdasági, költségvetési és államadósság-pozíciók alakulásának értékelésében (lásd a rendelet 2. cikk (3) bekezdésében).

2. A Szerződés rendelkezéseinek alkalmazása

Az EKB a konvergencia vizsgálatának céljából véleményezi a költségvetési folyamatokat. Megvizsgálja fenntarthatósági szempontból a 2016 és 2025 közötti időszak legfontosabb költségvetési mutatóit, az államháztartás kilátásait és feladatait, különös tekintettel a hiány és az adósság alakulásának összefüggésére. A COVID–19-világjárvány és Oroszország Ukrajna elleni háborúja államháztartásra gyakorolt hatását illetően az EKB a Stabilitási és Növekedési Paktum 2020. március 20. és 2023. december 31. között (azaz a Stabilitási és Növekedési Paktum 2024. áprilisi reformját megelőzően) aktivált általános mentesítési rendelkezésére hivatkozik, az 1466/97/EK⁹ rendelet 5. cikk (1) bekezdésében és 9. cikk (1) bekezdésében a prevenciós ágra, valamint az 1467/97/EK rendelet 3. cikk (5) bekezdésében a korrekciós ágra vonatkozóan meghatározottak szerint. A védelmi kiadások növelésére irányuló további rugalmasság biztosításának hatását illetően az EKB a Stabilitási és Növekedési Paktum nemzeti mentesítési rendelkezésére hivatkozik, amelyet a 2024. áprilisi reform során vezettek be. A 2024/1263/EU rendelet 26. cikke kimondja, hogy „a Tanács – valamely tagállam kérésére és a Bizottság által az elemzése alapján tett ajánlás nyomán – a bizottsági ajánlástól számított négy héten belül olyan ajánlást fogadhat el, amely a tagállam által nem befolyásolható, a tagállam államháztartására jelentős hatást gyakorló rendkívüli körülmények esetén lehetővé teszi a tagállam számára a Tanács

⁸ A nettó kiadási pályát az EU Tanácsa [a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről](#), valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i európai parlamenti és tanácsi (EU) 2024/1263 rendelet (HL L 2024/1263, 2024.4.30.) alapján határozza meg. Az új gazdasági irányítási keretrendszer értelmében a tagállamoknak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveket kell benyújtaniuk, amelyek többek között a nettó kiadási ütemtervre vonatkozó kötelezettségvállalást is tartalmazzák, és amelyek ténylegesen költségvetési korlátot határoznak meg a terv időtartamára, azaz négy-öt évre. A Bizottság által a tervről készített értékelés alapján a Tanács ajánlást fogad el, amelyben meghatározza az érintett tagállam nettó kiadási ütemtervét.

⁹ [A Tanács 1466/97/EK rendelete \(1997. július 7.\) a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról](#) (HL L 209., 1997.8.2., 1. o.).

által meghatározott nettó kiadási pályájától való eltérést, feltéve, hogy az ilyen eltérés nem veszélyezteti a középtávú költségvetési fenntarthatóságot”. Az EKB a nemzeti költségvetési keretek hatékonyságára vonatkozó, az 1467/97/EK rendelet 2. cikk (3) bekezdés d) pontjában és a 2011/85/EU irányelvben¹⁰ foglaltak szerinti elemzést is bemutat. A 126. cikkben foglaltakra tekintettel, az EKB-nak a Bizottsággal ellentétben nincs hivatalos szerepe az EDP-ben. Az EKB jelentése tehát csupán megállapítja, hogy a vizsgált ország az EDP hatálya alá esik-e vagy sem.

A Szerződés azon rendelkezésével kapcsolatban, amely szerint a GDP 60 százalékát meghaladó államadósságnak „elegendő mértékben csökkennie és kielégítő mértékben közelítenie kell a referenciaértékhez”, az EKB az adósságráta múltbeli és jövőbeli trendjeit vizsgálja. Azon tagállamok esetében, amelyek adósságrátája meghaladja a referenciaértéket, az EKB közli az Európai Bizottságnak a 1467/97/EK rendelet 2. cikk (3) bekezdése szerinti legfrissebb értékelését.

A költségvetési folyamatok vizsgálata nemzeti számla alapon összeállított adatokra támaszkodik, a számlák 2010. évi európai rendszerével (ESA 2010) összhangban (lásd a 6. fejezetet). Ebben a jelentésben többségében a Bizottság által 2026 áprilisában és májusában szolgáltatott, a 2016 és 2025 közötti államháztartási pozíciókat, valamint a Bizottság 2026–2027-re vonatkozó előrejelzéseit tartalmazó adatok szerepelnek.

A 2025-ös referenciaév eredményeinek az államháztartás fenntarthatósága szerinti értékelése a vizsgált ország utolsó tízéves teljesítményén alapul.

Először a deficitráta vizsgálatára kerül sor. Megjegyzendő, hogy egy ország éves deficitrátájának változását jellemzően többféle háttértényező befolyásolja. Ezek a hatások két csoportra oszthatók: „ciklikus hatások”, amelyek azt tükrözik, hogyan reagálnak a hiányok a gazdasági ciklus változásaira, valamint „nem ciklikus hatások”, amelyek gyakran a fiskális politikához való szerkezeti vagy állandó alkalmazkodást tükrözik. A jelentésben számszerűsített nem ciklikus hatások azonban nem tükrözik szükségszerűen és maradéktalanul a fiskális pozíciók szerkezeti változását, ugyanis a költségvetési egyenleget átmenetileg befolyásoló olyan hatásokat is magukban foglalnak, amelyek akár gazdaságpolitikai intézkedések, akár különleges tényezők nyomán adódhatnak.

A következő lépésben az államadósság-mutató referencia-időszak alatti alakulásának, valamint az azt megalapozó tényezők vizsgálatára kerül sor. E tényezők a nominális GDP-növekedés és a kamatlábak közötti különbség, az elsődleges egyenleg, valamint a hiány–adósság kiigazítás. Ez a nézőpont további információkat nyújthat arról, hogy a makrogazdasági környezet – különösen a növekedés és a kamatlábak eredője – milyen mértékben befolyásolta az adósság dinamikáját. Vizsgáljuk továbbá az államadósság szerkezetét, különös tekintettel a rövid lejáratú és devizaadósságok arányára, valamint ezek alakulására. Ezeket az arányokat az adósságráta jelenlegi szintjével összevetve rámutathatunk, mennyire érzékenyek a költségvetési egyensúlyok az árfolyamok és a kamatlábak változásaira.

¹⁰ A Tanács 2011/85/EU irányelve (2011. november 8.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről (HL L 306., 2011.11.23., 41. o.).

A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum 2024-es hatálybalépésével új szabályok léptek életbe az adósságalapú túlzott hiány esetén követendő eljárás (EDP) megindítására vonatkozóan. Míg a hiányalapú EDP megindítására vonatkozó szabályok lényegében változatlanok maradtak, az adósságalapú EDP megindítására vonatkozó szabályok a 2. keretes írásban ismertetett módon kerültek módosításra. Azonban, mivel az EU Tanácsa által meghatározott nettó kiadási pályák csak a 2025-től kezdődő időszakra vonatkozó fiskális stratégiákat tartalmazzák, 2026 előtt nem indult adósságalapú EDP.

A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítő záradéka a 2020–2023 közötti időszakra került aktiválásra, és 2025 áprilisában az EU Tanácsa összehangolt kérelmet indított a nemzeti mentesítő záradék aktiválására. Az általános mentesítő záradék aktiválása lehetővé tette a tagállamok számára, hogy az általánosan irányadó költségvetési előírásoktól eltérjenek, a Stabilitási és Növekedési Paktum keretében a pandémiával és Oroszország Ukrajna elleni háborújával összefüggésben szükséges politikai összehangoló intézkedések elősegítése érdekében. 2025. március 19-én az Európai Bizottság javaslatot tett a nemzeti mentesítési záradék összehangolt aktiválására, ami lehetővé tenné az tagországok számára, hogy a számukra jóváhagyott nettó kiadási pályától eltérjenek, annak céljából, hogy további költségvetési mozgásterük legyen a magasabb védelmi kiadások fedezésére. Ehhez kapcsolódóan a Bizottság kijelentette, hogy „Oroszország Ukrajna elleni háborús támadása és az Európa biztonságát fenyegető veszély kivételes körülményeknek számítanak, a tagállamok ellenőrzési körén kívül esően, ami a kapcsolódó védelmi kiadások növekedése révén jelentős kihatással van a tagállamok államháztartására”.¹¹ 2025. április 30-án a Tanács nyilatkozatot adott ki egy nemzeti mentesítési záradék aktiválására irányuló összehangolt kérést illetően.¹² E jelentés lezárásának időpontjában a Tanács 17 tagállam esetében aktiválta a záradékot, köztük a vizsgálat alatt álló három ország (Csehország, Magyarország és Lengyelország) esetében is. A záradék négy évre és a GDP legfeljebb 1,5 százalékára vonatkozó rugalmasságot ad.

Az előretekintő perspektívára áttérve az Európai Bizottság 2026–2027-re vonatkozó legújabb előrejelzéseit és az adósság fenntarthatóságával kapcsolatos hosszú távú kihívások értékelését vizsgáljuk. E körbe tartoznak különösen a költségvetési egyenlegek és az adósságráták kilátásai a jelenlegi költségvetési politikák tükrében. Hangsúlyozzuk továbbá a költségvetési pozíciók és a konszolidáció széles területei fenntarthatóságának hosszú távú kihívásait, különösen a felosztó-kirovó állami nyugdíjrendszerek tekintetében, figyelembe véve a demográfiai folyamatokat és a kormány által vállalt függő kötelezettségeket. Az új szabályok szerint az országok középtávú költségvetési terveit a nemzeti költségvetési és strukturális tervekben kell meghatározni, amelyeket 2024 őszétől tesznek közzé. Ezek a tervek legalább négyéves időszakra vonatkozóan mutatják be

¹¹ Lásd az Európai Bizottság „[A védelmi kiadások növekedésének figyelembevétele a Stabilitási és Növekedési Paktumon belül](#)” című közleményét, C(2025) 2000 végleges, Brüsszel, 2025. március 19.

¹² Lásd az Európai Unió Tanácsa „[A nemzeti mentesítő záradékok összehangolt aktiválása](#)” című sajtóközleményét, 2025. április 30.

a nettó kiadások alakulását, és felvázolják a kormány 2025-ig szóló költségvetési stratégiáját.

A 3. keretes írás az árfolyamok alakulására vonatkozó jogi rendelkezéseket és EKB általi alkalmazásukat ismerteti.

3. keretes írás

Az árfolyamok alakulása

1. A Szerződés rendelkezései

Hivatkozással az alábbi kritérium egyes tagállamok általi teljesítésére, a Szerződés 140. cikk (1) bekezdés harmadik franciabekezdése előírja, hogy a konvergenciajelentésnek vizsgálnia kell a fenntartható konvergencia magas fokának elérését, azaz:

„az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusa által előírt normál ingadozási sávok betartását legalább két évig anélkül, hogy az euróval szemben leértékelésre kerülne sor”.

A (13. sz.) jegyzőkönyv konvergenciakritériumokról szóló 3. cikkében ez áll:

„Az említett Szerződés 140. cikk (1) bekezdés harmadik franciabekezdésében foglalt, az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusában történő részvételre vonatkozó kritérium azt jelenti, hogy egy tagállam a vizsgálatot megelőző legalább két éven keresztül komoly feszültségek nélkül az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusa által előírt normál ingadozási sávokon belül maradt. Különösen lényeges, hogy az adott tagállam ugyanerre az időszakra saját kezdeményezése alapján ne értékelje le valutája középárfolyamát az euróval szemben.”

2. A szerződés rendelkezéseinek alkalmazása

Az árfolyam stabilitását illetően az EKB azt vizsgálja, hogy az adott ország a konvergenciavizsgálatot megelőzően legalább két évig komoly feszültségektől mentesen – és különösen az euróval szembeni leértékelés nélkül – vett-e részt az ERM II-ben (amely 1999 januárjában lépett az ERM helyébe). Rövidebb részvételi időszakok esetén az árfolyam alakulását kétéves referencia-időszak alatt vizsgáljuk.

A korábbi megközelítéssel összhangban az euróval szembeni árfolyam-stabilitás vizsgálata arra összpontosít, hogy az árfolyam mennyire marad közel az ERM II-beli középárfolyamhoz, figyelembe véve közben azokat a tényezőket, amelyek felértékelődéshez vezethettek. Az ERM II-n belüli ingadozási sáv szélessége ebből a szempontból nem befolyásolja hátrányosan az árfolyam-stabilitási kritérium vizsgálatát.

A „komoly feszültségek” nélküli részvétel kérdéskörét illetően továbbá i) megvizsgáljuk, hogy milyen mértékben térnek el az árfolyamok az euróval szembeni ERM II-beli középárfolyamoktól; ii) olyan mutatókat alkalmazunk, mint például az euróval szembeni árfolyam-volatilitás és annak trendje, valamint az euroövezettel szembeni rövid lejáratú kamatláb-különbözetek nagysága és alakulása; iii) vizsgáljuk a devizapiaci beavatkozások szerepét; és iv) megnézzük, milyen szerepet játszanak a nemzetközi pénzügyi segítségnyújtási programok a valuta stabilizálásában.

A jelentésben a referencia-időszak 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tart. Valamennyi kétoldalú árfolyam hivatalos EKB referencia-árfolyam (lásd a 6. fejezetet).

Az ERM II-ben történő részvétel és az euróval szembeni nominális árfolyam vizsgált időszakbeli alakulása mellett röviden áttekintjük a jelenlegi árfolyam fenntarthatóságára utaló adatokat. Ezek az adatok a reál effektív árfolyamok, valamint a fizetési mérleg folyó fizetési, tőke- és pénzügyi mérlegének alakulásából származnak. Vizsgáljuk továbbá a bruttó külső adósságállomány és a nettó nemzetközi befektetési pozíció hosszabb távú alakulását. Az árfolyamok változásáról szóló szakaszban figyelembe vesszünk további olyan mutatókat is, amelyek az adott ország euroövezetbe való integrálódásának mértékét jelzik. Ezt a külkereskedelmi (export és import) és a pénzügyi integráció szempontjából egyaránt értékeljük. Végezetül az árfolyam-alakulásról szóló rész bemutatja, hogy – adott esetben – a vizsgált ország részesült-e központi banki likviditási segítségben vagy fizetésimérleg-támogatásban a kétéves referencia-időszak alatt. A tényleges és elővigyázatossági segítségnyújtást egyaránt figyelembe vesszük.

A 4. keretes írás a hosszú lejáratú kamatlábak alakulására vonatkozó jogi rendelkezéseket és az EKB általi alkalmazásukat ismerteti.

4. keretes írás

A hosszú lejáratú kamatlábak alakulása

1. A Szerződés rendelkezései

Hivatkozással az alábbi kritérium egyes tagállamok általi teljesítésére, a Szerződés 140. cikk (1) bekezdés negyedik franciabekezdése előírja, hogy a konvergenciajelentésnek vizsgálnia kell a fenntartható konvergencia magas fokának elérését, azaz:

„az eltéréssel rendelkező tagállam által elért konvergencia és a tagállamnak az árfolyam-mechanizmusban való részvételének fenntarthatóságát, ami a hosszútávú kamatszintben tükröződik.”

A (13. sz.) jegyzőkönyv konvergenciakritériumokról szóló 4. cikkében ez áll:

„Az említett Szerződés 140. cikk (1) bekezdés negyedik franciabekezdésében említett kamatokra vonatkozó konvergenciakritérium azt jelenti, hogy egy tagállam a vizsgálatot megelőző egyéves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam átlagos nominális hosszú lejáratú kamatát legfeljebb két százalékponttal meghaladó kamattal rendelkezett. A kamatokat a hosszú lejáratú államkötvények vagy összehasonlítható értékpapírok alapján, a tagállami fogalom meghatározások közötti eltérések figyelembevételével kell meghatározni.”

2. A szerződés rendelkezéseinek alkalmazása

E jelentésében az EKB az alábbiak szerint alkalmazza a Szerződés rendelkezéseit.

Egyrészt, „a vizsgálatot megelőző egyéves időszakon keresztül” megfigyelt „átlagos nominális hosszú lejáratú kamatlábat” annak a legutóbbi tizenkét havi időszaknak a számtani átlagaként számítottuk, amelyre rendelkezésre álltak HICP-adatok. Ebben a jelentésben – összhangban az

árstabilitási kritérium referencia-időszakával – a 2025 júniusa és 2026 májusa közötti időszakot vettük referencia-időszaknak.

Másrészt, a referenciaérték meghatározásában alkalmazott, „az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam” elv azt jelenti, hogy ugyanazon három legalacsonyabb inflációs rátával rendelkező tagállam hosszú lejáratú kamatlábainak súlyozatlan számtani átlagát vettük, amely országokat az árstabilitási kritérium referenciaértékének számításakor is figyelembe vettünk (lásd az 1. keretes írást). A jelentésben figyelembe vett referencia-időszakban az árstabilitási kritérium referenciaértékének számításakor a legalacsonyabb inflációs rátával rendelkező három ország hosszú lejáratú kamatlába 2,6 százalék (Dánia), 3,1 százalék (Ciprus) és 3,5 százalék (Franciaország) volt. Így az átlagos inflációs ráta 3,1 százalék, amelyhez 2 százalékpontot hozzáadva 5,1 százalékos referenciaértéket kapunk.¹³

A fentiekben említetteknek megfelelően a Szerződés kifejezetten hivatkozik a „konvergencia tartósságára”, amely a hosszú lejáratú kamatlábak szintjében tükröződik. A 2024 júniusa és 2026 májusa közötti vizsgált időszak folyamatait ezért az elmúlt tíz esztendő (vagy azon időszak, amelyről adataink vannak) hosszú lejáratú kamatlábainak pályája, valamint az euroövezeti hosszú lejáratú kamatlábak átlagától való eltérés alapján vizsgáljuk. Elméletben a vizsgált időszak során az euroövezeti átlagos hosszú lejáratú kamatláb részben több euroövezeti ország magas országspecifikus kockázati felárait tükrözhetette. ezért az euroövezeti AAA hosszú lejáratú állampapírhozam (vagyis az AAA besorolású euroövezeti országokat tartalmazó euroövezeti AAA hozamgörbe hosszú lejáratú hozama) összehasonlítási célra is figyelembevételre kerül. Az elemzés háttereként ez a jelentés a pénzügyi piac méretéről és fejlődéséről is információkkal szolgál. Mivel ez három különböző mutatóra alapul (a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állománya, a tőzsdei piaci kapitalizáció és a monetáris pénzügyi intézményektől a belföldi nem pénzügyi magánszektor számára nyújtott hitelek), amelyek együttesen a pénzügyi piacok méretét mérik.

Végezetül, a Szerződés 140. cikk (1) bekezdése előírja, hogy e jelentés számos más releváns tényezőt is vegyen figyelembe (lásd az 5. keretes írást). E tekintetben a Szerződés 121. cikk (6) bekezdésével összhangban 2011 decemberében megerősített gazdaságirányítási keretrendszer lépett életbe, amelynek célja a gazdaságpolitikák szorosabb összehangolásának és az EU-tagállamok gazdasági teljesítményei hosszan tartó konvergenciájának biztosítása. Az alábbi 5. keretes írás röviden ismerteti ezeket a jogi rendelkezéseket, valamint azt, hogy a konvergencia EKB által lefolytatott vizsgálata miként kezeli a fent említett további tényezőket.

¹³ A kamatlábakat a rendelkezésre álló és a konvergencia értékelésének céljára kifejlesztett hosszú lejáratú harmonizált kamatlábak alapján mértük (lásd a 6. fejezetet).

5. keretes írás

További jelentős tényezők

1. A Szerződés rendelkezései és más jogszabályi előírások

A szerződés 140. cikk (1) bekezdése előírja, hogy „a Bizottság és az Európai Központi Bank jelentései figyelembe veszik a piacok integrációjának eredményeit, a folyó fizetési mérleg helyzetét és alakulását, továbbá a fajlagos bérköltségek alakulását és az egyéb árindexeket is”.

Ezzel összefüggésben az EKB figyelembe veszi az EU gazdaságirányítására vonatkozóan 2011. december 13-án életbe lépett jogszabálycsomagot. A Szerződés 121. cikk (6) bekezdésének rendelkezései alapján az Európai Parlament és az EU Tanácsa részletes szabályokat fogadott el a Szerződés 121. cikk (3) és (4) bekezdésében hivatkozott multilaterális felügyeleti eljárásra vonatkozóan. E szabályok elfogadására „a tagállamok gazdaságpolitikájának szorosabb összehangolása és gazdasági teljesítményének tartós egymáshoz közelítése érdekében” (121. cikk (3) bekezdés) került sor, tekintettel arra, hogy „le kell vonni a gazdasági és monetáris unió működése első évtizedének tanulságait, és fejleszteni kell különösen a fokozottabb nemzeti felelősségvállaláson alapuló, Unión belüli gazdaságirányítást”.¹⁴ A jogszabálycsomag egy olyan megerősített felügyeleti keretet (a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás – MIP) tartalmaz, amelynek célja, hogy megelőzze a túlzott makrogazdasági és makropénzügyi egyensúlyhiányokat azzal, hogy segíti a helyes útról letérő EU-tagállamokat kiigazító tervek készítésében, még az eltérés megszilárdulása előtt.

2. A Szerződés rendelkezéseinek alkalmazása

A korábbi gyakorlattal összhangban a Szerződés 140. cikk (1) bekezdésében hivatkozott további tényezők áttekintését az 5. fejezet tartalmazza az 1–4. keretes írásokban ismertetett egyes kritériumok címei alatt. A teljesség érdekében a 3. fejezetben ismertetésre kerülnek a jelentés tárgyát képező országokra vonatkozó eredménytábla-mutatók (ideértve a riasztási küszöbértékekkel kapcsolatosakat), ezzel biztosítva mindazoknak a rendelkezésre álló információknak az elérhetővé tételét, amelyek relevánsak a Szerződés 140. cikk (1) bekezdése szerinti fenntartható konvergencia magas fokának elérését esetlegesen hátráltató makrogazdasági és makropénzügyi egyensúlyhiányok észlelése szempontjából. Nevezetesen, az eltéréssel rendelkező, a túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárás alá eső EU-tagállamokról aligha lehet azt állítani, hogy elérték a Szerződés 140. cikk (1) bekezdésében meghatározottak szerinti fenntartható konvergencia magas fokát.

¹⁴ Lásd az [Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete \(2011. november 16.\) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról](#), 2. preambulumbekkezdés (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

2.2 A nemzeti jogszabályok összeegyeztethetősége a Szerződésekkel

2.2.1 Bevezetés

A Szerződés 140. cikk (1) bekezdése arra kötelezi az EKB-t (és az Európai Bizottságot), hogy legalább kétévenként egyszer, vagy valamely eltéréssel rendelkező tagállam kérésére az eltéréssel rendelkező tagállamok által a gazdasági és monetáris unió elérése érdekében megtett előrehaladásról jelentést tegyen a Tanács részére. Ezeknek a jelentéseknek tartalmazniuk kell valamennyi, eltéréssel rendelkező tagállam nemzeti jogszabályainak – beleértve NKB-juk alapokmányát – a Szerződés 130. és 131. cikkével és a KBER Alapokmányának vonatkozó cikkeivel való összeegyeztethetőségének vizsgálatát. Az eltéréssel rendelkező tagállamoknak a Szerződésből fakadó e kötelezettségét „jogi konvergenciának” is nevezzük.

A jogi konvergencia vizsgálata során az EKB tevékenysége nem korlátozódik a nemzeti jogszabályok betű szerinti formai vizsgálatára. Azt is mérlegelheti, hogy a vonatkozó rendelkezések végrehajtása összhangban áll-e a Szerződések és a KBER Alapokmányának szellemével. Az EKB különösen az arra mutató jelek miatt ad hangot aggodalmának, ha nyomás nehezedik bármely tagállam NKB-jának döntéshozó szerveire, ami ellentétes lenne a Szerződés szellemiségével a központi bankok függetlenségét illetően.

Az EKB azt is szükségesnek tekinti, hogy az NKB-k döntéshozó szerveinek működése zökkenőmentes és folyamatos legyen. Ebben a vonatkozásban a tagállami hatóságokat kötelezettség terheli különösen az ahhoz szükséges intézkedések megtételére vonatkozóan, hogy az NKB döntéshozó szervein belüli pozíció megüresedése esetén biztosítsák az utód időben történő kinevezését.¹⁵

Az EKB a tagállam nemzeti jogszabályainak a Szerződéssel és az KBER Alapokmányával való összeegyeztethetőségére vonatkozó kedvező végleges értékelés megadása előtt szorosan figyelemmel fogja kísérni az összes fejleményt.

2.2.1.1 Eltéréssel rendelkező tagállamok és a jogi konvergencia

Csehország, Magyarország, Lengyelország, Románia és Svédország, amely országok nemzeti jogszabályait ez a jelentés vizsgálja, mind eltéréssel rendelkező tagállam státusszal rendelkezik, azaz még nem vezették be az eurót. Svédország 1998 májusában a Tanács határozata alapján eltéréssel rendelkező tagállam státuszt kapott.¹⁶ Csehország, Magyarország, Lengyelország és Románia

¹⁵ A CON/2010/37 vélemény, valamint a CON/2010/91 vélemény. Minden EKB-vélemény elérhető az EUR-Lexen.

¹⁶ A Tanács 98/317/EK határozata (1998. május 3.) a Szerződés 109j. cikkének (4) bekezdésével összhangban (HL L 139., 1998.5.11., 30. o.). Megjegyzés: A 98/317/EK határozat címe az Európai Közösséget létrehozó Szerződésre utal (a Szerződés cikkeinek az Amszterdami Szerződés 12. cikkével összhangban történő átszámozása előtti formájában); ezt a rendelkezést a Lisszaboni Szerződés hatályon kívül helyezte.

tekintetében a csatlakozás feltételeiről szóló okmányok 4.¹⁷ és 5. cikke¹⁸ kimondja, hogy a csatlakozás időpontjától kezdődően, a Szerződés 139. cikke értelmében vett eltéréssel rendelkező tagállamként ezen tagállamok mindegyike részt vesz a Gazdasági és Monetáris Unióban.

Ez a jelentés nem terjed ki Dániára, amely különleges státusszal rendelkező tagállam, és amely még nem vezette be az eurót. A Szerződésekhez csatolt, egyes Dániára vonatkozó rendelkezésekről szóló (16. sz.) jegyzőkönyv előírja, hogy a dán kormány által 1993. november 3-án a Tanácsnak benyújtott értesítésre tekintettel Dánia mentességet élvez, és hogy az eltérés hatályaon kívül helyezésére irányuló eljárás kizárólag Dánia kérésére indítható meg. Mivel a Szerződés 130. cikke Dániára is vonatkozik, a Danmarks Nationalbanknak meg kell felelnie a központi bank függetlenségére vonatkozó követelményeknek. Az EMI 1998. évi konvergenciajelentése megállapította, hogy e követelmény teljesült. Dánia különleges státusza miatt 1998 óta nem készült értékelés a dán konvergenciáról. Amíg Dánia nem értesíti a Tanácsot arról, hogy be kívánja vezetni az eurót, a Danmarks Nationalbanknak jogilag nem áll fenn kötelezettsége az eurorendszerbe való integrációra, és a dán jogszabályokat sem szükséges ennek megfelelően módosítani.

A jogi konvergencia vizsgálatának célja, hogy megkönnyítse a Tanács arra vonatkozó döntését, hogy melyik tagállamok teljesítik „a gazdasági és monetáris unió megvalósítására vonatkozó kötelezettségeiket” (a Szerződés 140. cikk (1) bekezdése). Jogi téren ezek a feltételek különösen a központi banki függetlenségre és az NKB-knak az eurorendszerbe való jogi integrálódására vonatkoznak.

¹⁷ A Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL L 236., 2003.9.23., 33. o.).

¹⁸ Románia tekintetében lásd a Bolgár Köztársaság és Románia csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL L 157., 2005.6.21., 203. o.) 5. cikkét.

2.2.1.2 A jogi értékelés felépítése

A jogi értékelés összességében az EKB és az EMI jogi konvergenciáról szóló korábbi jelentéseinek keretét követi.¹⁹

A nemzeti jogszabályok összeegyeztethetősége a 2026. március 25. előtt elfogadott jogszabályokra tekintettel kerül elemzésre.

2.2.2 A jogi alkalmazkodás mértéke

2.2.2.1 A jogi alkalmazkodás területei

Azon területek azonosítása céljából, ahol a nemzeti jogszabályok módosításra szorulnak, a következő kérdések kerültek megvizsgálásra:

- összeegyeztethetőség a Szerződésnek (130. cikk) és a KBER Alapokmányának (7. és 14.2. cikk) az NKB-k, az NKB-k döntéshozó szerveinek tagjai és az NKB-k elnökei függetlenségéről szóló rendelkezéseivel,
- összeegyeztethetőség a titoktartásról szóló rendelkezésekkel (a KBER Alapokmányának 37. cikke),
- összeegyeztethetőség a monetáris finanszírozás (a Szerződés 123. cikke) és a kiváltságos hozzáférés (a Szerződés 124. cikke) tilalmával,
- összeegyeztethetőség az euro uniós jog által előírt, egységes írásmódjával, valamint
- az NKB-k eurorendszerbe történő jogi integrációja (különösen a KBER Alapokmányának 12.1. és 14.3. cikke alapján).

¹⁹ Különösen az EKB 2025. júniusi (Bulgáriáról), 2024. júniusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2022. júniusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Horvátországról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2020. júniusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Horvátországról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2018. májusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Horvátországról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2016. júniusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Horvátországról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2014. júniusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Horvátországról, Litvániáról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2013. júniusi (Lettországról), 2012. májusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Lettországról, Litvániáról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2010. májusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Észtországról, Lettországról, Litvániáról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2008. májusi (Bulgáriáról, a Cseh Köztársaságról, Észtországról, Lettországról, Litvániáról, Magyarországról, Lengyelországról, Romániáról és Svédországról), 2007. májusi (Ciprusról és Máltáról), 2006. decemberi (a Cseh Köztársaságról, Észtországról, Ciprusról, Lettországról, Magyarországról, Máltáról, Lengyelországról, Szlovákiáról és Svédországról), 2006. májusi (Litvániáról és Szlovéniáról), 2004. októberi (a Cseh Köztársaságról, Észtországról, Ciprusról, Lettországról, Litvániáról, Magyarországról, Máltáról, Lengyelországról, Szlovéniáról, Szlovákiáról és Svédországról), 2002. májusi (Svédországról) és 2000. áprilisi (Görögországról és Svédországról), valamint az EMI 1998. márciusi konvergenciajelentése.

2.2.2.2 „Összeegyeztethetőség” vagy „harmonizáció”

A Szerződés 131. cikke megköveteli, hogy a nemzeti jogszabályok „összeegyeztethetők” legyenek a Szerződésekkel és a KBER Alapokmányával, ezért bármilyen összeegyeztethetlenséget orvosolni kell. Sem a Szerződéseknek és a KBER Alapokmányának nemzeti jogszabályokkal szembeni elsőbbsége, sem az összeegyeztethetlenség jellege nem befolyásolja ezt a kötelezettséget.

A nemzeti jogszabályok „összeegyeztethetőségének” követelménye nem azt jelenti, hogy a Szerződés megkövetelné az NKB-k alapokmányának egymással vagy a KBER Alapokmányával való „harmonizációját”. Nemzeti sajátosságok továbbra is létezhetnek, amennyiben azok nem sértik az EU-nak a monetáris ügyek területén visszavonhatatlanul biztosított hatáskörét. A KBER Alapokmányának 14.4. cikke lehetővé teszi az NKB-k számára, hogy a KBER Alapokmányában meghatározott feladatokon kívül más feladatokat is ellássanak, amennyiben azok nem akadályozzák a KBER céljait és feladatait.²⁰ Az NKB-k alapokmányában az ilyen további feladatokat lehetővé tevő rendelkezések egyértelmű példaként szolgálnak azon körülményekre, amikor a különbségek megmaradhatnak. Az „összeegyeztethető” szó inkább azt jelzi, hogy a nemzeti jogszabályokat és az NKB-k alapokmányát módosítani kell annak érdekében, hogy kiküszöböljék a Szerződésekkel és a KBER Alapokmányával szemben fennálló következtetlenségeket, és biztosítsák az NKB-k KBER-be való szükséges mértékű integrálódását. Különösen azokat a rendelkezéseket kell módosítani, amelyek valamely NKB-nak a Szerződésben meghatározott függetlenségét és a KBER szerves részeként betöltött szerepét sértik. Ennek elérése érdekében nem elegendő kizárólag arra támaszkodni, hogy az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti jogszabályokkal szemben.

A Szerződés 131. cikkében szereplő kötelezettség csak a Szerződések és a KBER Alapokmányának rendelkezéseivel való összeegyeztethetlenségre terjed ki. Ugyanakkor a módosítás e konvergenciajelentésben vizsgált területei szempontjából releváns másodlagos uniós joggal nem összeegyeztethető nemzeti jogszabályokat összhangba kell hozni a megfelelő másodlagos joggal. A közösségi jog elsőbbsége nem befolyásolja a nemzeti jogszabályok módosítására vonatkozó kötelezettséget. Ez az általános követelmény nem csupán a Szerződés 131. cikkéből, hanem az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatából is származik.²¹

Sem a Szerződések, sem a KBER Alapokmánya nem írják elő, milyen módon kell a nemzeti jogszabályokat adaptálni. Az összeegyeztethetőség így az uniós jogba ütköző nemzeti jogszabályok megszüntetésével, a Szerződésekre és a KBER Alapokmányára való hivatkozással, vagy kivételesen azok rendelkezéseinek átvételével és a származási helyükre való hivatkozással valósítható meg, a következő fenntartásokkal:

²⁰ Az EKB-ra részlegesen ruházott feladatok és hatáskörök tekintetében a nemzeti jogszabályok nem érinthetik az EKB-ra ruházott feladatokat és hatásköröket. Lásd a CON/2020/15 véleményt.

²¹ Lásd, többek között: *Európai Községek Bizottsága kontra Francia Köztársaság*, C-265/95, ECLI:EU:C:1997:595.

Alapvetően kerülni kell a tagállam jogrendjében közvetlenül alkalmazandó uniós jog vonatkozó rendelkezéseinek azonos nyelven történő megismétlését.²² A reprodukálás mind az alkalmazandó rendelkezések jogi természetét és eredetét, mind hatálybalépésük időpontját illetően bizonytalanságot okozhat. Ez nem felelne meg annak az elvnek, mely szerint az uniós jogot a közösség egészére kiterjedően kell egységesen alkalmazni és értelmezni.²³ Ráadásul, ha egy nemzeti rendelkezés a vonatkozó uniós rendelkezéstől eltérő nyelvezetet használ, azzal saját szabályozási tartalmat hoz létre. A Szerződés 2. cikk (1) bekezdése szerint az Unió kizárólagos monetáris politikai hatáskörével ellentétben, hogy a tagállamok olyan rendelkezéseket fogadjanak el, amelyek céljukat és tartalmukat tekintve az euro mint közös valuta használatára vonatkozó jogi szabályokat állapítanak meg, kivéve, ha a tagállamokat erre felhatalmazzák.²⁴ Ebben az összefüggésben a monetáris politika fogalma nem korlátozódik annak operatív végrehajtására, ami a Szerződés 127. cikk (2) bekezdés első franciabekezdése szerint az eurorendszer egyik alapvető feladata. Van ennek egy szabályozási dimenziója is, amelynek célja az euro mint közös valuta státuszának garantálása.²⁵

Kivételes esetben a koherencia biztosítása és annak érdekében, hogy az érintettek számára érthetővé váljanak, a tagállam jogrendjében közvetlenül alkalmazandó uniós jog vonatkozó rendelkezéseinek azonos nyelven történő megismétlése is alkalmazható. Az uniós jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseinek átvételét lehetővé tevő különleges helyzetben a rendelkezéseket pontosan át kell venni, és a szövegezés nem módosítható.²⁶ Az érintett rendelkezéseket ráadásul csak a kivételes körülmények által indokolt mértékben szabad átvenni. Nem állnak fenn ilyen kivételes körülmények azonban, ha az uniós jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezései kellően koherensek és átfogóak, ami szükségtelenné teszi azok nemzeti jogban való megismétlését vagy tükrözését.²⁷ Ha az uniós jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezései csak a nemzeti jog által szabályozott területek szempontjából relevánsak, a nemzeti jognak ezekre a rendelkezésekre nem kell hivatkoznia. Amennyiben a nemzeti jog a fenti okokból kénytelen megismételni az uniós jog közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseit, ezt kifejezett módon kell tennie. Világossá kell tennie, hogy rendelkezései vagy „összhangban” vannak az uniós jog

²² Lásd a CON/2005/21 vélemény 12. bekezdését, a CON/2022/15 vélemény 2.4. bekezdését, valamint a CON/2023/27 vélemény 2.6. bekezdését.

²³ A Bíróság 1973. február 7-i ítélete, *Bizottság kontra Olaszország*, C-39/72, ECLI:EU:C:1973:13, 16. és 17. bekezdés; a Bíróság 1973. október 10-i ítélete, *Variola*, C-34/73, ECLI:EU:C:1973:101, 9–11. bekezdés; a Bíróság 1977. február 2-i ítélete, *Amsterdam Bulb*, C-50/76, ECLI:EU:C:1977:13, 5–8. bekezdés. Lásd még a CON/2005/21 vélemény 12. bekezdését, a CON/2006/10 vélemény 2.1. bekezdését, a CON/2006/29 vélemény 2.4. bekezdését, a CON/2007/1 vélemény 2.1. bekezdését, a CON/2007/43 vélemény 2.2. bekezdését, a CON/2022/15 vélemény 2.3. bekezdését, a CON/2023/27 vélemény 2.3. bekezdését, a CON/2024/12 vélemény 2.5. bekezdését, valamint a CON/2025/43 vélemény 2.2. bekezdését.

²⁴ Például az euro bevezetéséről szóló, 1998. május 3-i 974/98/EK tanácsi rendelet (HL L 139., 1998.5.11., 1. o.) vonatkozó rendelkezései vagy az uniós jog egyéb rendelkezései alapján.

²⁵ A Bíróság 2021. január 26-i ítélete, *Hessischer Rundfunk*, C-422/19 és C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, 38. és 39. bekezdés, a Bíróság 2023. április 20-i ítélete, *Brink's Lithuania*, C-772/21, ECLI:EU:C:2023:305, 56. és 57. bekezdés.

²⁶ Lásd a CON/2007/43 vélemény 2.2. bekezdését (6. lábjegyzet), a CON/2022/15 vélemény 2.4. bekezdését, a CON/2023/27 vélemény 2.6. bekezdését, a CON/2024/12 vélemény 2.7. bekezdését, valamint a CON/2025/43 vélemény 2.3. bekezdését.

²⁷ Lásd a CON/2005/21 vélemény 13. bekezdését, a CON/2006/10 vélemény 2.2. és 3.2. bekezdését, a CON/2022/15 vélemény 2.4. bekezdését, a CON/2023/27 vélemény 2.6. bekezdését, a CON/2024/12 vélemény 2.7. bekezdését, valamint a CON/2025/43 vélemény 2.3. bekezdését.

vonatkozó rendelkezéseivel, vagy „megfelelnek” annak, hogy azokat csupán a nemzeti jog tágabb összefüggésbe helyezése érdekében ismétli meg, vagy „nem érintik” az uniós jog vonatkozó rendelkezéseit, ha a nemzeti hatóság olyan fennmaradó hatásköröket gyakorol, amelyek túlmutatnak a KBER-ben és az eurorendszerben gyakorolt hatáskörökön.²⁸

A nemzeti jogszabályoknak a Szerződésekkel és az Alapokmánnal való összeegyeztethetősége megvalósításának és fenntartásának eszközeként továbbá az uniós intézmények és a tagállamok kötelesek konzultálni az EKB-val az annak hatáskörébe tartozó jogszabálytervezetekről a Szerződés 127. cikk (4) bekezdése és 282. cikk (5) bekezdése, valamint a KBER Alapokmányának 4. cikke alapján. A 98/415/EK tanácsi határozat²⁹ kifejezetten előírja a tagállamok számára, hogy hozzák meg a szükséges intézkedéseket e kötelezettség teljesítésének biztosítására.

2.2.3 Az NKB-k függetlensége

A központi banki függetlenséget illetően az EU-hoz 2004-ben, 2007-ben, illetve 2013-ban csatlakozott tagállamok nemzeti jogszabályait úgy kellett módosítani, hogy összhangban legyenek a Szerződés és a KBER Alapokmányának vonatkozó rendelkezéseivel, és 2004. május 1-jén, 2007. január 1-jén, illetve 2013. július 1-jén már hatályosak legyenek.³⁰ A szükséges módosításokat Svédország a KBER 1998. június 1-jei létrehozásának idejére volt köteles hatályba léptetni.

2.2.3.1 A központi banki függetlenség

Az EMI 1995 novemberében listát állított össze a központi banki függetlenség azon ismérveiről (amelyeket később az 1998. évi konvergenciajelentése írt le részletesen), amelyek akkor a tagállamok nemzeti jogszabályai vizsgálatának alapját képezték, különös tekintettel az NKB-k alapokmányára. A központi banki függetlenség fogalma többféle, önmagában is értékelendő függetlenséget foglal magában: így a működési, intézményi, személyi és pénzügyi függetlenséget. A központi banki függetlenség e szempontjainak elemzése az utóbbi néhány évben tovább finomodott az EKB által elfogadott véleményekben. Az eltéréssel rendelkező tagállamok nemzeti jogszabályai, illetve a Szerződések és a KBER Alapokmánya közötti konvergencia mértékét e szempontok alapján értékelik.

²⁸ Lásd a CON/2023/27 vélemény 2.6. bekezdését, a CON/2024/12 vélemény 2.8. bekezdését, valamint a CON/2025/43 vélemény 2.3. bekezdését.

²⁹ Az 1998. június 29-i 98/415/EK tanácsi határozat a nemzeti hatóságok által az Európai Központi Banknak a jogszabálytervezetekről történő konzultációjáról (HL L 189., 1998.7.3, 42. o.).

³⁰ Ez a KBER titoktartási rendszerére is vonatkozik; lásd e konvergenciajelentés 2.2.4. szakaszát.

2.2.3.2 Működési függetlenség

A központi banki függetlenség önmagában nem végcél, hanem eszköz egy olyan cél eléréséhez, amelyet világosan meg kell határozni, és amelynek minden más célkitűzés felett kell állnia. A működési függetlenség megkívánja, hogy minden egyes NKB elsődleges célkitűzése világosan és jogilag egyértelműen meghatározott módon legyen kifejtve, valamint, hogy a Szerződésben megállapított elsődleges célkitűzéssel, az árstabilitással teljes összhangban legyen. E cél elérését szolgálja, ha az NKB-kat ellátják minden szükséges erőforrással és eszközzel e célkitűzés bármely más hatóságtól függetlenül való elérése érdekében. A Szerződésnek a központi banki függetlenségre vonatkozó követelménye azt az általános nézetet tükrözi, hogy az árstabilitás elsődleges célkitűzését legjobban egy teljesen független, pontosan megfogalmazott felhatalmazással bíró intézmény szolgálja. A központi banki függetlenségnek teljes mértékben megfelel az, hogy az NKB-k döntéseikért felelősségre vonhatóak, ami fontos szempont a független státuszukba vetett bizalom elősegítéséhez. Ez együtt jár az átláthatósággal és a harmadik felekkel folytatott párbeszéddel.

Ami az időzítést illeti, a Szerződés nem egyértelmű abban a tekintetben, hogy az eltéréssel rendelkező tagállamok NKB-i mikor kötelesek megfelelni a Szerződés 127. cikk (1) bekezdésében és 282. cikk (2) bekezdésében, valamint a KBER Alapokmányának 2. cikkében meghatározott elsődleges árstabilitási célnak. Azon tagállamok esetében, amelyek az eurónak az EU-ban történő bevezetését követően csatlakoztak az EU-hoz, nem egyértelmű, hogy ez a kötelezettség a csatlakozás vagy az euro bevezetésének időpontjától áll-e fenn. Jóllehet a Szerződés 127. cikk (1) bekezdése nem vonatkozik az eltéréssel rendelkező tagállamokra (lásd a Szerződés 139. cikk (2) bekezdés c) pontját), a KBER Alapokmányának 2. cikke azonban igen (lásd az Alapokmány 42.1. cikkét). Az EKB álláspontja szerint az NKB-k azon kötelezettsége, hogy az árstabilitást elsődleges célkitűzésként kezeljék, 1998. június 1-jétől áll fenn Svédország esetében, és 2004. május 1-jétől, 2007. január 1-jétől, illetve 2013. július 1-jétől az EU-hoz e napokon csatlakozott tagállamok esetében. Ennek alapja az a tény, hogy az EU egyik vezérelve, nevezetesen az árstabilitás (a Szerződés 119. cikke) az eltéréssel rendelkező tagállamokra vonatkozóan is érvényes. Ezen álláspontnak ugyancsak alapját képezi a Szerződés azon célkitűzése, hogy minden tagállam köteles törekedni a makrogazdasági konvergenciára, beleértve az árstabilitást; ezzel a szándékkal készülnek az EKB és az Európai Bizottság rendszeres jelentései. Ez a következtetés a központi banki függetlenség megteremtése mögött húzódó okokon is alapul, amely függetlenség csak akkor indokolt, ha az árstabilitás átfogó célkitűzése elsőbbséget élvez.

E jelentés országértékelései e következtetéseken alapulnak az eltéréssel rendelkező tagállamok NKB-inak arra vonatkozó kötelezettsége tekintetében, hogy mely időponttól kell az árstabilitást elsődleges célként kezelniük.

2.2.3.3 Intézményi függetlenség

Az intézményi függetlenséget a Szerződés 130. cikke és a KBER Alapokmányának 7. cikke jeleníti meg. Ez a két cikk tiltja, hogy az NKB-k és döntéshozó szerveik tagjai utasításokat kérjenek, vagy fogadjanak el uniós intézményektől vagy szervektől, bármely tagállam kormányától vagy bármely egyéb szervtől. Ugyancsak tiltott, hogy az uniós intézmények, szervek, hivatalok vagy ügynökségek, valamint a tagállamok kormányai megpróbálják befolyásolni az NKB-k döntéshozó szerveinek azon tagjait, akiknek döntései hatással lehetnek az NKB-k KBER-rel kapcsolatos feladatainak elvégzésére. Ahhoz, hogy nemzeti jog tükrözze a Szerződés 130. cikkét és a KBER Alapokmányának 7. cikkét, mindkét tilalmat tartalmaznia kell, mégpedig azok alkalmazási körük szűkítése nélkül.³¹ Annak elismerése, hogy a központi bankok ilyen függetlenséggel bírnak, nem jelenti minden jogi norma alóli mentesítésüket, vagy bármilyen fajta jogszabállyal szembeni védettségüket.³²

Függetlenül attól, hogy egy NKB-t állami tulajdonú különleges közjogi intézményként vagy egyszerű részvénytársaságként alapítanak meg, fennáll annak a kockázata, hogy tulajdonosa – ezen a jogcímen – befolyást gyakorol a KBER-rel kapcsolatos feladatokhoz kapcsolódó döntéshozatalra.³³ Ez a befolyás, függetlenül attól, hogy azt részvénytulajdonosi jogokon keresztül vagy más módon gyakorolják, hatással lehet az NKB függetlenségére, ezért azt jogszabály útján korlátozni kell.

A központi banki tevékenység jogi keretének stabil, hosszú távú alapot kell biztosítania a központi bank működése számára. Az NKB intézményi felépítésében bekövetkező, az NKB szervezeti vagy irányítási stabilitását érintő gyakori változások hátrányosan befolyásolhatják az NKB intézményi függetlenségét.³⁴

Utasításadási tilalom

A KBER-rel kapcsolatos feladatok tekintetében harmadik személyek azon jogai, hogy utasításokat adjanak NKB-knak, azok döntéshozó szerveinek vagy azok tagjainak, nem egyeztethetőek össze a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával.

Az NKB-k pénzügyi stabilitást erősítő intézkedések alkalmazásában való bármely részvételének összeegyeztethetőnek kell lennie a Szerződéssel, azaz az NKB-knak a Szerződésben és a KBER Alapokmányában foglalt feladataik megfelelő ellátásának biztosítása érdekében olyan módon kell ellátniuk a feladataikat, amely teljes mértékben összeegyeztethető a működési, intézményi és pénzügyi függetlenségükkel.³⁵ Amennyiben a nemzeti jogi szabályozás az NKB-hoz olyan szerepet rendel, amely meghaladja a tanácsadói funkciót, és kiegészítő feladatok

³¹ A CON/2011/104 vélemény.

³² Lásd a CON/2019/15 vélemény 2.3. bekezdését, a CON/2024/24 vélemény 2.2. bekezdését, valamint a CON/2025/2 vélemény 2.2. bekezdését. Lásd továbbá a *Bizottság kontra Európai Központi Bank*, C-11/00. sz. ügy, ECLI:EU:C:2003:395, 134–136. bekezdéseit.

³³ A CON/2019/23 vélemény.

³⁴ Lásd a CON/2011/104 vélemény 2.2. bekezdését, valamint a CON/2017/34 vélemény 3.2.2. bekezdését.

³⁵ A CON/2010/31 vélemény.

ellátását teszi szükségessé, biztosítani kell azt, hogy ezek a kiegészítő feladatok működési és pénzügyi szempontból ne legyenek kihatással az NKB-nak a KBER-rel összefüggő feladatai ellátására.³⁶ Ezen túlmenően az NKB képviselőinek a testületi döntéshozó szervezetben vagy más hatóságokban való részvétele esetén az NKB döntéshozó szervei tagjai személyi függetlenségének garanciáit figyelembe kell venni.³⁷

Döntések jóváhagyására, felfüggesztésére, semmisnek nyilvánítására vagy késleltetésére vonatkozó tilalom

A KBER-rel kapcsolatos feladatok tekintetében harmadik személy olyan jogai, hogy NKB-k döntéseit jóváhagyja, felfüggeszse, semmisnek nyilvánítsa vagy késleltesse, nem egyeztethetők össze a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával.³⁸

Döntések jogi alapon történő cenzúrázásának tilalma

Nem egyeztethető össze a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával a független bíróságoktól eltérő szervezetek azon joga, hogy jogi alapon cenzúrázzák a KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásához kötődő döntéseket, mivel e feladatok teljesítését nem lehet a politika szintjén újból megfontolni. Amennyiben egy NKB elnöke olyan jogkörrel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, hogy jogi alapon felfüggeszse a KBER vagy az NKB döntéshozó szerve döntésének végrehajtását annak érdekében, hogy végleges döntés céljából valamely politikai testület elé terjessze, ugyanolyan megítélés alá esik, mintha harmadik féltől kérne utasítást.

Az NKB döntéshozó szerveiben szavazati joggal való részvétel tilalma

Nem egyeztethető össze a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával, ha harmadik felek képviselői szavazati joggal vehetnek részt egy NKB döntéshozó szervében az NKB KBER-rel kapcsolatos feladatainak teljesítését érintő ügyekben, még akkor sem, ha ez a szavazat nem döntő.³⁹ Az ilyen részvétel még szavazati jog nélkül sem egyeztethető össze a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával, ha befolyásolja a KBER-rel kapcsolatos feladatok e döntéshozó szervek általi ellátását vagy veszélyezteti a KBER titoktartási szabályainak betartását.⁴⁰

³⁶ A CON/2009/93 vélemény.

³⁷ A CON/2010/94 vélemény.

³⁸ A CON/2016/33 vélemény.

³⁹ A szavazást általában véve illetően a szavazás titkos jellege hozzájárulhat az NKB döntéshozó szervei függetlenségének megőrzéséhez. Az intézményi függetlenség elve azonban nem zárja ki a nyílt szavazás lehetőségét: lásd a CON/2022/10 vélemény 2.3. bekezdését.

⁴⁰ A CON/2014/25 vélemény, valamint a CON/2015/57 vélemény.

Az NKB-k döntését megelőző konzultáció tilalma

Amennyiben valamely jogszabályi rendelkezés az NKB számára olyan kifejezett kötelezettséget határoz meg, amelynek értelmében az NKB-nak valamely döntése meghozatala előtt harmadik féllel konzultálnia kell, az formális mechanizmus keretében biztosítja a harmadik fél számára a végleges döntés befolyásolását, és ezért nem egyeztethető össze a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával.

Ugyanakkor egy NKB és harmadik felek közötti párbeszéd még akkor is összhangban áll a központi banki függetlenség követelményével, ha a tájékoztatás és véleménycsere jogszabályi kötelezettségeken alapul, feltéve, hogy:

- ez nem eredményez beavatkozást az NKB döntéshozó szervei tagjainak függetlenségébe;
- az NKB-elnököknek az EKB döntéshozó szerveiben fennálló tagságából adódó különleges státuszát teljes mértékben tiszteletben tartják; és
- betartják a KBER Alapokmányából fakadó titoktartási követelményeket.⁴¹

Az NKB döntéshozó testületi tagjainak felmentése feladataik alól

A jogszabályi rendelkezéseknek, amelyek alapján harmadik felek (pl. kormányok) felmenthetik feladatkörükből az NKB-k döntéshozó szerveinek tagjait (pl. pénzügyi beszámlolók vonatkozásában), megfelelő biztosítékokat kell tartalmazniuk, hogy ez a jogkör nem korlátozza az adott NKB-tag azon képességét, hogy a KBER-rel kapcsolatos feladatok ügyében független döntéseket hozzon (vagy végrehajtsa a KBER szintjén hozott döntéseket). Ajánlott, hogy erre vonatkozóan kifejezett rendelkezést foglaljanak az NKB alapokmányába.

A nemzeti jogszabályok és az EKB által létrehozott etikai keretrendszer közötti kapcsolat

A nemzeti jogszabályok – beleértve az uniós jogszabályokat átültető jogszabályokat is – nem érintik az EKB által létrehozott etikai keretrendszert, amelynek célja az EKB és az NKB-k függetlenségének biztosítása a Szerződések és a KBER Alapokmánya által rájuk ruházott hatáskörök gyakorlása, valamint feladataik és kötelezettségeik ellátása során, mivel e keretrendszer saját alkalmazási körrel és önálló jogalappal rendelkezik.⁴² A félreértések elkerülése érdekében a nemzeti jogalkotó indokolt esetben a vonatkozó nemzeti jogszabályokban pontosíthatja ezt a kérdést.

⁴¹ A CON/2018/17 vélemény.

⁴² Lásd a CON/2025/19 vélemény 3.1.3. bekezdését, valamint a CON/2025/23 vélemény, a CON/2025/27 vélemény, a CON/2025/32 vélemény, a CON/2025/33 vélemény, a CON/2025/36 vélemény, a CON/2025/38 vélemény, a CON/2026/1 vélemény és a CON/2026/2 vélemény 2.3. bekezdését.

2.2.3.4 Személyi függetlenség

A Szerződés 130. cikke, valamint a KBER Alapokmányának 7. és 14.2. cikke tovább erősíti a központi bankok függetlenségét az NKB-k elnökei és döntéshozó testületeinek tagjai tekintetében. Az NKB-k elnökei az EKB Általános Tanácsának tagjai, és amint tagállamuk bevezeti az eurót, a Kormányzótanács tagjává válnak. Az NKB-k elnökei nem tekinthetők egy tagállam képviselőinek, amikor az EKB Kormányzótanácsa vagy Általános Tanácsa tagjaiként látják el feladataikat.⁴³ A KBER Alapokmányának 14.2. cikke előírja, hogy az NKB alapokmányának rendelkeznie kell különösen arról, hogy az elnök hivatali ideje legalább öt év legyen. Ez az elnök önkényes felmentésével szemben is védelmet nyújt: előírja, hogy egy elnököt csak akkor lehet hivatalából felmenteni, ha a továbbiakban nem felel meg a feladatai ellátásához szükséges feltételeknek, vagy ha súlyos kötelességszegés elkövetésében bűnösnek találták. Ilyen esetekben a KBER Alapokmányának 14.2. cikke biztosítja az Európai Unió Bíróságához fordulás lehetőségét, és a Bíróságnak jogában áll az elnök hivatalából való felmentéséről szóló nemzeti döntést hatályon kívül helyezni.⁴⁴ Egy elnök felfüggesztése a KBER Alapokmányának 14.2. cikke alkalmazásában gyakorlatilag egyenlő lehet a hivatalból való felmentéssel.⁴⁵ Az NKB-k alapokmányának az alábbiakban leírtak szerint kell megfelelnie e rendelkezésnek.

A Szerződés 130. cikke megtiltja a nemzeti kormányok és más szervek számára, hogy az NKB-k döntéshozó szerveinek tagjait feladataik ellátásában befolyásolják. A tagállamok különösen nem törekedhetnek az NKB döntéshozó szervei tagjainak befolyásolására a javadalmazásukat érintő nemzeti jogszabályok módosítása révén, mivel az ilyen módosítások – elvi okokból – csak a jövőbeli kinevezésekre vonatkozhatnak.⁴⁶ A Szerződés 130. cikkében meghatározott függetlenségi követelményeket azonban nem sértik az NKB-k döntéshozó szervei tagjainak javadalmazásában bekövetkező olyan változások, amelyekről az NKB saját döntéshozó testületei határoznak, és amelyek objektív kritériumokon alapulnak, például a fizetések összehasonlító értékelése az NKB-nál betöltött különböző hierarchikus pozíciók közötti arányosság biztosítása céljából.⁴⁷

Az NKB-elnökök minimális hivatali ideje

A KBER Alapokmányának 14.2. cikkével összhangban az NKB-k alapokmányának az elnök hivatali idejeként legalább öt évet kell biztosítania. Ez nem zár ki hosszabb hivatali időt, illetve határozatlan hivatali idő esetén sem szükséges módosítani az alapokmányt, amennyiben az elnök hivatalból való felmentésének jogcímei

⁴³ Lásd *LR Generalprokuratura*, C-3/20 sz. ügy, ECLI:EU:C:2021:969, 43. bekezdés.

⁴⁴ Lásd *Rimševičs és EKB kontra Lettország*, C-202/18. és C-238/18. sz. ügy, ECLI:EU:C:2019:139, 76. bekezdés.

⁴⁵ Lásd *Rimševičs és EKB kontra Lettország*, C-202/18. és C-238/18. sz. ügy, ECLI:EU:C:2019:139, 52. bekezdés és a CON/2011/9 vélemény 3.7. bekezdése.

⁴⁶ Lásd például a CON/2010/56 véleményt, a CON/2010/80 véleményt, a CON/2011/104 véleményt, a CON/2011/106 véleményt, a CON/2021/9 véleményt, valamint a CON/2025/13 véleményt.

⁴⁷ Lásd a CON/2024/38 vélemény 3.3.3. bekezdését.

összhangban állnak a KBER Alapokmányának 14.2. cikkében foglaltakkal. Rövidebb időszakok akkor sem indokolhatóak, ha csak átmeneti időszak során alkalmazzák.⁴⁸ A kötelező nyugdíjkorhatárt előíró nemzeti jogszabálynak biztosítania kell, hogy a nyugdíjkorhatár – amennyiben az az elnökre is irányadó – ne ütközzön a KBER Alapokmányának 14.2. cikkében előírt legrövidebb hivatali idővel, amely a kötelező nyugdíjkorhatárral szemben elsőbbséget élvez.⁴⁹ Amikor egy NKB alapokmányát módosítják, a módosító jogszabálynak biztosítania kell az elnök és a döntéshozó szervek KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában részt vevő más tagjai hivatali idejének biztonságát.⁵⁰

Elnökök hivatalból való felmentésének jogcímei

Az NKB-k alapokmányának biztosítania kell, hogy az elnököket csak a KBER Alapokmányának 14.2. cikkében említett okok miatt lehessen felmenteni. Ezen cikk szerinti követelmény célja, hogy az elnökök kinevezésében részt vevő hatóságok – különösen az illetékes kormány vagy parlament – ne bocsáthasson el egy elnököt tetszés szerint a hivatalából. Az NKB alapokmányának meg kell szüntetnie a KBER Alapokmányának 14.2. cikkében meghatározott felmentési okokkal való esetleges összeegyeztethetlenséget, vagy kerülnie kell a felmentési okok említését (mivel a 14.2. cikk közvetlenül alkalmazandó).⁵¹ Ha az elnököt már megválasztották vagy kinevezték, csak a KBER Alapokmányának 14.2. cikkében foglalt feltételek mellett menthető fel hivatalából, még akkor is, ha tevékenységét még nem kezdte meg. Tekintve, hogy azok a feltételek, amelyek szerint egy elnök felmenthető a hivatalából, az uniós jog autonóm irányelvei, alkalmazásuk és értelmezésük nem függ nemzeti környezetektől.⁵² E fogalmak értelmezése végső soron a KBER Alapokmánya 14.2. cikkének második albekezdése által ráruházott hatáskörrel összhangban az Európai Unió Bíróságának a feladata.⁵³

Az elnökön kívül az NKB-k döntéshozó szerveiben a KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában részt vevő tagok hivatali idejének biztonsága és a hivatalukból való felmentés jogcímei

Az elnökök hivatali idejének biztonságára és a felmentési okokra vonatkozó szabályokkal megegyező szabályok alkalmazása az NKB-k döntéshozó szerveiben a KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában részt vevő egyéb tagokra e személyek

⁴⁸ A CON/2018/23 vélemény.

⁴⁹ A CON/2012/89 vélemény.

⁵⁰ A CON/2018/17 vélemény, a CON/2019/19 vélemény, valamint a CON/2019/36 vélemény.

⁵¹ A CON/2018/53 vélemény.

⁵² Lásd a CON/2019/36 véleményt és Kokott főtanácsnok véleményét a *Rimševičs és EKB* kontra *Lettország*, C-202/18. és C-238/18. sz. egyesített ügyekben, ECLI:EU:C:2018:1030, 77. bekezdés.

⁵³ Lásd *Rimševičs és EKB* kontra *Lettország*, C-202/18. és C-238/18. sz. egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2019:139, 92. bekezdés: „[A] Bíróság feladata, hogy a KBER és az EKB Alapokmánya 14.2. cikkének második albekezdése által ráruházott hatáskörökkel összefüggésben ellenőrizze, hogy az érintett jegybankelnök feladatainak ellátásától való ideiglenes eltiltására csak akkor kerülhessen sor, ha elegendő jel utal arra, hogy súlyos kötelességzegést követett el, amely ilyen intézkedést indokolhat.”

személyi függetlenségét is védi.⁵⁴ A Szerződés 130. cikke és a KBER Alapokmányának 7. cikke az NKB-k „döntéshozó szerveinek tagjaira”, nem pedig kifejezetten az elnökökre utal. Ez különösen ott érvényes, ahol az elnök „első az egyenlők között” az egyenlő szavazati joggal rendelkező kollégák körében, vagy ahol az ilyen egyéb tagok részt vesznek a KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában.

A bírósági felülvizsgálathoz való jog

Annak érdekében, hogy korlátozni lehessen a felmentési okok tekintetében a politikai mérlegelési lehetőséget, az NKB-k elnökei és döntéshozó szerveinek tagjai részére biztosítani kell azt a jogot, hogy a hivatalból való felmentésükről szóló bármilyen döntést független bíróság előtt megtámadhassanak.

A KBER Alapokmányának 14.2. cikke rögzíti, hogy a hivatalukból felmentett elnökök az ilyen döntést az Európai Unió Bírósága előtt megtámadhatják. Az Európai Unió Bíróságának jogában áll hatályon kívül helyezni a felmentésre vonatkozó nemzeti intézkedést, ha azt az uniós joggal ellentétesnek találja.

A Szerződés 130. cikke és a KBER Alapokmányának 7. cikke alapján a nemzeti jogszabályoknak rendelkezniük kell arról, hogy a nemzeti bíróságok felülvizsgálhatják az NKB-k döntéshozó szervei (az elnökök kivételével) KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában részt vevő tagjainak felmentéséről szóló határozatokat.⁵⁵ Ezt a jogot szabályozhatja általános jogszabály vagy konkrét rendelkezés. Jóllehet ezt a jogot az általános jogszabályok biztosíthatják, a jogbiztonság érdekében tanácsos lehet kifejezetten rendelkezni az ilyen felülvizsgálatra vonatkozó jogról.

Az összeférhetetlenséggel szembeni biztosítékok

A személyi függetlenség annak szavatolását is jelenti, hogy nem alakul ki összeférhetetlenség az NKB-knak a KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában is részt vevő döntéshozó szervei tagjainak a saját NKB-jukkal (illetve az NKB-k elnökeinek az EKB-val) szemben fennálló kötelezettségei, illetve azon egyéb funkciók között, amelyeket a döntéshozó szervek e tagjai betölthetnek, és amelyek veszélyeztethetik személyi függetlenségüket.⁵⁶ Alapelv, hogy a KBER-rel kapcsolatos feladatok ellátásában részt vevő döntéshozó szervek tagjai nem tölthetnek be olyan egyéb funkciókat, amelyek összeférhetetlenség kialakulásához vezethetnek. Különösen fontos, hogy az ilyen döntéshozó szervek tagjai ne

⁵⁴ A CON/2004/35 vélemény, a CON/2005/26 vélemény, a CON/2006/32 vélemény, a CON/2006/44 vélemény, a CON/2007/6 vélemény, a CON/2019/19 vélemény, a CON/2019/24 vélemény, a CON/2025/27 vélemény, a CON/2025/33 vélemény, a CON/2025/36 vélemény, a CON/2026/1 vélemény, valamint a CON/2026/2 vélemény.

⁵⁵ A CON/2022/45 vélemény.

⁵⁶ Ebben a vonatkozásban a tagállamok szabadon megállapíthatják az NKB-ik döntéshozó testületei tagjainak kinevezésére vonatkozó feltételeket, feltéve, hogy azok nem állnak ellentétben a központi banki függetlenségnek a Szerződésekből fakadó jellemzőivel. Lásd a CON/2018/23 véleményt, a CON/2020/19 véleményt, valamint a CON/2021/9 véleményt.

viselhessenek olyan hivatalt, vagy ne lehessen olyan érdekeltségük, amely befolyásolhatja tevékenységüket akár az állam végrehajtó vagy törvényhozó ágában vagy a regionális vagy helyi önkormányzatokban betöltött hivataluk, akár gazdasági társaságban meglévő érdekeltségük révén. Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a döntéshozó szervek nem vezető beosztású tagjai részéről se alakuljon ki összeférhetetlenség.

2.2.3.5 Pénzügyi függetlenség

Egy NKB átfogó értelemben vett függetlensége veszélybe kerülne, ha nem lenne képes autonóm módon a feladatai teljesítéséhez, azaz a Szerződésben és a KBER Alapokmányában rögzített, KBER-rel kapcsolatos tennivalói elvégzéséhez szükséges pénzügyi forrásokhoz hozzájutni.⁵⁷

A tagállamok nem hozhatják NKB-jukat olyan helyzetbe, hogy annak ne álljon rendelkezésére elegendő pénzügyi forrás és saját tőke⁵⁸ a KBER-rel vagy az eurorendszerrel kapcsolatos feladatai ellátásához. Ez a helyzet állna elő például akkor, ha egy NKB-t megakadályoznának abban, hogy megfelelő pénzügyi forrásokat képezzen tartalékok vagy pufferek formájában a veszteségek – különösen a monetáris politikai műveletekből eredő veszteségek – ellentételezésére, és az érintett tagállam nem biztosítaná előzetesen, hogy az NKB rendelkezzen a KBER hatáskörén kívüli funkció gyakorlásából eredő pénzügyi terhek viseléséhez szükséges forrásokkal (például az adott funkcióra vonatkozó felelősségi rendszerből eredő kártérítés megfizetéséhez szükséges forrásokkal), miközben megőrzi a KBER feladatainak hatékony és független ellátására való képességét.⁵⁹ Megjegyzendő, hogy a KBER Alapokmányának 28.1. és 30.4. cikke alapján az EKB további felhívásokat intézhet az NKB-khoz annak érdekében, hogy járuljanak hozzá az EKB tőkéjéhez, és utaljanak át további devizatartalékokat.⁶⁰ A KBER Alapokmányának 33.2. cikke továbbá kimondja,⁶¹ hogy ha az EKB olyan mértékű veszteséget szenved, amelyet az általános tartalékalapból nem tud maradéktalanul ellentételezni, az EKB Kormányzótanácsa dönthet úgy, hogy a fennmaradó veszteséget az adott pénzügyi év monetáris jövedelméből ellentételezi, az NKB-k között felosztott összegek arányában és erejéig. A pénzügyi függetlenség elve azt jelenti, hogy a fenti előírások betartása megköveteli az NKB-tól, hogy képes legyen a feladatait zavartalanul végrehajtani.

A fent említett okoknál fogva a pénzügyi függetlenség magában foglalja azt is, hogy egy NKB-nak mindenkor elégséges tőkével kell rendelkeznie. Különösképpen el kell kerülni minden olyan helyzetet, amikor egy NKB saját tőkéje hosszabb ideig a jegyzett tőke szintje alatt van, vagy akár negatív, beleértve azokat az eseteket,

⁵⁷ A CON/2021/7 vélemény, valamint a CON/2023/17 vélemény.

⁵⁸ A CON/2014/24 vélemény, a CON/2014/27 vélemény, a CON/2014/56 vélemény, valamint a CON/2017/17 vélemény.

⁵⁹ A CON/2023/17 vélemény, valamint a CON/2023/44 vélemény. Lásd még *Banka Slovenije*, C-45/21. sz. ügy, ECLI:EU:C:2022:670, 105. bekezdés.

⁶⁰ A KBER Alapokmányának 30.4. cikke csak az eurorendszeren belül érvényes.

⁶¹ A KBER Alapokmányának 33.2. cikke csak az eurorendszeren belül érvényes.

amikor a tőke és a tartalékok szintjét meghaladó veszteségek áthúzódnak.⁶² Minden ilyen helyzet kedvezőtlen hatással lehet az NKB-nak a KBER-rel összefüggő feladatai ellátására való képességére. Mindezen túlmenően egy ilyen helyzet hatással lehet az eurorendszer monetáris politikájának hitelességére. Ebből következően, ha egy NKB saját tőkéje a jegyzett tőkeszintje alatt van, vagy akár negatív, az azt követelné meg, hogy az érintett tagállam a pénzügyi függetlenség elvének való megfelelés érdekében elfogadható időn belül legalább a jegyzett tőke mértékéig megfelelő mértékű tőkét biztosítson az NKB-já részére. Az EKB-t illetően a Tanács az Európai Központi Bank tőkeemeléséről szóló 1009/2000/EK tanácsi rendelet elfogadásával már elismerte ennek a kérdésnek a jelentőségét.⁶³ Ez lehetővé tette az EKB Kormányzótanácsa számára, hogy az EKB tőkéjének tényleges felemeléséről döntsön annak érdekében, hogy az EKB a tevékenységéhez szükséges tőkemegfelelést fenn tudja tartani;⁶⁴ az NKB-knak pénzügyileg képesnek kell lenniük az EKB ilyen döntésére való reagálásra.

A pénzügyi függetlenség fogalmát abból a szempontból kell értékelni, hogy bármely harmadik fél képes-e közvetlen vagy közvetett befolyást gyakorolni nemcsak az NKB KBER-rel kapcsolatos feladataira, hanem arra is, hogy a megfelelő pénzügyi források tekintetében képes-e pénzügyi szempontból teljesíteni feladatát. A pénzügyi függetlenség alábbiakban bemutatott szempontjai különös jelentőséggel bírnak e tekintetben.⁶⁵ Ezek a pénzügyi függetlenség azon területei, ahol az NKB-k a leginkább ki vannak téve a külső befolyás veszélyének.

A költségvetés meghatározása

Ha az NKB költségvetését harmadik fél jogosult meghatározni vagy befolyásolni, ez összeegyeztethetetlen a pénzügyi függetlenséggel, kivéve, ha a törvény biztosítéki záradékot tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az ilyen hatáskör nem érintheti az NKB KBER-rel kapcsolatos feladatainak ellátásához szükséges pénzügyi eszközöket.⁶⁶

A számviteli szabályok

A beszámolókat vagy az általános számviteli szabályok, vagy az NKB döntéshozó szervei által meghatározott szabályok szerint kell összeállítani. Ha ezzel szemben ezeket a szabályokat harmadik fél határozza meg, a szabályoknak legalább figyelembe kell venniük az NKB döntéshozó szerveinek javaslatát.

⁶² A CON/2018/17 vélemény, a CON/2020/13 vélemény, a CON/2022/37 vélemény, a CON/2023/17 vélemény, valamint a CON/2023/24 vélemény.

⁶³ 1009/2000/EK tanácsi rendelet (2000. május 8.) az Európai Központi Bank tőkeemeléséről (HL L 115., 2000.5.16., 1. o.).

⁶⁴ EKB/2010/26 határozat (2010. december 13.) az EKB tőkeemeléséről (HL L 11., 2011.1.15., 53. o.).

⁶⁵ Az EKB e területen irányadó véleményei: a CON/2002/16 vélemény, a CON/2003/22 vélemény, a CON/2003/27 vélemény, a CON/2004/1 vélemény, a CON/2006/38 vélemény, a CON/2006/47 vélemény, a CON/2007/8 vélemény, a CON/2008/13 vélemény, a CON/2008/68 vélemény, valamint a CON/2009/32 vélemény.

⁶⁶ A CON/2019/12 vélemény.

Az éves beszámolókat az NKB döntéshozó szerveinek kell elfogadniuk, független könyvvizsgálók segítségét is igénybe véve; a beszámolókhöz harmadik felek (pl. a kormány vagy a parlament) utólagos jóváhagyása is szükséges lehet. Az NKB döntéshozó szerveinek képesnek kell lenniük arra, hogy önállóan és szakszerűen döntsenek a nyereség kiszámításáról.

Ha egy NKB működését állami számvevőszék vagy más hasonló, a közpénzek felhasználásának ellenőrzésével megbízott szerv ellenőrzi, a jogi kereteknek világosan meg kell határozniuk az ellenőrzési hatáskör pontos terjedelmét⁶⁷ oly módon, hogy az ne korlátozza az NKB független külső könyvvizsgálóinak tevékenységét,⁶⁸ ezen túlmenően pedig az intézményi függetlenség elvével összhangban meg kell felelnie az NKB és annak döntéshozó szervei részére való utasításadás tilalmának, és nem korlátozhatja az NKB KBER-rel kapcsolatos feladatait.⁶⁹ Az állami könyvvizsgálatot politikai befolyástól mentesen, függetlenül és tisztán szakmai alapon kell végrehajtani.⁷⁰

A nyereség felosztása, az NKB-k tőkéje és a pénzügyi tartalékok

A nyereség felosztása tekintetében az NKB alapokmánya előírhatja, hogy miként osszák fel a nyereséget. Ilyen rendelkezések hiányában a nyereség felosztásáról szakmai alapon kell határoznia az NKB döntéshozó szervének; az nem lehet harmadik fél mérlegelésének függvénye, kivéve, ha kifejezett rendelkezés biztosítja, hogy ez a mérlegelés nem korlátozza az NKB-k KBER-rel kapcsolatos feladatai, valamint nemzeti feladatai ellátásához szükséges pénzügyi eszközöket.⁷¹

A nyereségnek az állami költségvetés részére történő felosztása csak abban az esetben lehetséges, ha az előző években felhalmozott veszteségek fedezésre kerültek, valamint amennyiben sor került az NKB tőkéje és eszközei valós értékének megőrzését biztosító pénzügyi intézkedések meghozatalára.⁷² Nem engedhetőek meg az olyan átmeneti vagy eseti jellegű jogszabályi rendelkezések, amelyek a nyereségfelosztással kapcsolatban az NKB-nak adott utasításnak felelnek meg.⁷³

Az NKB-nak a hivatalos devizatartalékok kezeléséből származó bármely bevétele kizárólag a vonatkozó jogszabályi és törvényi rendelkezésekben meghatározott nyereségfelosztási eljárás keretében osztható ki az állam részére.⁷⁴ Ehhez

⁶⁷ A CON/2019/19 vélemény.

⁶⁸ Az NKB-k független külső könyvvizsgálóinak tevékenységét illetően lásd a KBER Alapokmányának 27.1. cikkét.

⁶⁹ A CON/2011/9 vélemény, a CON/2011/53 vélemény, a CON/2015/57 vélemény, valamint a CON/2018/17 vélemény.

⁷⁰ A CON/2015/8 vélemény, a CON/2015/57 vélemény, a CON/2016/24 vélemény, a CON/2016/59 vélemény, valamint a CON/2018/17 vélemény.

⁷¹ A CON/2017/17 vélemény, valamint a CON/2018/17 vélemény.

⁷² A CON/2009/85 vélemény, a CON/2017/17 vélemény, a CON/2022/37 vélemény és a CON/2023/24 vélemény, valamint a CON/2024/32 vélemény 3.2. bekezdése.

⁷³ A CON/2009/26 vélemény, valamint a CON/2013/15 vélemény.

⁷⁴ A CON/2019/23 vélemény 3.7. bekezdése, valamint a CON/2025/39 vélemény 2.9. bekezdése.

hasonlóan az NKB nem realizált tőkenyereségére kivetett adó szintén ellentmondana a pénzügyi függetlenség elvének.⁷⁵

A tagállamok nem csökkenthetik az NKB-k tőkéjét az NKB-k döntéshozó szerveinek előzetes egyetértése nélkül, aminek annak biztosítását kell céloznia, hogy az NKB-knak elegendő pénzügyi eszközük maradjon ahhoz, hogy a KBER tagjaiként eleget tegyenek a Szerződés 127. cikk (2) bekezdésében és a KBER Alapokmányában meghatározott feladataiknak. Ugyanezen oknál fogva csak az NKB-val szorosan együttműködve lehet kezdeményezni az NKB nyereségének felosztására vonatkozó szabályok módosítását és dönteni arról, hiszen az NKB van a legjobb helyzetben ahhoz, hogy tőketartalékának szükséges mértékét meghatározza.⁷⁶ Ami a pénzügyi tartalékokat vagy puffereket illeti, biztosítani kell, hogy az NKB-k önállóan képezhessék a tőkéjük és eszközeik reálértékének megőrzéséhez szükséges pénzügyi tartalékokat. A tagállamok nem akadályozhatják meg az NKB-kat abban sem, hogy tőketartalékaikat olyan mértékűre növeljék, amely a KBER tagjának a feladatai ellátásához szükséges.⁷⁷

Felügyeleti hatóságokért fennálló pénzügyi felelősség

A legtöbb tagállamban a pénzügyi felügyeleti hatóságok az NKB keretei között működnek. Ez nem problematikus, ha az NKB független döntéshozatala ezekre a hatóságokra is vonatkozik. Ha viszont a jogszabályok a felügyeleti hatóságok különálló döntéshozataláról rendelkeznek, fontos biztosítani, hogy az általuk hozott döntések ne veszélyeztessék az NKB egészének pénzügyi helyzetét. Ezekben az esetekben a nemzeti jogszabályoknak garantálniuk kell, hogy az NKB végső soron felülbírálhassa a felügyeleti hatóságok azon döntéseit, amelyek befolyásolhatják az NKB – különösen pénzügyi – függetlenségét.⁷⁸

Autonómia munkavállalói ügyekben

A tagállamok nem korlátozhatják az NKB lehetőségét, hogy a Szerződésben és a KBER Alapokmányában ráruházott feladatok független ellátásához szükséges képzett munkavállalókat vegyen fel és foglalkoztasson.⁷⁹ Az NKB emellett nem hozható olyan helyzetbe, amelyben csak korlátozott befolyása van vagy nincs befolyása a munkavállalóira, vagy amelyben az adott tagállam kormányzatának módjában áll az NKB munkavállalói kérdésekkel kapcsolatos politikájának befolyásolása.⁸⁰ Az NKB döntéshozó szervei tagjainak és az NKB munkavállalóinak javadalmazására vonatkozó jogszabályok módosításáról az NKB-val való szoros és

⁷⁵ A CON/2009/59 vélemény, valamint a CON/2009/63 vélemény.

⁷⁶ A CON/2009/53 vélemény, a CON/2009/83 vélemény, valamint a CON/2019/21 vélemény.

⁷⁷ A CON/2009/26 vélemény, a CON/2012/69 vélemény, valamint a CON/2020/13 vélemény.

⁷⁸ A CON/2021/7 vélemény.

⁷⁹ A CON/2019/19 vélemény.

⁸⁰ A CON/2008/9 vélemény, a CON/2008/10 vélemény, a CON/2012/89 vélemény, valamint a CON/2023/37 vélemény.

tényleges együttműködésben kell dönteni,⁸¹ figyelembe véve álláspontját, annak biztosítása érdekében, hogy az NKB folyamatosan képes legyen feladatai független ellátására.⁸² A munkavállalói kérdésekben fennálló autonómia a munkavállalói nyugdíjakkal kapcsolatos kérdésekre is kiterjed. Ezenkívül az NKB munkavállalói javadalmazásának csökkentéséhez vezető módosítások nem érinthetik az NKB-nak a saját pénzügyi forrásai – beleértve az NKB által fizetett illetmények csökkentéséből eredő források – kezeléséhez való jogát.⁸³

Tulajdonjogok

Az NKB-k tulajdonával kapcsolatban harmadik személyek azon jogai, hogy beavatkozzanak vagy utasításokat adjanak az NKB-knak, nem egyeztethetők össze a pénzügyi függetlenség elvével.

2.2.4 Titoktartás

A szakmai titoktartás követelménye, amelyet az EKB és az NKB-k munkatársaival, valamint az EKB és az NKB-k irányító szerveinek tagjaival szemben a KBER Alapokmányának 37. cikke határoz meg, az NKB-k alapokmányában vagy a tagállamok jogszabályaiban hasonló rendelkezésekhez vezethet. Az uniós jog és az annak alapján elfogadott szabályozás elsődlegessége azt is magában foglalja, hogy a dokumentumokhoz harmadik felek általi hozzáférésre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak összhangban kell lenniük az uniós jog vonatkozó rendelkezéseivel, a KBER Alapokmányának 37. cikkét is beleértve, és nem vezethetnek a KBER titoktartási szabályozásának megsértéséhez.⁸⁴ Az állami számvevőszék, illetve az ahhoz hasonló szervek NKB-k bizalmas információihoz és dokumentumaihoz való hozzáféréseinek az információkat kapó szerv jogszabályban rögzített feladatai ellátásához szükséges mértékre kell korlátozódnia, és nem sértheti a KBER függetlenségét és a KBER-nek az NKB-k döntéshozó szerveire és alkalmazottaira vonatkozó titoktartási szabályozását.⁸⁵ Az NKB-knak biztosítaniuk kell, hogy az ilyen szervek az előttük feltárt információk és dokumentumok titkosságát az NKB által alkalmazott szintnek megfelelően védjék.

2.2.5 A monetáris finanszírozás és a kiváltságos hozzáférés tilalma

A monetáris finanszírozás és a kiváltságos hozzáférés tilalmával kapcsolatban az Európai Unióhoz 2004-ben, 2007-ben, illetve 2013-ban csatlakozott tagállamok

⁸¹ A CON/2019/19 vélemény.

⁸² A CON/2010/42 vélemény, a CON/2010/51 vélemény, a CON/2010/56 vélemény, a CON/2010/69 vélemény, a CON/2010/80 vélemény, a CON/2011/104 vélemény, a CON/2011/106 vélemény, a CON/2012/6 vélemény, a CON/2012/86 vélemény, a CON/2014/7 vélemény, valamint a CON/2023/37 vélemény.

⁸³ A CON/2014/38 vélemény.

⁸⁴ A CON/2021/16 vélemény.

⁸⁵ A CON/2015/8 és a CON/2015/57 vélemény.

nemzeti jogszabályait úgy kellett módosítani, hogy azok összhangban legyenek a Szerződés és a KBER Alapokmányának vonatkozó rendelkezéseivel, és 2004. május 1-jén, 2007. január 1-jén, illetve 2013. július 1-jén már hatályosak legyenek. Svédország a szükséges változtatásokat 1995. január 1-jéig volt köteles hatályba léptetni.

2.2.5.1 A monetáris finanszírozás tilalma

A Szerződés 123. cikkének (1) bekezdése megtiltja az EKB vagy a tagállami NKB-k számára, hogy folyószámlahitelt vagy bármilyen más hitelt nyújtsanak uniós intézmények, szervek, hivatalok vagy ügynökségek, a tagállamok központi kormányzata, regionális vagy helyi közigazgatási szervei, közjogi testületei, egyéb közintézményei vagy közvállalkozásai részére.

Ugyancsak tiltja az adósságinstrumentumok, az EKB vagy az NKB-k általi közvetlen vásárlását ezen közszektorbeli intézményektől. A Szerződés e monetáris finanszírozási tilalom alól egy esetben ad felmentést; a tilalom nem vonatkozik a köztulajdonban levő hitelintézetekre, amelyeket a központi banki tartalékkínálat vonatkozásában a magántulajdonban levő hitelintézetekkel azonos elbánásban kell részesíteni (a Szerződés 123. cikk (2) bekezdése). A monetáris finanszírozás tilalmának pontos hatályát tovább részletezi a 3603/93/EK tanácsi rendelet,⁸⁶ amely szerint a tilalom magában foglalja a közszektor harmadik felekkel szembeni kötelezettségeinek finanszírozását.

A monetáris finanszírozás tilalma arra kívánja ösztönözni a tagállamokat, hogy hatékony és eredményes költségvetési politikát kövessenek, és ne engedjék, hogy az államháztartási hiányok monetáris finanszírozása (vagy az állami hatóságok kiváltságos hozzáférése a pénzpiacokhoz) túlzottan magas adósságshinthez vagy túlzott tagállami hiányhoz vezessen.⁸⁷ Ezért a tilalmat kiterjesztően kell értelmezni szigorú alkalmazásának biztosítása érdekében, kizárólag a Szerződés 123. cikk (2) bekezdésében és a 3603/93/EK rendeletben foglalt korlátozott mentességekre figyelemmel. Ebből következően, bár a Szerződés 123. cikk (1) bekezdése kifejezetten „hitelre”, azaz a forrás visszafizetésének kötelezettségét magában hordozó instrumentumra hivatkozik, a tilalom még inkább vonatkozik a források biztosításának további, azaz visszafizetési kötelezettség nélküli eseteire.

Az EKB általános álláspontja a nemzeti jogszabályoknak a tilalommal való összeegyeztethetőségéről elsősorban az EKB-nak a nemzeti

⁸⁶ A 3603/93/EK tanácsi rendelet (1993. december 13.) a Szerződés 104. cikkében és 104b. cikk (1) bekezdésében említett tilalmak alkalmazásához szükséges fogalmak meghatározásáról (HL L 332., 1993.12.31., 1. o.). Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 104. cikke és 104b. cikk (1) bekezdése jelenleg az Európai Unió működéséről szóló szerződés 123. cikke és 125. cikk (1) bekezdése.

⁸⁷ *Peter Gauweiler és társai*, C-62/14. sz. ügy, ECLI:EU:C:2015:400, 100. bekezdés. A Szerződés 123. cikke szintén az árstabilitás fenntartásának célját szolgálja, és megerősíti a központi bankok függetlenségét.

jogszabálytervezetekről a tagállamokkal a Szerződés 127. cikk (4) bekezdése és 282. cikk (5) bekezdése alapján folytatott konzultációi során alakult ki.⁸⁸

A monetáris finanszírozás tilalmának alkalmazási körére vonatkozó nemzeti jogszabályok

A nemzeti jogszabályok nem szűkíthetik a monetáris finanszírozás tilalmának alkalmazási körét, és nem terjeszthetik ki az uniós jog alapján rendelkezésre álló mentességeket. Alapvetően összeegyeztethetetlen például a monetáris finanszírozás tilalmával az olyan nemzeti jogszabály, amely egy adott tagállam nemzetközi pénzügyi intézmények vagy harmadik országok irányában fennálló pénzügyi kötelezettségvállalásainak NKB általi finanszírozásáról rendelkezik. Kivételként a 3603/93/EK rendelet lehetővé teszi a közszektorra eső IMF-fel szembeni kötelezettségek NKB-k általi finanszírozását, amennyiben az olyan külföldi követeléseket eredményez, amelyek rendelkeznek a tartalékeszközök minden jellemzőjével.⁸⁹ A követelések tartalékeszköz-minőségét meghatározó releváns jellemzők igény szerinti rendelkezésükre állásukra vonatkoznak fizetésimérleg-finanszírozási szükségletek kielégítése és más kapcsolódó célok érdekében, ami azt jelenti, hogy biztosítani kell a követelések hitelminőségét és likviditását.⁹⁰

Az NKB-kat feladatokkal felruházó nemzeti jogszabályok

A feladatokat az NKB-kra ruházó nemzeti jogszabályok nem vezethetnek a közszektor harmadik felekkel szembeni kötelezettségeinek finanszírozásához. A KBER Alapokmányának 14.4. cikkével összhangban az NKB-k az a KBER Alapokmányában meghatározottakon kívül más feladatokat is elláthatnak, kivéve, ha a Kormányzótanács megállapítja, hogy ezek a feladatok ellentétesek a KBER céljaival és feladataival. Amennyiben egy tagállam ilyen feladatot bíz az NKB-ra, az NKB felelős és felelősséggel tartozik a feladat ellátásáért. Az NKB e funkcióval kapcsolatos felelősségének és felelősségének meghatározásakor azonban a tagállamoknak meg kell felelniük az uniós jogból és különösen a Szerződés 123. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeiknek.⁹¹

A 3603/93/EK tanácsi rendelet 1. cikk (1) bekezdés b) pontja a Szerződés 123. cikke alkalmazásában a „más hitel” fogalmát többek között úgy határozza meg mint „a közszektor harmadik féllel szemben fennálló kötelezettségeinek finanszírozása”. Az érintett NKB ennek megfelelően nem vállalhat olyan kötelezettségeket harmadik felekkel szemben, amelyek potenciálisan az állami szektorra hárulhatnak. Az érintett NKB tehát nem finanszírozhat olyan, harmadik felekkel szemben fennálló

⁸⁸ Lásd a 2008. évi konvergenciajelentés 13. lábjegyzetét, ahol megtalálható az e területen 1995 májusa és 2008 márciusa között elfogadott, irányadó EMI/EKB vélemények felsorolása.

⁸⁹ A 3603/93/EK rendelet (14) preambulumbekzdése és 7. cikke. Lásd például a CON/2016/21 véleményt, a CON/2017/4 véleményt, a CON/2020/37 véleményt, valamint a CON/2021/23 véleményt.

⁹⁰ Lásd a CON/2021/39 véleményt.

⁹¹ *Banka Slovenije*, C-45/21. sz. ügy, ECLI:EU:C:2022:670, 53., 54., 57. és 97. bekezdés. Lásd például a CON/2022/39 vélemény 2.2. bekezdését, a CON/2023/17 vélemény 2.2.1. bekezdését, valamint a CON/2023/44 vélemény 2.3. bekezdését.

kötelezettségeket, amelyek más hatóságokat vagy szerveket terhelnek, és a harmadik felekkel szembeni kötelezettségeknek az érintett NKB általi tényleges finanszírozása nem következhet közvetlenül a más hatóságok vagy szervek által elfogadott intézkedésekből vagy politikai döntésekből.⁹²

A központi banki nyereség előzetes felosztása

A nemzeti jogszabályok nem írhatják elő a nem teljes mértékben realizált, elszámolt és auditált központi banki nyereség felosztását. A monetáris finanszírozás tilalmának való megfeleléshez az állami költségvetésnek az irányadó eredményelosztási szabályok értelmében fizetendő összeg még részben sem fizethető az NKB tartaléktőkéjéből. Az eredményelosztási szabályok ezért nem érinthetik az NKB tartaléktőkéjét. Az NKB eszközeinek az államra való átruházásakor továbbá az ellenértéket piaci alapon kell meghatározni és az átruházásnak az ellenérték megfizetésével egyidejűleg kell történnie.⁹³

Hasonlóképpen nem megengedett az eurorendszer további feladatainak – mint például a devizatartalékkal való gazdálkodás – ellátásába történő beavatkozás, így az elméleti és nem realizált tőkenyereség megadóztatása sem, mivel ez az állami szektornak jövőbeli és bizonytalan nyereség megelőlegezett felosztása révén nyújtott központi banki hitel formáját öltené.⁹⁴ Hasonlóképpen, a devizatartalékoknak (beleértve az aranytartalékokat is) az NKB mérlegéből az államhoz való áthelyezése megkerülné a monetáris finanszírozás tilalmát, amely tiltja a közsféra központi bank általi finanszírozását.⁹⁵ Az NKB-nak az ilyen hivatalos devizatartalékok kezeléséből származó bármely bevétele kizárólag a vonatkozó jogszabályi és törvényi rendelkezésekben meghatározott nyereségelosztási eljárás keretében osztható ki az állam részére.⁹⁶

A közszektor kötelezettségeinek átvállalása

A monetáris finanszírozás tilalmával nem lenne összeegyeztethető az olyan nemzeti jogszabály, amely előírja az NKB számára – egyes feladatok és kötelezettségek (például a korábban az állam vagy független hatóságok vagy szervek által ellátott egyes felügyeleti feladatok NKB-ra való átruházásával összefüggésben történő) nemzeti átszervezése következtében – egy korábban független közszektorbeli szerv kötelezettségeinek átvállalását anélkül, hogy az NKB-t teljes mértékben mentesítene az ilyen szerv korábbi tevékenységéből eredő minden pénzügyi kötelezettség alól.⁹⁷

⁹² *Banka Slovenije*, C-45/21. sz. ügy, ECLI:EU:C:2022:670, 67–75. és 84. bekezdés. Lásd például a CON/2022/39 vélemény 3.1. bekezdését, a CON/2023/17 vélemény 2.2.2. bekezdését, valamint a CON/2023/44 vélemény 3.1.1. bekezdését.

⁹³ A CON/2011/91 vélemény, valamint a CON/2011/99 vélemény.

⁹⁴ A CON/2009/59 vélemény, valamint a CON/2009/63 vélemény.

⁹⁵ A CON/2019/23 vélemény 3.6. bekezdése, valamint a CON/2025/39 vélemény 2.8. bekezdése.

⁹⁶ A CON/2019/23 vélemény 3.7. bekezdése, valamint a CON/2025/39 vélemény 2.9. bekezdése.

⁹⁷ A CON/2013/56 vélemény.

Az NKB-t a nemzeti jog által ráruházott feladat gyakorlása miatt felelősségre vonó nemzeti szabályozás harmadik személyekkel szemben fennálló kötelezettség átvállalását vonná maga után, és összeegyeztethetetlen lenne a monetáris finanszírozás tilalmával, ha a kárt szenvedett harmadik személyeket nem kártalanítanak az NKB intézkedései, azaz az NKB által ebben az összefüggésben előírt szabályok NKB általi megsértése miatt.⁹⁸ Ezen túlmenően a rendkívül összetett és sürgős intézkedések végrehajtását igénylő feladatok esetében, mint például a bankok reorganizációjához vagy szanálásához kapcsolódó feladatok, az NKB-t az ilyen feladatok ellátása miatt felelősségre vonó nemzeti szabályozás a harmadik felekkel szembeni kötelezettségek tényleges finanszírozását jelentené, ha az NKB felelőssége nem korlátozódna a rá vonatkozó szabályok súlyos jellegű megsértésére.⁹⁹

A Bíróság még nem fejtette ki, hogy pontosan miből állnak az NKB-kra vonatkozó szabályok súlyos jellegű megsértésének korlátozásai. Tekintettel az NKB-k felelősségének a tagállamok nemzeti jogrendjében meglévő eltérő hagyományaira, az ilyen korlátozások különböző formákat ölthetnek, feltéve, hogy kizárják az állami szektor harmadik felekkel szembeni kötelezettségeinek tényleges finanszírozását. Ez a helyzet akkor áll fenn, ha a nemzeti jog – amely a vétkességre vonatkozó felelősségi kritériumokat szabályozza – az adott ügy sürgősségére és összetettségére tekintettel az érintett NKB felelősségét súlyos gondatlanságra korlátozza.¹⁰⁰ A közzféra harmadik személyekkel szembeni kötelezettségeinek hatékony finanszírozása szintén kizárt, ha a nemzeti jog – amely a vétkesség helyett a jogellenes magatartásra vonatkozó felelősségi kritériumokat szabályozza – a vonatkozó intézkedések bírósági felülvizsgálatát oly módon korlátozza, hogy az érintett NKB számára az ügy sürgősségére és összetettségére tekintettel széles körű mérlegelési jogkört biztosít.¹⁰¹

Pénzügyi támogatás hitelintézetek, illetve pénzügyi intézmények számára

A monetáris finanszírozás tilalmával összeegyeztethetetlenek lennének azok a nemzeti jogszabályok, amelyek előírják, hogy az NKB-k még akkor is finanszírozhatják a fizetéseképtelen hitelintézeteket és/vagy más pénzügyi intézményeket, ha azt függetlenül és teljes mérlegelési jogkörükben nyújtják.

Ugyanezen megfontolások vonatkoznának az olyan hitelintézetek eurorendszer általi finanszírozására is, amelyeket újratőkésítettek a fizetőképességüknek – alternatív piaci alapú finanszírozási forrás hiányában – államilag kibocsátott adósságinstrumentumok (a továbbiakban: újratőkésítési kötvények) közvetlen kihelyezésével történő helyreállítása céljából, illetve amennyiben az ilyen kötvényeket fedezetként kívánják felhasználni. Ilyen esetben monetáris finanszírozási aggályokat kelt a hitelintézetek újratőkésítési kötvények közvetlen

⁹⁸ *Banka Slovenije*, C-45/21. sz. ügy, ECLI:EU:C:2022:670, 71. bekezdés.

⁹⁹ *Banka Slovenije*, C-45/21. sz. ügy, ECLI:EU:C:2022:670, 75. bekezdés. Lásd például a CON/2023/17 vélemény 2.2.3. bekezdését, valamint a CON/2023/44 vélemény 3.1.2. és 3.1.3. bekezdését.

¹⁰⁰ A CON/2023/17 vélemény 2.2.3. bekezdése.

¹⁰¹ A CON/2024/31 vélemény 3.2.3. bekezdése.

kihelyezésével történő állami újratőkésítése és ezt követően az újratőkésítési kötvényeknek a központi banki likviditási műveletekben fedezetként való felhasználása.¹⁰² Azon sürgősségi likviditási támogatásnak, amelyet az NKB fizetőképes hitelintézet részére, függetlenül és teljes egészében saját mérlegelési jogkörben ad állami garancia formájában megjelenő fedezet mellett, a következő szempontoknak kell megfelelnie: a) biztosítani kell, hogy az NKB által nyújtott hitel futamideje a lehető legrövidebb legyen; b) a rendszer stabilitásának kell veszélyben forognia; c) nem férhet kétség az állami garancia nemzeti jog szerinti jogi érvényességéhez és érvényesíthetőségéhez; és d) nem férhet kétség az állami garancia gazdasági megfelelőségéhez, továbbá a garanciának a kölcsön tőkeösszegére és kamataira is ki kell terjednie.¹⁰³

A szanálási alapok vagy pénzügyi megállapodások, valamint a betétbiztosítási vagy befektetőkártalanítási rendszerek pénzügyi támogatása

A Szerződés 123. cikkének (1) bekezdése értelmében „közjogi intézménynek” minősülő szanálási alap vagy betétgarancia-alap NKB általi finanszírozása nem egyeztethető össze a monetáris finanszírozás tilalmával. Egy intézmény a „közjog hatálya alá tartozik”, ha az alábbi jellemzők mindegyikével rendelkezik: a) azzal a meghatározott céllal létesült, hogy az általános érdek szükségleteit elégítse ki, és nincs ipari vagy kereskedelmi jellege; b) jogi személyiséggel bír; továbbá c) szorosan függ a Szerződés 123. cikk (1) bekezdésében hivatkozott közszektorbeli intézményektől. Az ilyen közszektorbeli intézményektől való szoros függőség akkor feltételezett, amikor egy intézményt nagyobb részben ezek finanszíroznak; vagy olyan igazgatótanácsa, vezetői vagy felügyeleti testülete van, amelyben a tagok több mint felét közszektorbeli intézmények nevezik ki.¹⁰⁴

Még ha a finanszírozást nem is „közjogi szervezetnek” nyújtják, bármely szanálási alap vagy pénzügyi megállapodás finanszírozása nem felel meg a monetáris finanszírozás tilalmának.¹⁰⁵ Amennyiben az NKB szanálási hatóságként jár el, semmi esetre nem vállalhatja át vagy finanszírozhatja egyetlen áthidaló intézmény vagy eszközközvetítő kötelezettségeit sem.¹⁰⁶ Ennek érdekében a nemzeti jogszabályoknak egyértelművé kell tenniük, hogy az NKB nem fogja átvállalni vagy finanszírozni e szervezetek kötelezettségeit.¹⁰⁷

¹⁰² A CON/2012/50 vélemény, a CON/2012/64 vélemény, valamint a CON/2012/71 vélemény.

¹⁰³ A CON/2012/4 vélemény, az e területen további releváns véleményekre hivatkozó 42. lábjegyzet. Lásd még a CON/2016/55 véleményt, valamint a CON/2017/1 véleményt.

¹⁰⁴ A CON/2020/24 vélemény, valamint a CON/2021/17 vélemény.

¹⁰⁵ A CON/2015/22 vélemény, a CON/2016/28 vélemény, valamint a CON/2019/16 vélemény.

¹⁰⁶ A CON/2011/103 vélemény, a CON/2012/99 vélemény, a CON/2015/3 vélemény, valamint a CON/2015/22 vélemény.

¹⁰⁷ A CON/2015/33 vélemény, a CON/2015/35 vélemény, valamint a CON/2016/60 vélemény.

A betétbiztosítási rendszerekről szóló irányelv¹⁰⁸ és a befektetőkártalanítási rendszerekről szóló irányelv¹⁰⁹ szerint a betétbiztosítási rendszerek és a befektetőkártalanítási rendszerek finanszírozásának költségeit maguknak a hitelintézeteknek, illetve a befektetési vállalkozásoknak kell viselniük. A „közjogi intézmény” finanszírozásának kivételével az olyan nemzeti jogszabályok, amelyek a nemzeti hitelintézeti betétbiztosítási rendszernek vagy a befektetési vállalkozások nemzeti befektetőkártalanítási rendszerének NKB-k általi finanszírozásáról rendelkeznek csak akkor összeegyeztethetőek a monetáris finanszírozás tilalmával, ha azok rövid távúak, vészhelyzet kezelésére szólnak, a rendszer stabilitása forog veszélyben, és a döntések az NKB hatáskörében maradnak.¹¹⁰ Különösen a betétgarancia-rendszerek központi banki támogatása nem jelenthet szisztematikus előfinanszírozási műveletet.¹¹¹

A fiskális megbízottként való eljárás

A KBER Alapokmányának 21.2. cikke alapján „az EKB és a nemzeti központi bankok fiskális megbízottként tevékenykedhetnek” „az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok, a tagállamok központi kormányzata, regionális vagy helyi közigazgatási szervei, közjogi testületei, egyéb közintézményei vagy közvállalkozásai részére”. A KBER Alapokmányának 21.2. cikkének célja annak tisztázása, hogy a monetáris politikai hatáskörök eurorendszer részére történő átadását követően az NKB-k a monetáris finanszírozás tilalmának megszegése nélkül továbbra is nyújthatják a hagyományosan a kormányok és egyéb közjogi testületek részére nyújtott fiskális megbízotti szolgáltatásokat. Ezenkívül a 3603/93/EK rendelet a fiskális megbízottként történő eljárással kapcsolatban számos konkrét és megszorítóan megfogalmazott kivételt állapít meg, a következők szerint: a) a közszektornak nyújtott napközbeni hitelek megengedettek, feltéve, hogy az érintett napra korlátozódnak és meghosszabbításuk nem lehetséges;¹¹² b) megengedett az, hogy harmadik fél által kiállított csekket jóváírják a közszektor számláján, mielőtt az intézvényezett bankot megterhelnék, amennyiben egy meghatározott idő – az érintett NKB által csekkek beszedésére szokásosan megállapított határidőnek megfelelően – eltelt a csekk átvétele óta, feltéve, hogy az esetleg fellépő időkülönbség kivételes jellegű, a csekk kis összegre vonatkozik, és azt rövid idő alatt kiegyenlítik;¹¹³ valamint c) a közszektor által kibocsátott és a közszektornak jóváírt pénzermeállomány tartása megengedett, ha az így keletkezett eszközök összege alatta marad a forgalomban lévő érmeállomány 10 százalékának.¹¹⁴

¹⁰⁸ A betétbiztosítási rendszerekről szóló, 2014. április 16-i 2014/49/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 173., 2014.6.12., 149. o.) (27) preambulumbekzdése.

¹⁰⁹ A befektetőkártalanítási rendszerekről szóló, 1997. március 3-i 97/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 84., 1997.3.26., 22. o.) (23) preambulumbekzdése.

¹¹⁰ A CON/2020/24 vélemény, valamint a CON/2021/17 vélemény.

¹¹¹ A CON/2011/84 vélemény.

¹¹² A 3603/93/EK rendelet 4. cikke, valamint a CON/2013/2 vélemény.

¹¹³ A 3603/93/EK rendelet 5. cikke.

¹¹⁴ A 3603/93/EK rendelet 6. cikke.

A fiskális megbízottként való eljárás nemzeti szabályozásának összeegyeztethetőnek kell lennie általában az uniós joggal, és különösen a monetáris finanszírozás tilalmával.¹¹⁵ Figyelemmel arra, hogy a KBER Alapokmányának 21.2. cikke kifejezetten elismeri a fiskális megbízotti szolgáltatásokat mint az NKB-k által hagyományosan betöltött, jogszerű funkciót, a fiskális megbízotti szolgáltatások központi bankok általi ellátása akkor felel meg a monetáris finanszírozás tilalmának, ha e szolgáltatások megmaradnak a fiskális megbízotti funkció keretein belül és nem valósítják meg a közszektor harmadik felek felé fennálló kötelezettségeinek központi banki finanszírozását vagy pedig a közszektor központi bank általi hitelezését, a 3603/93/EK rendeletben megszabott szűk kivételek körén túlmenően.¹¹⁶ A kormányzati betétek gyűjtését és kormányzati számlavezetést lehetővé tevő nemzeti jogszabályok monetáris finanszírozás tilalmával való összeegyeztethetősége akkor nem aggályos, ha ezek a rendelkezések nem teszik lehetővé a hitelnyújtást, beleértve az egynapos folyószámlahitelt is. A monetáris finanszírozás tilalmának betartása azonban aggályos lenne abban az esetben, ha a nemzeti jogalkotás például lehetővé tenné, hogy a betétekre vagy a folyószámla-egyenlegekre a piaci kamatlábbal megegyező vagy annál alacsonyabb kamatláb helyett magasabb kamatláb alapján megállapított kamatot fizessenek. A piaci kamatláb feletti kamatszint gyakorlatilag hitelnek minősül, ami ellentétes a monetáris finanszírozás tilalmának céljával, és ezért alááshatja a cél megvalósítását. Alapvető fontosságú, hogy a számlák kamatozása a piaci feltételeket tükrözze, és különösen fontos a betéti kamatláb és a betétek futamidejének összehangolása.¹¹⁷ Mindemellett nem vet fel monetáris finanszírozási aggályokat az, ha az NKB a fiskális megbízotti szolgáltatásokat ellenérték nélkül látja el, feltéve, hogy ezek esetében alapvető fiskális megbízotti szolgáltatásokról van szó.¹¹⁸

2.2.5.2 A kiváltságos hozzáférés tilalma

A Szerződés 124. cikkében foglaltak szerint „[t]ilos minden olyan intézkedés, amely nem prudenciális megfontoláson alapul, és amely az Unió intézményeinek vagy szerveinek, hivatalainak, ügynökségeinek, a tagállamok központi kormányzatának, regionális vagy helyi közigazgatási szerveinek, közjogi testületeinek, egyéb közintézményeinek vagy közvállalkozásainak kiváltságos hozzáférést biztosít a pénzügyi szervezetekhez”. A monetáris finanszírozás tilalmához hasonlóan a kiváltságos hozzáférés tilalma is arra kívánja ösztönözni a tagállamokat, hogy hatékony és eredményes költségvetési politikát kövessenek, és ne engedjék, hogy az államháztartási hiányok monetáris finanszírozása (vagy az állami hatóságok

¹¹⁵ A CON/2013/3 vélemény.

¹¹⁶ A CON/2009/23 vélemény, a CON/2009/67 vélemény, valamint a CON/2012/9 vélemény.

¹¹⁷ Lásd többek között a CON/2010/54 véleményt, a CON/2010/55 véleményt, valamint a CON/2013/62 véleményt.

¹¹⁸ A CON/2012/9 vélemény.

kiváltságos hozzáférése a pénzpiacokhoz) túlzottan magas adósságszinthez vagy túlzott tagállami hiányhoz vezessen.¹¹⁹

A 3604/93/EK tanácsi rendelet¹²⁰ 1. cikkének (1) bekezdése értelmében a kiváltságos hozzáférésről rendelkezik minden olyan törvény, rendelet vagy egyéb kötelező erejű jogi eszköz, amelyet közhatalom gyakorlása során fogadtak el, és amely: a) arra kötelez pénzügyi intézményeket, hogy uniós intézményeknek vagy szervezeteknek, tagállamok központi kormányzatának, regionális, helyi vagy egyéb közigazgatási szerveinek, közjogi testületeinek, egyéb közintézményeinek vagy közvállalkozásainak kötelezettségeit megszerezzék vagy tartsák, vagy b) annak érdekében, hogy ezeket az intézményeket az ilyen kötelezettségek megszerzésére vagy tartására ösztönözze, olyan adókedvezményeket állapít meg, amelyeket vagy csak pénzügyi intézmények vehetnek igénybe, vagy amelyek nem felelnek meg a piacgazdaság alapelveinek.

Az NKB-k állami hatóságként nem hozhatnak a közszektorban a pénzügyi intézményekhez kiváltságos hozzáférést biztosító intézkedéseket, amennyiben az ilyen intézkedések nem prudenciális megfontoláson alapulnak. Ezenkívül az NKB-k által életbe léptetett, adósságinstrumentumok mobilizációjára vagy elzálajosítására vonatkozó szabályok nem szolgálhatnak arra, hogy kijátsszák a kiváltságos hozzáférés tilalmát.¹²¹ A tagállamok e területre vonatkozó jogszabályai nem hozhatnak létre ilyen kiváltságos hozzáférést.

A 3604/93/EK rendelet 2. cikke a „prudenciális megfontolásokat” akként határozza meg, mint az uniós jogon alapuló vagy azzal összhangban lévő olyan nemzeti törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések alapjául szolgáló megfontolásokat, amelyek célja, hogy elősegítsék a pénzügyi intézmények szilárd működését az egész pénzügyi rendszer stabilitásának és az érintett intézmények ügyfeleinek védelme érdekében. A prudenciális megfontolások annak biztosítását célozzák, hogy a bankok fizetőképesekek maradjanak a betéteseikkel szemben.¹²² A prudenciális felügyelet terén a másodlagos uniós jogalkotás számos, a hitelintézetek stabilitását biztosító követelményt meghatározott.¹²³ A „hitelintézet” fogalma akként került meghatározásra, mint olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogad el, valamint saját számlára

¹¹⁹ Ebben a vonatkozásban lásd: *Smaranda Bara és társai kontra Casa Națională de Asigurări de Sănătate és társai*, C-201/14. sz. ügy, ECLI:EU:C:2015:638, 22. bekezdés; valamint *Peter Gauweiler és társai*, C-62/14. sz. ügy, ECLI:EU:C:2015:400, 100. bekezdés.

¹²⁰ A Tanács 3604/93/EK rendelete (1993. december 13.) a Szerződés 104a. cikkében említett kiváltságos hozzáférés tilalmának alkalmazásához szükséges fogalmak meghatározásáról (HL L 332., 1993.12.31., 4. o.). Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 104a. cikke most a Szerződés 124. cikke.

¹²¹ Lásd a 3604/93/EK rendelet 3. cikkének (2) bekezdését és (10) preambulumbekzdését.

¹²² Elmer főtanácsnok véleménye a *Société civile immobilière Parodi* kontra *Banque H. Albert de Bary et Cie.*, C-222/95. sz. ügyben, ECLI:EU:C:1997:345, 24. bekezdés.

¹²³ Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 176, 2013.6.27., 1. o.), valamint az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről (HL L 176., 2013.6.27., 338. o.).

hitelket nyújt.¹²⁴ Ezenkívül az általában „bankként” emlegetett hitelintézeteknek az illetékes tagállami hatóság engedélyére van szüksége a szolgáltatásnyújtáshoz.¹²⁵

Bár a kötelező tartalékokra lehet a prudenciális követelmények részeként tekinteni, azok általában valamely NKB működési keretrendszerének részét képezik, és azokat a legtöbb gazdaságban a monetáris politika eszközeként alkalmazzák, ideértve az euroövezetet is.¹²⁶ E tekintetben az Európai Központi Bank (EU) 2015/510 iránymutatása (EKB/2014/60) I. mellékletének 2. pontja¹²⁷ akként rendelkezik, hogy az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének elsődleges célja a pénzüpi kamatok stabilizálása, valamint strukturális likviditáshiány létrehozása (vagy bővítése).¹²⁸ Az EKB megköveteli az euroövezetben létrehozott hitelintézetektől, hogy az előírt kötelező tartalékaikat (betétek formájában) az NKB-juknál vezetett számlán tartsák.¹²⁹

E jelentés középpontjában az NKB-k által elfogadott nemzeti jogszabályoknak vagy rendelkezéseknek, valamint az NKB-k alapokmányának a kiváltságos hozzáférés Szerződésben megfogalmazott tilalmával való összeegyeztethetősége áll. Ez a jelentés azonban nem érinti az arra vonatkozó értékeléseket, hogy a tagállamok törvényi, rendeleti, szabályozási vagy közigazgatási rendelkezéseivel, a prudenciális megfontolásokra hivatkozva nem kerülik-e meg a kiváltságos hozzáférés tilalmát. Az ilyen értékelések meghaladják e jelentés terjedelmét.

2.2.6 Az euro egységes írásmódja

Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkének (4) bekezdése akként rendelkezik, hogy az „Unió egy gazdasági és monetáris uniót hoz létre, amelynek pénzneme az euro”. A Szerződések valamennyi, a latin betűs ábécét használó hivatalos nyelvi változatának szövegében az euro egyes számban és alanyesetben következetesen „euro”-ként kerül meghatározásra. Az eurót a görög betűs ábécét használó szövegben „ευρώ”-nak, a cirill betűs ábécét használó szövegben pedig „евро”-nak

¹²⁴ Az 575/2013/EU rendelet 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja.

¹²⁵ A 2013/36/EU irányelv 8. cikke.

¹²⁶ Ezt a 3604/93/EK rendelet 3. cikkének (2) bekezdése és (9) preambulumbekzdése is alátámasztja.

¹²⁷ Az Európai Központi Bank (EU) 2015/510 iránymutatása (2014. december 19.) az eurorendszer monetáris politikához kötődő keretének végrehajtásáról (Az általános dokumentációra vonatkozó iránymutatás) (EKB/2014/60) (HL L 91., 2015.4.2., 3. o.).

¹²⁸ Minél magasabban kerül meghatározásra a kötelező tartalék szintje, annál kevesebb kölcsönt kell a bankoknak kihelyezniük, ami alacsonyabb mértékű pénzteremtéshez vezet.

¹²⁹ Lásd a KBER Alapokmányának 19. cikkét; a kötelező tartalékok Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló, 1998. november 23-i 2531/98/EK tanácsi rendeletet (HL L 318., 1998.11.27., 1. o.); a kötelező tartalékok alkalmazásáról szóló, 2003. szeptember 12-i 1745/2003/EK európai központi banki rendeletet (EKB/2003/9) (HL L 250., 2003.10.2., 10. o.); valamint a monetáris pénzügyi intézmények ágazati mérlegéről szóló, 2013. szeptember 24-i 1071/2013/EU európai központi banki rendeletet (EKB/2013/33) (HL L 297., 2013.11.7., 1. o.).

írják.¹³⁰ Ezzel összhangban a 974/98/EK tanácsi rendelet egyértelművé teszi, hogy az egységes valuta neve az EU valamennyi hivatalos nyelvén ugyanaz kell, hogy legyen, figyelembe véve az eltérő ábécék létezését. A Szerződések ennél fogva megkövetelik az „euro” szó egységes írásmódját egyes szám alanyesetben valamennyi uniós és nemzeti jogi rendelkezésben, figyelembe véve az eltérő ábécék létezését.

Az Uniónak az egységes valuta nevének meghatározására irányuló kizárólagos hatáskörére tekintettel az e szabálytól való bármely eltérés összeegyeztethetetlen a Szerződésekkel, és megszüntetendő.¹³¹ Míg ez az alapelv vonatkozik valamennyi nemzeti jogszabályra, az egyes országokra vonatkozó fejezetek értékelésének középpontjában az NKB-k alapokmánya és az euro bevezetésére vonatkozó jogszabályok állnak.

2.2.7 Az NKB-k jogi integrálódása az eurorendszerbe

A nemzeti jogszabályok (különösen az NKB-k alapokmánya, valamint az egyéb jogszabályok) azon előírásai, amelyek megakadályoznák az eurorendszerrel kapcsolatos feladatok ellátását vagy az EKB határozatainak betartását, abban a pillanatban összeegyeztethetlenné válnak az eurorendszer hatékony működésével, amint az érintett tagállam bevezette az eurót. Módosítani kell tehát a nemzeti jogszabályokat, hogy az eurorendszerrel kapcsolatos feladatok tekintetében biztosítsák a Szerződéssel és a KBER Alapokmányával való összeegyeztethetőséget. A Szerződés 131. cikkének való megfelelés érdekében a nemzeti jogszabályokat az összeegyeztethetőségnek a KBER létrehozásának időpontjáig (Svédország esetében), illetve 2004. május 1-jéig, 2007. január 1-jéig, illetve 2013. július 1-jéig (az Unióhoz e napokon csatlakozott tagállamok esetében) történő biztosítása érdekében módosítani kellett. Azoknak a jogszabályi követelményeknek azonban, amelyek az NKB eurorendszerbe történő teljes jogi integrációjára vonatkoznak, csak abban a pillanatban kell érvénybe lépniük, amikor a teljes integráció megvalósul, azaz azon a napon, amikor az eltéréssel rendelkező tagállam bevezeti az eurót.

Az e jelentésben megvizsgált fő területek azok, ahol jogszabályi rendelkezések akadályozhatják, hogy az NKB-k megfeleljenek az eurorendszer követelményeinek. Ide tartoznak azok a rendelkezések, a) amelyek megakadályozhatják, hogy az NKB-k részt vegyenek az EKB döntéshozó szervei által meghatározott egységes monetáris politika végrehajtásában, vagy b) amelyek hátráltathatják az NKB elnökét az EKB Kormányzótanácsának tagjaként rá háruló feladatai teljesítésében, illetve c) amelyek nem tartják tiszteletben az EKB előjogait, vagy d) amelyek nem ismerik el,

¹³⁰ A Szerződésekhez csatolt, a „Lett Köztársaság, a Magyar Köztársaság és a Máltai Köztársaság nyilatkozata a közös pénz nevének a Szerződésekben szereplő írásmódjáról” rögzíti, hogy: „A Szerződésekben említett közös pénz nevének a bankjegyeken és pénzerméken megjelenő egységes írásmódját nem érintve, Lettország, Magyarország és Málta kinyilvánítja, hogy a közös pénz nevének, ideértve annak származékos alakjait is, a Szerződések lett, magyar, illetve máltai szövegében alkalmazott írásmódja semmiben nem befolyásolja a lett, a magyar, illetve a máltai nyelv fennálló szabályait”.

¹³¹ A CON/2012/87 vélemény.

hogy azon tagállamokban, amelyeknek hivatalos fizetőeszköze az euro, a KBER-rel kapcsolatos feladatokra vonatkozó kizárólagos hatáskör visszavonhatatlanul az Unióra szállt,¹³² vagy e) amelyek alapján a KBER-rel kapcsolatos feladataik elvégzésében az NKB-kat nemzeti hatóságok olyan döntései kötelezik, amelyek ellentétben állnak az EKB jogi aktsaival. Megkülönböztetjük a gazdaságpolitikai célkitűzéseket, feladatokat, pénzügyi rendelkezéseket, árfolyam-politikát, valamint a nemzetközi együttműködést. Végezetül megemlíti azokat az egyéb területeket, ahol az NKB-k alapokmánya módosításra szorulhat.

2.2.7.1 Gazdaságpolitikai célkitűzések

Valamely NKB eurorendszerbe való teljes integrációja megköveteli, hogy jogszabályban foglalt célkitűzései összeegyeztethetők legyenek a KBER-nek a KBER Alapokmányának 2. cikkében meghatározott célkitűzéseivel. Ez többek között azt jelenti, hogy a „nemzeti színezetű” jogszabályi célkitűzések – például amikor jogszabályi rendelkezések olyan kötelezettséget írnak elő, hogy a monetáris politikát az érintett tagállam általános gazdaságpolitikája keretén belül kell folytatni – módosításra szorulnak. Mindemellett az NKB másodlagos célkitűzéseinek összeegyeztethetőknek kell lenniük, illetve nem ütközhetnek azzal a kötelezettségével, hogy támogassa az Unión belüli általános gazdaságpolitikát azzal a céllal, hogy hozzájáruljon az Európai Unióról szóló Szerződés 3. cikkében megállapított uniós célkitűzések megvalósításához, ami önmagában is olyan célkitűzés, amely nem befolyásolhatja az árstabilitás fenntartását.¹³³

2.2.7.2 Feladatok

Azon tagállamok NKB-jának feladatait, amelyek pénzneme az euro, túlnyomórészt a Szerződés és a KBER Alapokmánya határozza meg, tekintettel arra, hogy az adott NKB az eurorendszer szerves része. Ezért a Szerződés 131. cikkének való megfelelés érdekében az NKB alapokmányában szereplő, a feladatokra vonatkozó rendelkezéseket össze kell vetni a Szerződés és a KBER Alapokmányának vonatkozó rendelkezéseivel, és az esetleg fennálló összeegyeztethetetlen elemeket hatályon kívül kell helyezni.¹³⁴ Ez minden olyan rendelkezésre vonatkozik, amely az euro bevezetését és az eurorendszerbe történő integrációt követően gátját képezheti a KBER-hez kapcsolódó feladatok ellátásának, illetve különösen azokra a rendelkezésekre, amelyek nem tartják tiszteletben a KBER-nek a KBER Alapokmányának IV. fejezetében meghatározott hatásköreit.

A monetáris politikára vonatkozó bármely nemzeti jogszabályi rendelkezésnek el kell ismernie, hogy az EU monetáris politikájának végrehajtása az eurorendszeren

¹³² A CON/2020/2 vélemény.

¹³³ A CON/2010/30 és a CON/2010/48 vélemény.

¹³⁴ Lásd különösen a Szerződés 127. és 128. cikkét, valamint a KBER Alapokmányának 3–6. és 16. cikkét.

keresztül történik.¹³⁵ Az NKB-k alapokmányai tartalmazhatnak a monetáris politikai eszköztárra vonatkozó rendelkezéseket. Az ilyen rendelkezéseknek a Szerződés és a KBER Alapokmányának vonatkozó rendelkezéseivel összeegyeztethetőnek kell lenniük, és a Szerződés 131. cikkének való megfelelés érdekében minden összeegyeztethetetlen elemet hatályon kívül kell helyezni.

A fiskális folyamatok figyelemmel kísérése olyan feladat, amelyet az NKB-k rendszeresen végeznek, a monetáris politikában követendő irányvonal megfelelő értékelése érdekében. Az NKB-k a megfigyelő tevékenységük és az általuk adott tanács függetlensége alapján kifejtethetik a releváns fiskális fejleményekre vonatkozó észrevételeiket az európai monetáris unió megfelelő működéséhez való hozzájárulás érdekében. A fiskális folyamatok NKB-k által monetáris politikai okokból történő figyelemmel kísérésének a releváns államháztartási adatokhoz való teljes hozzáféréseken kell alapulnia. Ennek megfelelően az NKB-knak feltétel nélküli, időszerű és automatikus hozzáféréssel kell rendelkezniük valamennyi releváns államháztartási statisztikához. Ugyanakkor az NKB-k szerepének nem szabad túlterjeszkednie a figyelemmel kísérésre irányuló olyan tevékenységeken, amelyek – közvetve vagy közvetlenül – a monetáris politikai feladatuk ellátásából erednek, illetve ahhoz kapcsolódnak.¹³⁶ Egy NKB-nak az előrejelzések és a fiskális folyamatok elemzésére vonatkozó formális megbízatása olyan funkciót (valamint ehhez kapcsolódó felelősségi kört) teremt az NKB számára a fiskális politika meghatározása terén, amely annak kockázatával jár, hogy aláássa az eurorendszer monetáris politikai megbízatásának teljesítését és az NKB függetlenségét.¹³⁷

A pénzügyi piacokon tapasztalható zavarok kezelése érdekében nemzeti szinten hozott jogalkotási kezdeményezésekkel összefüggésben az EKB hangsúlyozta, hogy az euroövezeti pénzpiac nemzeti szegmenseinek bármely torzulását el kell kerülni, mivel az hátrányosan befolyásolhatja az egységes monetáris politika végrehajtását. Különösképpen irányadó ez a bankközi betétekre vonatkozó állami kezességvállalásra.¹³⁸

A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy vállalkozások vagy szakemberek likviditási problémái – például az előbbieknél a pénzügyi intézményekkel szemben fennálló hitelállománya – kezelését célzó nemzeti jogi rendelkezések ne legyenek negatív hatással a piac likviditására. Az ilyen rendelkezéseknek különösképpen nem szabad ellentmondaniuk a nyílt piacgazdaság elvének, amelyet az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke is tükröz, mivel ez hátráltathatná a hiteláramlást, továbbá lényegesen befolyásolná a pénzügyi intézmények és piacok stabilitását, ennél fogva hatást gyakorolna az eurorendszer feladatainak ellátására.¹³⁹

Azon nemzeti jogszabályi rendelkezéseknek, amelyek a bankjegykibocsátás kizárólagos jogát az NKB-kra ruházzák, el kell ismerniük, hogy az euro bevezetését

¹³⁵ A Szerződés 127. cikk (2) bekezdés első franciabekezdése.

¹³⁶ A CON/2012/105 vélemény, a CON/2013/90 vélemény, valamint a CON/2013/91 vélemény.

¹³⁷ Például a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló, 2011. november 8-i 2011/85/EU tanácsi irányelvet (HL L 306., 2011.11.23., 41. o.) a nemzeti jogba átültető jogi rendelkezések. Lásd a CON/2013/90 véleményt, valamint a CON/2013/91 véleményt.

¹³⁸ A CON/2009/99 vélemény, a CON/2011/79 vélemény, valamint a CON/2017/1 vélemény.

¹³⁹ A CON/2010/8 vélemény.

követően az EKB Kormányzótanácsának kizárólagos joga, hogy a Szerződés 128. cikke (1) bekezdésében és a KBER Alapokmányának 16. cikkében¹⁴⁰ előírtak szerint az eurobankjegyek kibocsátását engedélyezze, míg az eurobankjegy-kibocsátás joga az EKB-t és az NKB-kat illeti meg. Azokat a nemzeti jogszabályi rendelkezéseket, amelyek az eurobankjegyek címleteivel, előállításával, mennyiségével, illetve a forgalomból történő kivonásával kapcsolatos kérdésekben befolyást biztosítanak a kormány részére, hatályon kívül kell helyezni, vagy azokban el kell ismerni az EKB-nak az eurobankjegyekkel kapcsolatos, a Szerződés és a KBER Alapokmányának rendelkezéseiben meghatározott hatásköreit. Az NKB-k és a kormányok közötti, az euroérmékkel kapcsolatos hatáskörmegosztásra való tekintet nélkül az euro bevezetését követően a vonatkozó jogszabályokban el kell ismerni az EKB-nak az euroérmék kibocsátásra kerülő mennyiségével kapcsolatban gyakorolt engedélyezési hatáskörét. Egy tagállam nem tekintheti a forgalomban lévő készpénzt az NKB-jának az adott tagállam kormánya felé fennálló adósságaként, mivel ez ellentétes lenne a közös valuta fogalmával, és összeegyeztethetetlen lenne az eurorendszer jogi integrációjának követelményeivel.¹⁴¹

Ami a devizatartalékok kezelését illeti,¹⁴² az eurót bevezetett azon tagállamok, amelyek nem adják át hivatalos devizatartalékaikat¹⁴³ az NKB-juknak, megszegik a Szerződés rendelkezéseit. A KBER-nek a devizatartalékok tartására és kezelésére irányuló feladata magában foglal minden olyan tevékenységet, amely az eurorendszer e feladatkörének eredményes és hatékony végrehajtásához szükséges. Például ahhoz, hogy a tartalékeszközök betölthessék funkciójukat a devizatartalék-kezelési műveleteket illetően, elengedhetetlen a központi bank általi teljes körű és hatékony ellenőrzés. Ez magában foglalja az NKB-k azon képességét, hogy teljes körű autonómiával hozzanak döntéseket a devizatartalékok tartásával, megtartásával, elidegenítésével, kereskedelmével, valamint napi szintű és hosszú távú kezelésével kapcsolatban, ideértve az arany közvetlen vételét és eladását, az azonnali és határidős ügyleteket, valamint a visszavásárlási megállapodásokat is.¹⁴⁴ Emellett valamely harmadik félnek – például kormánynak vagy parlamentnek – bármely joga, amely lehetővé teszi, hogy befolyásolja az NKB-nak a hivatalos devizatartalékkal való gazdálkodásra vonatkozó döntéseit, nem lenne összeegyeztethető a Szerződés 127. cikk (2) bekezdés harmadik franciabekezdésével. Az NKB-knak továbbá az EKB jegyzett tőkéjében való részesedésük arányában hozzá kell járulniuk az EKB devizatartalékokat megtestesítő eszközeihez. Így nem lehet jogi akadálya annak, hogy az NKB-k devizatartalékokat megtestesítő eszközöket adjanak át az EKB-nak.

Habár a KBER Alapokmányának 34.1. cikke alapján a statisztika körében elfogadott rendeletek nem keletkeztetnek jogokat vagy kötelezettségeket azon tagállamok tekintetében, amelyek még nem vezették be az eurót, a KBER Alapokmányának

¹⁴⁰ A CON/2024/1 vélemény 3.1. bekezdése, valamint a CON/2024/26 vélemény 2.3., 2.4. és 2.5. bekezdése.

¹⁴¹ A CON/2008/34 vélemény.

¹⁴² A Szerződés 127. cikk (2) bekezdés harmadik franciabekezdése.

¹⁴³ Kivéve a Szerződés 127. cikk (3) bekezdése alapján a tagállamok kormányai által tartható, devizában tartott technikai egyenlegeket.

¹⁴⁴ A CON/2019/23 vélemény 3.5. bekezdése, valamint a CON/2025/39 vélemény 2.7. bekezdése.

statisztikai információk gyűjtésére vonatkozó 5. cikke minden egyes tagállamra irányadó attól függetlenül, hogy az bevezette-e az eurót. Ennek megfelelően azok a tagállamok, amelyek pénzneme nem az euro, kötelesek nemzeti szinten kialakítani és végrehajtani minden olyan intézkedést, amelyet megfelelőnek találnak az EKB statisztikai adatszolgáltatási követelményeinek¹⁴⁵ kielégítése érdekében szükséges statisztikai adatgyűjtésre, valamint kötelesek a statisztika körében az arra való időszerű felkészülésre, hogy olyan tagállammá váljanak, amelynek pénzneme az euro.¹⁴⁶ Az NKB-k és a nemzeti statisztikai hivatalok közötti együttműködés kereteit rögzítő nemzeti jogszabályoknak biztosítaniuk kell az NKB függetlenségét a KBER statisztikai keretrendszerében fennálló feladataik ellátása során.¹⁴⁷

2.2.7.3 Pénzügyi rendelkezések

A KBER Alapokmányának pénzügyi rendelkezései a pénzügyi beszámolókkal,¹⁴⁸ a könyvvizsgálattal,¹⁴⁹ a tőkejegyzéssel,¹⁵⁰ a devizatartalékokat megtestesítő eszközök átadásával¹⁵¹ és a monetáris jövedelem felosztásával kapcsolatos szabályokat foglalják magukban.¹⁵² Az NKB-knak képesnek kell lenniük az e rendelkezések szerinti kötelezettségeik teljesítésére, ezért minden összeegyeztethetetlen nemzeti rendelkezést hatályon kívül kell helyezni.¹⁵³

2.2.7.4 Árfolyam-politika

Az eltéréssel rendelkező tagállam nemzeti jogszabályai rendelkezhetnek úgy, hogy a kormány felel a tagállam árfolyam-politikájáért, az NKB pedig tanácsadói, illetve végrehajtói szerepet kap. Azonban, amikor a tagállam bevezeti az eurót, az ilyen jogszabályi rendelkezéseknek a Szerződés 138. és 219. cikkének megfelelően tükrözniük kell azt a tényt, hogy az euroövezet árfolyam-politikájával kapcsolatos felelősség uniós szintre emelkedett.

2.2.7.5 Nemzetközi együttműködés

Az euro bevezetésének feltétele, hogy a nemzeti jogszabályok összeegyeztethetők legyenek a KBER Alapokmányának 6.1. cikkével, amely szerint az eurorendszer feladatkörébe tartozó nemzetközi együttműködés területén az EKB határozza meg a

¹⁴⁵ Ebben a vonatkozásban a nemzeti jogszabályoknak biztosítaniuk kell az uniós jogszabályokban meghatározott adatszolgáltatási követelményekkel való összhangot. Lásd a CON/2020/29 véleményt.

¹⁴⁶ A CON/2013/88 vélemény.

¹⁴⁷ A CON/2015/5 és a CON/2015/24 vélemény.

¹⁴⁸ A KBER Alapokmányának 26. cikke.

¹⁴⁹ A KBER Alapokmányának 27. cikke.

¹⁵⁰ A KBER Alapokmányának 28. cikke.

¹⁵¹ A KBER Alapokmányának 30. cikke.

¹⁵² A KBER Alapokmányának 32. cikke.

¹⁵³ A CON/2022/37 vélemény 2.1. és 3.2–3.4. bekezdése, a CON/2023/24 vélemény 2.1., 2.2. és 3.1–3.5. bekezdése, valamint a CON/2024/32 vélemény 3.2. bekezdése.

KBER képviselőinek formáját. Egy NKB nemzetközi monetáris intézményekben való részvételét lehetővé tevő nemzeti jogszabályoknak az ilyen részvételt az EKB jóváhagyásától kell függővé tenniük (a KBER Alapokmányának 6.2. cikke).

2.2.7.6 Vegyes rendelkezések

A fenti kérdéseken túlmenően egyes tagállamok esetében vannak egyéb területek is, ahol szükséges a nemzeti rendelkezések módosítása (például az elszámolási és fizetési rendszerek, valamint az információcsere terén).

3 A gazdasági konvergencia állapota

Ez a fejezet átfogó áttekintést nyújt. Az átfogó értékelés szempontjából releváns egyes tényezőket nem itt, hanem a 4. és 5. fejezetben tárgyaljuk.

A konvergenciakritériumoknak való megfelelés terén elért előrelépést az EKB 2024. évi konvergenciajelentése óta külső sokkok gátolták. Az öt vizsgált ország közül háromban a HICP alapján mért infláció továbbra is meghaladja a referenciaértéket, és e három ország közül egyben jelentősen a küszöbérték felett alakul (3.1. táblázat). A 2024. évi konvergenciajelentés óta a legtöbb országban romlott az államháztartás helyzete, és néhány országban a GDP-arányos adósság jelentősen nőtt. A 2024. évi konvergenciajelentés óta a túlzott hiány esetén követendő eljárás (EDP) hatálya alá tartozó országok száma egyről háromra emelkedett, és az előrejelzések szerint 2027 végéig ezen országok közül egyik sem fogja a költségvetési hiányt a GDP 3 százalékos referenciaértéke alá szorítani. A jelentés keretében vizsgált valamennyi ország valutája továbbra is az árfolyam-mechanizmus (ERM II) keretein kívül marad, és közülük néhány esetében az elmúlt években jelentős árfolyam-ingadozások voltak megfigyelhetők az euróval szemben. 2024 júniusa óta az euroövezethez viszonyított hosszú lejáratú kamatkülönbözet két országban enyhén nőtt, háromban pedig csökkent. 2026 májusa óta három országban a hosszú lejáratú kamatlábak tizenkét hónapos átlaga meghaladja a referenciaértéket, míg a másik kettőben alatta marad. A gazdasági konvergenciát gátló egyik legfontosabb tényező a külső sokkok gazdasági hatása, ideértve Oroszország Ukrajna ellen folytatott háborúját, a globális kereskedelmi feszültségeket és a közel-keleti háború kitörését is.

3.1. táblázat

A gazdasági konvergenciamutatók összefoglaló táblázata

	Árstabilitás	Az állami költségvetés alakulása és előrejelzések			Árfolyam		Hosszú lejáratú kamatlábak ⁶⁾
	HICP-infláció ¹⁾	Túlzott hiánnyal rendelkező ország ^{2) 3)}	Állam-háztartási többlet (+)/hiány (-) ⁴⁾	Állam-háztartás adóssága ⁴⁾	ERM II-ben tagvaluta ³⁾	Euróval szembeni árfolyamok ⁵⁾	
Csehország							
2024	2,7	Nem	-2,0	43,3	Nem	-4,6	4,0
2025	2,3	Nem	-2,1	44,3	Nem	1,7	4,3
2026	1,9	Nem	-2,8	45,8	Nem	1,5	4,5
Magyarország							
2024	3,7	Igen	-5,1	73,5	Nem	-3,5	6,5
2025	4,4	Igen	-4,7	74,6	Nem	-0,6	6,9
2026	3,3	Igen	-6,2	75,1	Nem	6,1	6,7
Lengyelország							
2024	3,7	Igen	-6,4	54,8	Nem	5,2	5,5
2025	3,3	Igen	-7,3	59,7	Nem	1,5	5,5
2026	2,9	Igen	-6,5	64,5	Nem	0,0	5,4
Románia							
2024	5,8	Igen	-9,3	54,8	Nem	-0,6	6,3
2025	6,8	Igen	-7,9	59,3	Nem	-1,4	6,9
2026	8,4	Igen	-6,2	61,6	Nem	-1,8	6,7
Svédország							
2024	2,0	Nem	-1,5	34,2	Nem	0,4	2,2
2025	2,6	Nem	-1,3	35,1	Nem	3,2	2,5
2026	2,2	Nem	-2,8	36,6	Nem	2,7	2,6
Referencia-érték⁷⁾	2,7		-3,0	60,0			5,1

Források: Európai Bizottság (Eurostat, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság) és Központi Bankok Európai Rendszere

1) Átlagos éves változás százalékban. A 2026-os adatok a 2025 júniusa és 2026 májusa közötti időszakra vonatkoznak.

2) Arra utal, hogy az adott ország legalább az év egy részében a túlzott hiány meglétére vonatkozó EU tanácsi határozat hatálya alá tartozott-e.

3) A 2026-ra vonatkozó információ a statisztikák lezárásának időpontjáig (2026. június 17.) tartó időszakra terjed ki.

4) A GDP százalékában. A 2026-os adatok az Európai Bizottság 2026. tavaszi gazdasági előrejelzéséből származnak.

5) Éves változás százalékban. A pozitív (negatív) számok az euróval szembeni felértékelődést (leértékelődést) mutatják. A 2026-os adatok a 2026. január 1. és 2026. június 17. közötti időszakra vonatkoznak.

6) Átlagos éves kamatláb. A 2026-os adatok a 2025 júniusa és 2026 májusa közötti időszakra vonatkoznak.

7) A HICP-infláció és a hosszú lejáratú kamatlábak referenciaértékei a 2025 júniusa és 2026 májusa közötti időszakra vonatkoznak; az államháztartási egyenleg és az államadósság esetében a Szerződés 126. cikkének (2) bekezdésében hivatkozott referenciaértékek a vonatkozó, túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló (12. sz.) jegyzőkönyvben vannak meghatározva.

Az elmúlt két évben a vizsgált országok gazdasági továbbra is ki voltak téve fokozott geopolitikai feszültségeknek, valamint a globális kereskedelem egyre növekvő bizonytalanságának és széttagoaltságának. Az Ukrajnában és a Közel-Keleten zajló háborúk, valamint általában véve a fokozott geopolitikai feszültségek a megnövekedett bizonytalanság, a kereskedelmi és ellátási láncok zavarai, valamint a gyengülő üzleti és fogyasztói bizalom miatt negatív hatást gyakoroltak a gazdasági tevékenységre. Ezen felül a globális szinten ismét erősödő kereskedelmi feszültségek és vámintézkedések tovább erősítették a külső kedvezőtlen hatásokat. Bár a jelentésben vizsgált országok közvetlen kereskedési kitettsége az Egyesült Államokkal szemben viszonylag korlátozott, a globális értékláncokon keresztül terjedő hatások felerősíthetik a kereskedelmi sokkhatásokat, amelyek

visszagyűrűzhetnek a feldolgozóipari upstream ágazatokba és a kapcsolódó szolgáltatókba. A közel-keleti háború az utóbbi időben különösen az inflációs konvergenciát befolyásolta, mivel a vizsgált országok közül néhány az euroövezetnél érzékenyebb az energiaársokkokra. A háború tovább növelte a globális bizonytalanságot, és az energiaárak meredek emelkedéséhez vezetett, beleértve az olaj- és gázárak hirtelen emelkedését, valamint a kulcsfontosságú globális szállítási útvonalakat érintő kockázatok fokozódását. Ez megszakította az infláció folyamatos csökkenését a vizsgált országok többségében. Bár az energiaárak hirtelen változásaira való érzékenység és a közvetlen kitettség az idő múlásával csökkent, és jelenleg alacsonyabb, mint 2022-ben, a középtávú következmények a konfliktus intenzitásától és időtartamától, valamint az energiaáraknak az egyes országokban a fogyasztói árakra és a gazdasági tevékenységre gyakorolt hatásaitól függenek.

Ezen külső kihívások ellenére a vizsgált országok gazdasági tevékenysége eddig kellően ellenállónak bizonyult. Ahogy 2024 és 2025 folyamán a legtöbb országban enyhült az inflációs nyomás – amit a szigorúbb monetáris politikák és az energiaárak korábbi normalizálódása is támogatott –, a rendelkezésre álló reáljövedelmek fokozatosan élénkülő tendenciát mutattak, ami a belföldi keresletet is erősítette. Ennek ellenére a növekedés dinamikája országonként továbbra is egyenetlen maradt. Magyarországon és Romániában a gazdasági tevékenység 2024-ben és 2025-ben gyengének bizonyult. Magyarországon a visszafogott nettó export és a beruházások fékeztek a gazdasági növekedést – miközben a legfontosabb exportorientált ágazatokban gyenge maradt a külső kereslet –, és bizonytalanság övezte az uniós források felhasználásához és az üzleti környezethez kapcsolódó kérdéseket. Romániában 2024-ben a nettó export és a beruházások visszafogták a gazdasági növekedést. 2025-ben a költségvetési konszolidációs intézkedések visszafogták a magánfogyasztást Romániában, miközben a beruházások bővültek, és a nettó export visszahúzó hatása mérséklődött. Az e két országban megnövekedett inflációs nyomás korlátozta a reáljövedelem-növekedést, és hozzájárult a szigorodó finanszírozási feltételekhez. Ezzel szemben Lengyelországban a termelés növekedése meghaladta a legtöbb más uniós országot, amit az erős belföldi kereslet és a lendületes beruházások támogattak, ugyanakkor ezt a költségvetési hiány növekedése kísérte.

A vizsgált országok gazdasági kilátásait a fokozott geopolitikai feszültségek beárnyékolják. Bár a belföldi kereslet várhatóan 2026-ban és 2027-ben is a növekedés fő hajtóereje marad, amit a továbbra is ellenálló munkaerőpiacok is támogatnak, a közel-keleti háború hozzájárult a globális energiapiacok nagyobb volatilitásához és az emelkedő energiaköltségekhez, ami máris érezhető hatást gyakorol az inflációra és a gazdasági hangulatra, ami visszafoghatja a gazdasági aktivitást. A jelenlegi gazdasági környezetben a növekedési kilátásokat továbbra is jelentős bizonytalanság és lefelé mutató kockázatok övezik. A további geopolitikai és kereskedelmi feszültségek fokozhatják a gazdasági széttagozódás irányába mutató tendenciákat, különös tekintettel arra, hogy ezek a gazdaságok nagyfokú nyitottsággal rendelkeznek és mélyen beágyazódtak a globális értékláncokba, ami potenciálisan megzavarhatja a kereskedelmi és befektetési folyamatokat, és növelheti a kockázati felárakat. A kilátásokat tovább rontja az áversenyképesség

több országban megfigyelhető korábbi romlása, valamint egyes esetekben a fiskális konszolidáció ütemét és összetételét övező bizonytalanság.

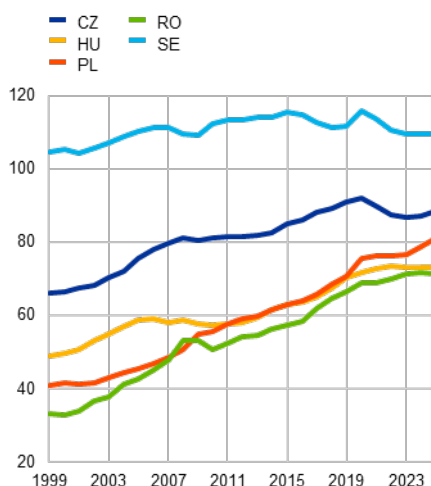
A vizsgált közép- és kelet-európai országok az elmúlt néhány évtizedben egyértelmű előrelépést tettek az euroövezeti átlaghoz viszonyított reálkonvergencia terén, ugyanakkor a strukturális nehézségek fokozódtak az utóbbi években. 1999 óta ezek az országok jelentősen csökkentették az egy főre jutó reál-GDP tekintetében az euroövezeti átlaghoz viszonyított lemaradásukat (3.1. ábra). 2019 óta azonban a reálkonvergencia üteme a legtöbb országban lelassult, ami az egymást követő sokkok és a termelékenység és a munkaerő-kínálatot érintő strukturális korlátok tartós hatásait tükrözi. Ugyanakkor a makrogazdasági és pénzügyi sérülékenységek továbbra is fennállnak, bár azok mértéke országonként eltérő. Ha ezeket a sebezhetőségeket nem kezelik megfelelően, azok felerősíthetik a külső sokkok hatását, és hosszú távon negatívan befolyásolhatják mind a növekedési potenciált, mind a konvergencia fenntarthatóságát. A reálkonvergencia fenntarthatóságát jelenleg az alábbi fő kihívások veszélyeztetik: i) fokozott globális bizonytalanság, ideértve a geopolitikai feszültségeket, a kereskedelem egyre nagyobb mértékű szétagoltságát és a globális értékláncok átalakulását, amelyek megváltoztathatják a kereskedelmi és befektetési mintázatokat, fokozhatják az európai iparágakra nehezedő versenynyomást, és növelhetik a kritikus inputoktól való függőséggel kapcsolatos sebezhetőségeket; ii) az ipari struktúrák folyamatos átalakulása, különösen a zöld és a digitális átállást tekintve, ami különös kihívásokat jelent a közepes jövedelmi szintről a magas jövedelmi szintre átlépő országok számára, különösen azoknál, amelyek viszonylag nagy mértékben támaszkodnak szén-dioxid-intenzív energiaforrásokra; iii) a tartós munkaerőhiány, a készség- és képzettségbeli eltérések és a kedvezőtlen demográfiai folyamatok, amelyek korlátozzák a potenciális növekedést; iv) az irányítás, az intézményi kapacitás és az üzleti környezet javítása terén elért korlátozott előrelépés, noha ezek kulcsfontosságúak a hosszú távú termelékenységnövekedés erősítése és a jövőbeli sokkokkal szembeni ellenálló képesség megerősítése szempontjából; valamint v) a fiskális sebezhetőségek, ideértve a jelentős kiadási nyomást, amelyet többek között a geopolitikai feszültségek, a népesség előregedése, a klímakockázatok és a zöld átállás következményeinek kezelése okoz, valamint az emelkedő államadósságszinteket.

3.1. ábra

Egy főre jutó reál-GDP

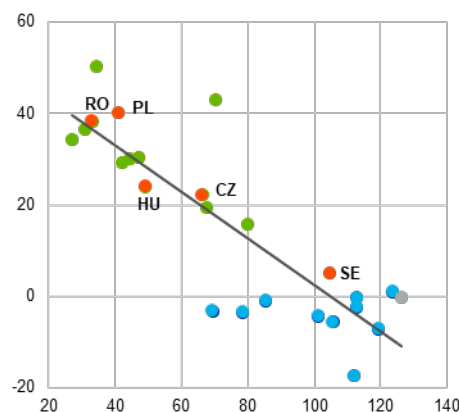
a) Az euroövezet átlagához képest

(index: euroövezet = 100)

b) Változás az euroövezeti átlaghoz képest 1999 óta

(index: euroövezet = 100; x-tengely: szint 1999-ben; y-tengely: a szint változása százalékpontban, 1999–2025)

Források: Az Európai Bizottság (Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság) és az EKB számításai

Megjegyzések: Az egy főre jutó reál-GDP alapján, vásárlóerő-standardban kifejezve. A b) panelben a piros pontok a vizsgált országokat jelölik (feliratozva); a zöld pontok azokat az országokat jelzik, amelyek 2003-tól csatlakoztak az euroövezethez (feliratozás nélkül); a világoskék pontok azokat az országokat jelölik, amelyek 2003 előtt csatlakoztak az euroövezethez (feliratozás nélkül); a szürke pont pedig Dániát jelöli (amely kivételt élvez). Írországot kizártuk ebből, mert a GDP-adatokat jelentősen befolyásolják a multinacionális tevékenységek, amelyek torzíthatják a belföldi gazdasági tevékenység mérését. Luxemburgot azért hagytuk ki, mert az egy főre jutó GDP-számításokat torzíthatja a határon keresztül ingázók nagy száma. A szürke vonal a becslált lineáris összefüggést mutatja.

A konvergenciakritériumoknak való megfelelés értékelésekor a konvergencia fenntarthatósága továbbra is alapvető fontosságú szempont. A

konvergenciának tartósnak kell lennie, és stabil gazdasági fundamentumokon kell nyugodnia, nem pedig csupán egy adott időpontban kell megvalósulnia. A Gazdasági és Monetáris Unió létrejötte óta szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyenge fundamentumok, a túlzottan laza makrogazdasági politika, a nem megfelelő intézményi és statisztikai kapacitás, valamint a reáljövedelem-konvergenciával kapcsolatos túlzottan optimista várakozások sebezhetőséget okozhatnak – nemcsak az érintett országokban, hanem az euroövezet egészének zökkenőmentes működése szempontjából is. A korábbi válságok – ideértve az államadósság-válságot, a COVID-19-világjárványt és a 2022–2023. évi energiaársokkot – tovább bizonyították, hogy a jelentős makrogazdasági egyensúlyhiányok, a korlátozott reformképesség és a kedvezőtlen sokkokkal szembeni gyenge ellenálló képesség a konvergenciafolyamatot elhúzódná és költségessé tehetik. A jelenlegi, fokozott geopolitikai feszültségekkel és növekvő gazdasági fragmentációval jellemzett környezetben az ellenálló képesség és a szakpolitikai hitelesség szerepe még tovább erősödött. Ezért a számszerű konvergenciakritériumoknak egy adott időpontban való megfelelés önmagában még nem jelent garanciát az euroövezetben való zökkenőmentes részvételre. Az euro bevezetésére törekvő országoknak bizonyítaniuk kell, hogy a konvergencia fenntartható, makrogazdasági politikájuk összhangban áll a monetáris unió stabilitásorientált működésének követelményeivel, valamint hogy intézményrendszerük kellően erős ahhoz, hogy a jövőbeni sokkokkal szemben is

ellenálló maradjon. Ez elsősorban az egyes országok saját érdeke, ugyanakkor elengedhetetlen a monetáris politika hatékony transzmissziója és az euroövezet egészének stabilitása szempontjából is, tekintettel arra, hogy az továbbra is olyan monetáris unió, amely nem rendelkezik központosított fiskális kapacitással, és ahol az állandó kockázatmegosztási mechanizmusok korlátozottak.

A fenntartható konvergencia elérése tartós gazdaságpolitikai alkalmazkodást és strukturális konvergenciát igényel. A legfontosabb előfeltételek közé tartozik a makrogazdasági stabilitás, az EU gazdasági irányítási keretrendszerével összhangban lévő, stabil és hiteles költségvetési politika, valamint a hatékony gazdasági struktúrákon és erős közintézményeken alapuló, támogató üzleti környezet. A strukturális alkalmazkodás elősegítése és a makrogazdasági sokkok hatásainak elnyelése érdekében elengedhetetlen a termék- és munkaerőpiacok nagyfokú rugalmassága. A stabilitásorientált szakpolitikai keretrendszer és a jól megalapozott inflációs várakozások elengedhetetlenek az árstabilitás fenntartásához és a tartós nominális konvergencia támogatásához. A szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság hatékony működése elősegíti a tőke és a munkaerő hatékony allokációját, ezáltal ösztönözve a termelékenységét és a hosszú távú növekedést. Az euroövezettel való magas fokú gazdasági integráció támogatja a konjunktúraciklusok szinkronizálását és a monetáris unióban való zökkenőmentes részvételt. Ugyanakkor a gazdasági struktúrák nagyobb mértékű összehangolása fontos annak biztosításához, hogy a gazdaságok nagyjából hasonló módon reagáljanak a közös sokkokra – ideértve az energiafüggőség és a termelési struktúrák közötti különbségekkel kapcsolatosakat is –, ezáltal támogatva a monetáris unió zavartalan működését. Megfelelő makroprudenciális és felügyeleti keretrendszerekre is szükség van a makrogazdasági és pénzügyi egyensúlyhiányok kialakulásának megelőzése érdekében, ideértve a túlzott eszközár-emelkedéseket és a társadalmi szempontból költséges hitelciklusok fellendülését és visszaesését. Amennyiben az Európai Bizottság makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárása (MIP) keretében makrogazdasági egyensúlyhiányt azonosítottak, továbbra is elengedhetetlen a határozott szakpolitikai fellépés. Az uniós források hatékony lehívása és felhasználása – ideértve a „Next Generation EU” program keretében fennmaradó forrásokat is – támogathatja a konvergenciát, feltéve, hogy a beruházási és reform-kötelezettségvállalásokat kellő időben és hatékonyan teljesítik. Végül is az intézményi keretrendszer stabilitása és a hatékony szakpolitikák végrehajtására való képesség továbbra is központi jelentőséggel bír a fenntartható gazdasági integráció szempontjából.

3.1 Az árstabilitási kritérium

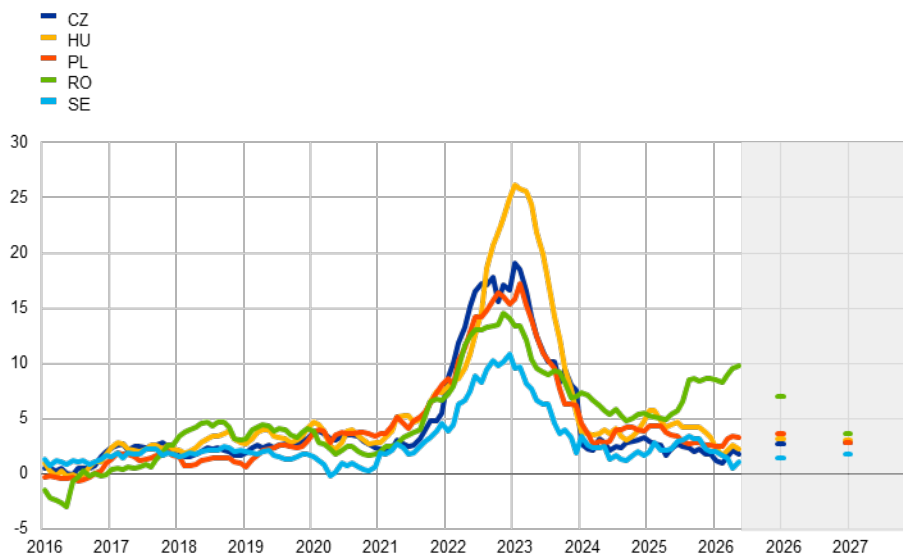
Az elmúlt tíz évben az infláció alakulása a vizsgált országokban egy sor jelentős és részben egymást átfedő sokkhatás következményeit tükrözte. Az előző évek alacsony inflációval jellemzett időszakát követően a 2020-as világjárvány kitörése a gazdasági aktivitás hirtelen visszaeséséhez vezetett. Míg egyes országokban az infláció kezdetben lassult, másokban viszonylag tartós maradt, részben az emelkedő élelmiszer- és szolgáltatási árak, valamint a munkaerőpiac továbbra is feszült helyzete miatt. 2021-től kezdődően az infláció az energiaárak

meredek emelkedése, valamint a kereslet és a kínálat közötti egyensúlyhiány miatt minden vizsgált országban jelentősen emelkedett (3.2. ábra). 2022 elejétől Oroszország Ukrajna elleni háborúja tovább fokozta az ilyen jellegű nyomást. A közép- és kelet-európai országokban az infláció erőteljesebben emelkedett, mint az euroövezetben. Ennek háttérében a termelés nagyobb energaintenzitása, az energia és az élelmiszerek nagyobb súlya a fogyasztói kosárban, az orosz energiaellátástól való kezdeti függőség, valamint a globális értékláncokba való mély integráltság állt, amely felerősítette a külső sokkok gazdaságra gyakorolt hatását. A tartósan feszes munkaerőpiac és a robotsztus bérnövekedés szintén hozzájárult a belföldi árnyomáshoz (3.3. ábra, a) panel) (lásd még a 3.5. szakaszt). Az infláció megugrásának ellensúlyozása érdekében a legtöbb központi bank már 2021-ben megkezdte az irányadó kamatlábak emelését, miközben a kormányok – elsősorban 2022-ben és 2023-ban – átmeneti költségvetési intézkedéseket vezettek be, főként energiával kapcsolatos támogatások, kisebb részben pedig a közvetett adók csökkentése formájában. Az infláció 2022 vége és 2023 eleje körül érte el csúcspontját, ezt követően jelentősen visszaesett, amit a szigorúbb monetáris politika, a globális energiaárak csökkenése, az ellátási szűk keresztmetszetek fokozatos enyhülése és a bázishatások is támogattak. Ennek ellenére az elmúlt tíz évben az infláció a vizsgált országok többségében átlagosan magasabb és ingadozóbb volt, mint az euroövezetben.

3.2. ábra

A HICP-infláció hosszú távú alakulása és kilátása

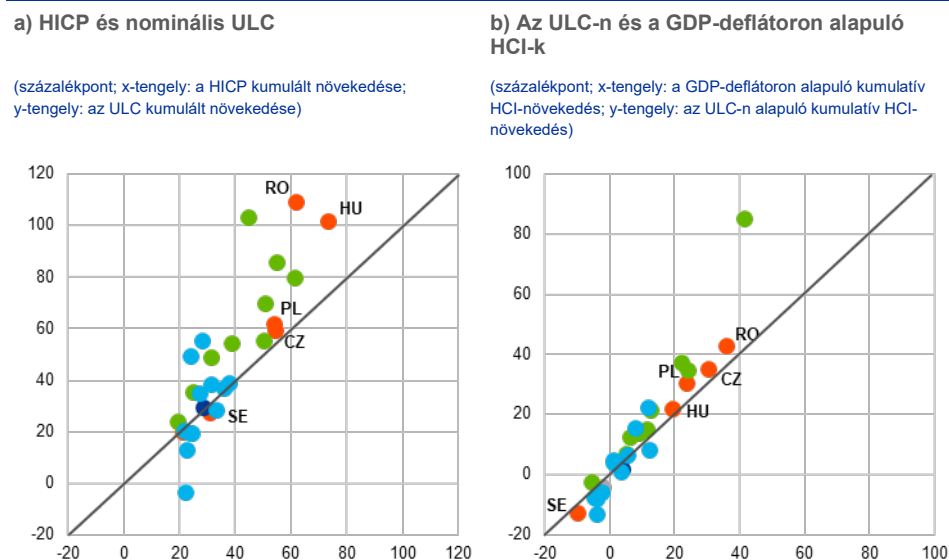
(éves százalékos változások)

Források: Európai Bizottság (Eurostat, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság) és EKB
Megjegyzések: A folytonos vonalak a havi HICP éves százalékos változásait ábrázolják. Az árnyékolt területen az Európai Bizottság 2026. tavaszi gazdasági előrejelzésében szereplő éves HICP-infláció előrejelzése látható.

3.3. ábra

HICP, a nominális fajlagos bérköltség (ULC) és a harmonizált versenyképességi mutatók (HCI) kumulált növekedése 2016 és 2025 között

Források: Eurostat és EKB

Megjegyzések: Az a) panel az x-tengelyen a HICP kumulált növekedését, a y-tengelyen pedig az ULC kumulált növekedését mutatja. A b) panel a HCI-k GDP-deflátoron alapuló kumulált növekedését mutatja az x-tengelyen, a HCI-k teljes ULC-n alapuló kumulált növekedését pedig az y-tengelyen. A paneleken látható folyamatos vonalak a felezővonalat jelentik. A HICP-növekedést havi adatokból számítják ki, amelyeket éves átlagadatokká összesítenek. Az euroövezeti országok GDP-deflátorán alapuló HCI-ket az euroövezet 21 országához és az EER-40 kereskedelmi partnersoporthoz viszonyítva számítják ki, az euroövezeti országok teljes ULC-jén alapuló HCI-ket pedig az euroövezet 21 országához és az EER-17 kereskedelmi partnersoporthoz viszonyítva számítják ki. A nem euroövezeti országok esetében a GDP-deflátoron alapuló HCI-ket az EER-40, a teljes ULC-n alapuló HCI-ket pedig az EER-17 kereskedelmi partnersoporthoz viszonyítva számítják ki. A piros pontok a vizsgált országokat jelölik (feliratozva); a zöld pontok a 2003-tól az euroövezethez csatlakozó országokat jelzik (feliratozás nélkül); a világoskék pontok a 2003 előtt az euroövezethez csatlakozó országokat jelölik (feliratozás nélkül); a szürke pont Dániát jelöli; a sötétkék pont az euroövezet összesített adatait jelzi.

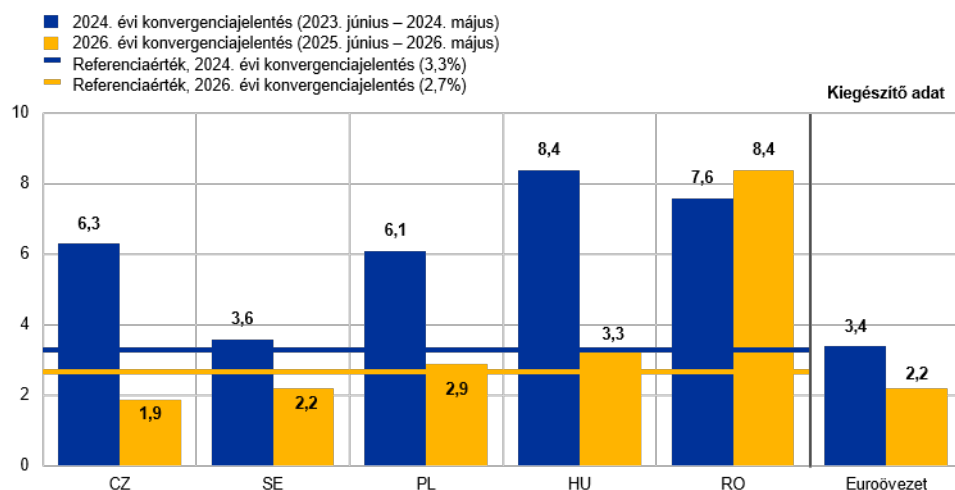
2026 májusában a vizsgált öt ország közül háromnál a tizenkét hónapos átlagos inflációs ráta meghaladta az árstabilitási kritériumra vonatkozó 2,7 százalékos referenciaértéket. A 2022. évi inflációs ugrás után 2023-ban az infláció minden vizsgált országban jelentősen csökkenni kezdett, és 2024 folyamán tovább mérséklődött. A deflációs tendenciák azonban országonként eltérőek voltak. Romániában az infláció magasabb volt, mint máshol, és 2025 közepe óta jelentősen emelkedett, ami a fiskális konszolidáció keretében bevezetett közvetett adóintézkedéseket tükrözte, és az inflációt jóval a központi banki célérték fölé emelte. Magyarországon az infláció 2025 vége felé visszatért a jegybanki toleranciasávba. Lengyelországban az infláció 2024 első felében visszaesett a célszint közelébe, és – átmeneti emelkedést követően – 2025 közepe óta a célsávon belül maradt. Az inflációs nyomást 2025-ben valamennyi vizsgált országban az élelmiszerárak emelkedése is táplálta. Az élelmiszerárak átlagosan erőteljesebben növekedtek Közép- és Kelet-Európában, mint az euroövezetben, ami az időjárási körülmények okozta kínálati zavarokkal, a gyorsabban emelkedő termelési költségekkel – beleértve a béreket, az energiaárakat és a műtrágyaköltségeket –, valamint azzal magyarázható, hogy az élelmiszerek nagyobb súlyt képviselnek a fogyasztói kosárban Közép- és Kelet-Európában. A tartós, bár enyhülő tendenciát mutató munkaerőpiaci feszesség szintén felfelé irányuló nyomást gyakorolt a bérek növekedésére a legtöbb ilyen országban. 2026 első hónapjaiban a közel-keleti geopolitikai feszültségek eszkalációjából eredő emelkedő energiaköltségek tovább növelték az inflációs nyomást a vizsgált országokban. Erre reagálva a vizsgált

országok hatóságai olyan intézkedéseket vezettek be, amelyek célja a magasabb energiaárak hatásának enyhítése, ezek közé tartozik például az üzemanyagárak korlátozása, a jövedéki adók csökkentése, az árresztopok, valamint a háztartásoknak és a vállalkozásoknak nyújtott támogatások, amelyek várhatóan enyhítik az inflációs nyomást. 2026 májusában Romániában az infláció jelentősen a referenciaérték felett alakult, míg Magyarországon és Lengyelországban a ráta – bár kisebb mértékben – szintén meghaladta a küszöbértéket (3.4. ábra). Ezzel szemben Csehországban és Svédországban az infláció a referenciaérték alatt maradt. A 2024. évi konvergenciajelentésben az összes vizsgált ország inflációs rátája meghaladta az akkor érvényes referenciaértéket (3,3 százalék). Ez az inflációs konvergencia terén bizonyos előrelépésre utal, jóllehet annak mértéke országonként továbbra is egyenetlen.

3.4. ábra

HICP-infláció

(átlagos éves változások százalékban)

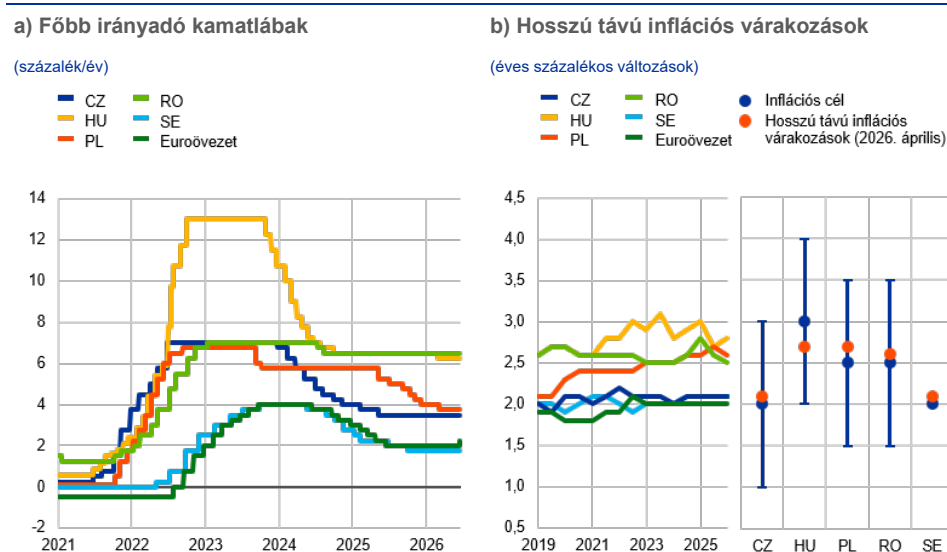
Források: Az Eurostat és az EKB számításai

A heterogén deflációs dinamikát tükrözve a 2022–2023. évi inflációs sokk nyomán végrehajtott monetáris politikai lazítás az egyes országokban egyenetlen volt.

A korábbi szigorítási ciklust követően – amely a vizsgált országokban az euroövezet előtt kezdődött – az infláció mérséklődésével a monetáris politika fokozatosan lazult (3.5. ábra, a) panel). Csehország és Lengyelország központi bankjai 2023-ban kezdték meg a monetáris politika lazítását, míg Svédország 2024-ben kezdte el csökkenteni az irányadó kamatlábakat. Lengyelország óvatosabb megközelítést alkalmazott, és csak 2025-ben folytatta a lazítást. Magyarországon és Romániában a monetáris politikai kamatlábak viszonylag magasak maradtak, ami a tartósabb inflációs nyomást és a megnövekedett belföldi és globális bizonytalanságot tükrözte. Az elmúlt évek inflációs rátájának meredek emelkedése ellenére a hosszabb távú inflációs várakozások általában nagyjából stabilak maradtak a vizsgált országokban, és a megfelelő célértékükhöz közel alakultak (3.5. ábra, b panel). A fokozott bizonytalanság és a magas infláció mellett a hosszú távú várakozások stabilitása a monetáris politikai keretrendszerek továbbra is fennálló hitelességét jelzi.

3.5. ábra

Főbb irányadó kamatlábak és hosszú távú inflációs várakozások

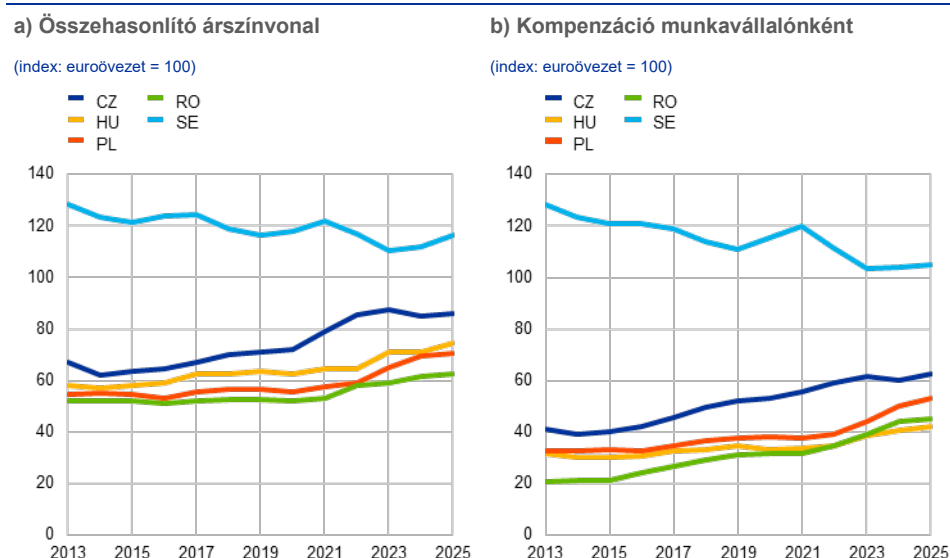

Források: Bloomberg, Consensus Economics és az EKB
Megjegyzések: Az a) panel a fő monetáris politikai kamatlábak alakulását mutatja; a legfrissebb adatok 2026. június 17-ére vonatkoznak. A b) panel a 2026. áprilisi Consensus Economics felmérési adatain alapuló hosszú távú (hat-tíz évre előrejelzett) inflációs előrejelzéseket mutatja. A célzott inflációs ráta körüli sávhatárok a jegybank célsávját jelzik.

A vizsgált országok egy részében az inflációs konvergencia fenntarthatóságát továbbra is jelentős kockázatok övezik. Az Európai Bizottság 2026. tavaszi gazdasági előrejelzése szerint 2026-ban az infláció várhatóan emelkedni fog a vizsgált országok többségében (3.2. ábra), ami elsősorban az újból jelentkező geopolitikai feszültségekkel összefüggő magasabb energiaárakból eredő felfelé irányuló nyomást tükrözi. Ugyanakkor a gyengébb gazdasági tevékenység hozzájárulhat az infláció csökkenéséhez a vizsgált országokban. Ezeket az előrejelzéseket jelentős bizonytalanság övezi, tekintettel arra, hogy a vizsgált országok inflációja érzékenyen reagál a külső sokkokra – ideértve a jelenlegi geopolitikai környezetben a globális energiapiacokon ismét jelentkező volatilitást –, valamint az erősebb és tartósabb energiasokkból eredő közvetett és másodlagos hatások mértékét. A tartós munkaerőpiaci feszesség, különösen egyes közép- és kelet-európai országokban, szintén további felfelé irányuló nyomást gyakorolhat a bérekre. Középtávon a strukturális tényezők, például a demográfiai trendek és a klímaváltozás gazdasági következményei – ideértve a zöld átállással kapcsolatos költségeket is – további nyomást gyakorolhatnak az inflációs dinamikára. Hosszabb távon, mivel a közép- és kelet-európai országokban az egy főre jutó GDP és az árszint továbbra is az euroövezeti átlag alatt marad (3.6. ábra), a folyamatban lévő felzárkózás pozitív inflációs különbségeket eredményezhet az euroövezethez képest, hacsak ezt nem ellensúlyozza a nominális árfolyamok erősödése.

3.6. ábra

Az árak és a bérszintek az euroövezethez viszonyítva

Források: Az Eurostat és az EKB számításai

Megjegyzések: a) panel: a háztartások végső fogyasztási kiadásainak összehasonlító árszínvonala, vásárlóerő-paritás alapján. b) panel: a teljes gazdaságban az egy alkalmazottra jutó javadalmazás, amelyet a folyó árakon számított munkavállalói javadalmazás és az alkalmazottak száma hányadosaként számítottak ki. A legfrissebb megfigyelések 2025-re vonatkoznak.

A jelentésben szereplő országokban a fenntartható árstabilitást elősegítő környezethez stabilitásorientált makrogazdasági politikákra, folyamatos strukturális reformokra és a pénzügyi stabilitás hatékony biztosítására van szükség. A fokozott geopolitikai és kereskedelmi bizonytalansággal, valamint több országban zajló költségvetési kiigazítással jellemezhető jelenlegi környezetben különösen fontos a gazdaságpolitika hitelességének és a gazdaság ellenálló képességének megőrzése. A munkaerőpiacok működése továbbra is központi szerepet játszik az árstabilitás fenntartásában. A jövőre nézve kulcsfontosságú tényezőként jelenik meg az, hogy a bérek alakulása milyen mértékben tükrözi a munkatermelékenység növekedését, a munkaerőpiaci feltételeket, valamint a kereskedelmi partnerekhez viszonyított ár- és költség-versenyképesség alakulását (3.3. ábra). A tartósan feszes munkaerőpiacok és a kedvezőtlen demográfiai folyamatok rávilágítanak a munkaerő-kínálatot és a termelékenységet növelő szakpolitikák fontosságára. A termékpiaci verseny erősítésére, az intézményi minőség javítására és az irányítási keretrendszerek megerősítésére irányuló folyamatos erőfeszítések elengedhetetlenek a potenciális növekedés támogatásához és az inflációs nyomás középtávú mérsékléséhez. Egy olyan környezetben, ahol a monetáris politika mozgástere korlátozott lehet, és a külső sokkok továbbra is gyakoriak, más szakpolitikai területeknek is támogatniuk kell a makrogazdasági stabilitást, valamint meg kell akadályozniuk a makrogazdasági és pénzügyi egyensúlyhiányok kialakulását.

3.2

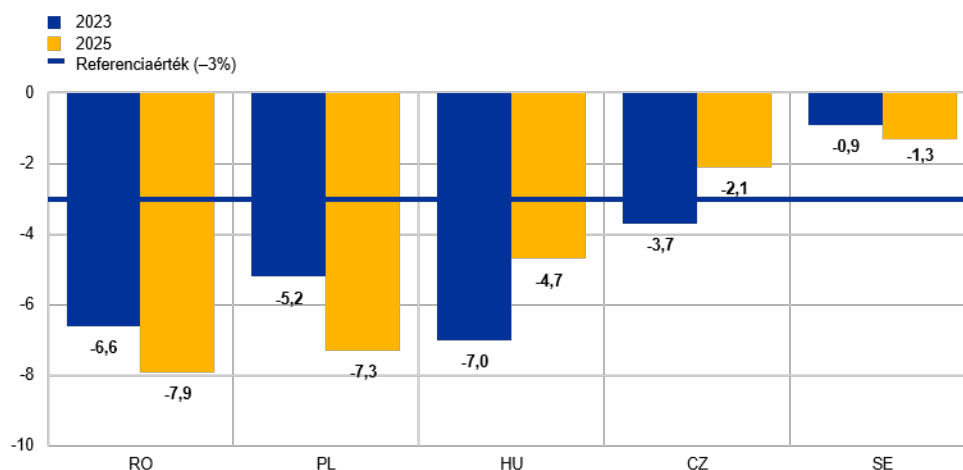
A költségvetési egyenlegre vonatkozó kritérium

E jelentés közzétételének időpontjában Magyarország, Lengyelország és Románia a túlzott hiány fennállására vonatkozó EU tanácsi határozat hatálya alá tartozik. Romániában a hiány 2019-ben meghaladta a GDP 3 százalékos referenciaértékét, és 2020 áprilisában EDP megindítására került sor. A túlzott hiány kiigazítására előírt határidőt azóta 2030-ig meghosszabbították. Magyarországon és Lengyelországban 2024 júliusában indítottak EDP-t, mivel a hiány 2023-ban meghaladta a GDP 3 százalékos referenciaértékét. A túlzott hiány kiigazításának határidejét Magyarország esetében 2026-ra, Lengyelország esetében pedig 2028-ra tűzték ki. E három ország költségvetési hiányának GDP-hez viszonyított aránya 2025-ben is meghaladta a referenciaértéket, míg a másik két vizsgált ország hiánya a referenciaérték alatt maradt (3.7. ábra). A költségvetési hiány Magyarországon a GDP 4,7 százalékát tette ki, ami jóval meghaladta a referenciaértéket, míg Lengyelországban a GDP 7,3 százalékát, Romániában pedig a GDP 7,9 százalékát érte el, így mindkét országban jelentősen a referenciaérték felett alakult. Csehországban a hiány a referenciaérték alatt, a GDP 2,1 százalékán, Svédországban pedig jóval a referenciaérték alatti értéken, a GDP 1,3 százalékán alakult.

3.7. ábra

Államháztartási többlet (+) vagy hiány (-)

(a GDP százalékában)

Forrás: Eurostat

Megjegyzés: A 2023. évi adatokat a 2024. évi konvergenciajelentés óta bizonyos mértékben módosították.

A 2025. évi költségvetési hiány a jelentésben szereplő országok közül három ország esetében meghaladta a 2023. évi szintet. 2023-ban a költségvetési hiány a vizsgált országok többségében nőtt, és Svédországot kivéve mindegyik országban a GDP 3 százalékát meghaladó hiányt regisztráltak, ami Oroszország Ukrajna ellen folytatott háborúja gazdasági hatásainak, az ebből eredő magas energiaárakra adott válaszként hozott költségvetési intézkedéseknek, valamint a gazdasági aktivitás gyengülésének tudható be. Azóta a költségvetési egyenlegek alakulása országonként eltérő volt, mivel az energiaügyi intézkedések kivezetéséből és az erősebb gazdasági aktivitásból eredő kedvező hatásokat különböző mértékben

ellensúlyozta az Oroszország Ukrajna elleni folyamatos agressziójára adott válaszként megnövekedett védelmi kiadások, valamint a magasabb kamatkiadások hatása. Összességében 2023 és 2025 között a költségvetési egyenleg Lengyelországban, Romániában és Svédországban romlott (bár Svédországban jóval a referenciaérték alatt maradt), míg a másik két vizsgált országban javult. Csehországban a költségvetési hiány GDP-arányos értéke 2024-ben a 3 százalékos referenciaérték alá mérséklődött, és 2025-ben is e küszöb alatt maradt.

2026-ra az Európai Bizottság előrejelzése szerint a hiány aránya a GDP-hez viszonyítva jelentősen meghaladja a 3 százalékos referenciaértéket

Magyarországon, Lengyelországban és Romániában. 2026-ban az államháztartási egyenleg várhatóan romlani fog a vizsgált országok közül három országban. Az előrejelzések szerint Magyarországon, Lengyelországban és Romániában jelentősen a referenciaérték felett marad. Ugyanakkor az egyenleg a többi vizsgált ország közül két országban várhatóan a 3 százalékos referenciaérték alatt marad. Bár valamennyi vizsgált ország fiskális intézkedéseket vezetett be a közel-keleti háború kitörését követő energiaárakkal hatásainak enyhítésére, az ezekhez kapcsolódó költségvetési hatás várhatóan korlátozott marad. 2027-ben a költségvetési egyenleg várhatóan javulni fog a vizsgált országok közül négy országban, de várhatóan továbbra is meghaladja a referenciaértéket Magyarországon, Lengyelországban és Romániában.

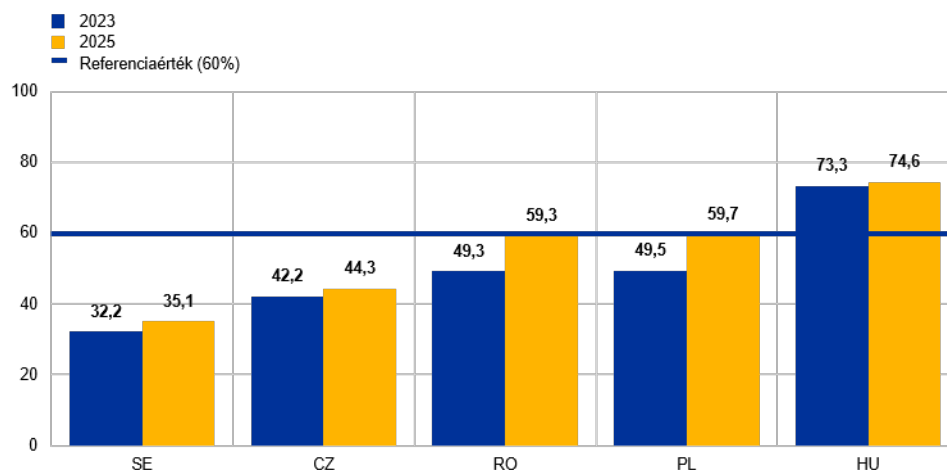
2025-ben Magyarországon a GDP-arányos adósság a 60 százalékos érték felett volt, míg a többi vizsgált országban az adósságráta ez alatt, illetve jóval ez alatt a küszöbérték alatt maradt (3.1. táblázat és 3.8. ábra).

2025-ben a GDP-arányos államadósság az összes vizsgált országban meghaladta a 2023. évi szintet, elsősorban a tartós költségvetési hiányok miatt. Lengyelországban a GDP-arányos adósság jelentősen, 10,2 százalékponttal nőtt, míg Romániában 10,0 százalékpontos emelkedés következett be. A mutató Svédországban a GDP 2,9 százalékpontjával, Csehországban pedig a GDP 2,1 százalékpontjával, jelentősen nőtt, míg Magyarországon a GDP 1,3 százalékpontjával, enyhe mértékben nőtt. Hosszabb időtávot vizsgálva, 2016 és 2025 között a GDP-arányos államadósság Romániában jelentősen, 21,5 százalékponttal emelkedett, míg Csehországban 8,1 százalékpontos, Lengyelországban pedig 5,6 százalékpontos növekedés következett be. Ezzel szemben a másik két vizsgált országban az adósságráta változatlan maradt vagy csökkent.

3.8. ábra

Államháztartás adóssága

(a GDP százalékában)

Forrás: Eurostat

Megjegyzés: A 2023. évi adatokat a 2024. évi konvergenciajelentés óta bizonyos mértékben módosították.

2026-ra az Európai Bizottság a GDP-arányos adósság emelkedését

prognosztizálja a vizsgált országok mindegyikében. Az adósságráta várhatóan számottevően emelkedik Lengyelországban és Romániában, míg a másik három országban mérsékelten nő. A Bizottság előrejelzése szerint 2026-ban az adósságráta Magyarországon továbbra is a 60 százalékos referenciaérték felett marad, míg Lengyelországban és Romániában e küszöbérték fölé emelkedik.

2026 júniusában az Európai Bizottság úgy döntött, hogy Magyarország,

Lengyelország és Románia esetében felfüggeszti az EDP-ket. 2026. június 3-án a Bizottság közzétette az EDP-ajánlásoknak való megfelelésről szóló értékelését a 2026. tavaszi gazdasági előrejelzés alapján. Az értékelés szerint mindhárom ország hatékony intézkedéseket tett, így a rájuk vonatkozó EDP-ket felfüggesztették. Míg az előrejelzések szerint Lengyelország és Románia is meg fog felelni az ajánlásoknak 2026-ban, a Bizottság megállapítása szerint egyértelműen fennáll annak kockázata, hogy Magyarország a korrekciós pályája utolsó évéig, 2026-ig nem korrigálja a túlzott hiányt.

A jövőre nézve elengedhetetlen, hogy a jelentés keretében vizsgált országok stabil és fenntartható költségvetési pozíciót érjenek el és/vagy tartsanak fenn.

Magyarországnak, Lengyelországnak és Romániának – amelyek mindegyike EDP hatálya alatt áll – biztosítania kell a Stabilitási és Növekedési Paktum szabályainak való megfelelést, és a Tanács ajánlásaival összhangban meg kell szüntetniük túlzott költségvetési hiányukat. Ezen felül gondoskodniuk kell arról, hogy a GDP-arányos államadósságuk – amely jelenleg a prognózisok szerint 2026-ban és 2027-ben a referenciaérték felett alakul – kellő mértékben csökkenjen, biztosítva ezáltal a jövőbeli kedvezőtlen gazdasági fejlemények kezeléséhez szükséges fiskális tartalékokat. Az összes vizsgált országban a 2025. évi hiányok egyértelműen meghaladták a világjárvány előtti szintet. A tagállamoknak a növekedést ösztönző módon a lehető leghamarabb a 3 százalékos referenciaérték alá kell csökkenteniük

költségvetési hiányukat, vagy azt e szint alatt kell tartaniuk, továbbá ki kell építeniük azokat a fiskális tartalékokat, amelyek lehetővé teszik az automatikus stabilizátorok működését és kellő méretékben erősítik a kedvezőtlen sokkokkal szembeni ellenálló képességet. Minden országnak biztosítania kell a felülvizsgált Stabilitási és Növekedési Paktum ajánlásainak betartását. A védelmi kiadások növekedésével, a zöld átállással és a kedvezőtlen demográfiai trendekkel kapcsolatos költségvetési kihívások kezeléséhez prudens költségvetési politika szükséges. Az uniós szabályokkal teljes mértékben összhangban álló, erős nemzeti költségvetési keretrendszereket hatékonyan kell alkalmazni a fiskális konszolidáció támogatása, a közkiadások tervezett pályától való eltérésének korlátozása, valamint a makrogazdasági egyensúlyhiányok újbóli kialakulása megelőzésének elősegítése érdekében. Összességében a költségvetési stratégiáknak a fenntartható államháztartásra, a stratégiai beruházásokra és a növekedést elősegítő strukturális reformokra kell helyezniük a hangsúlyt.

3.3 Az árfolyamkritérium

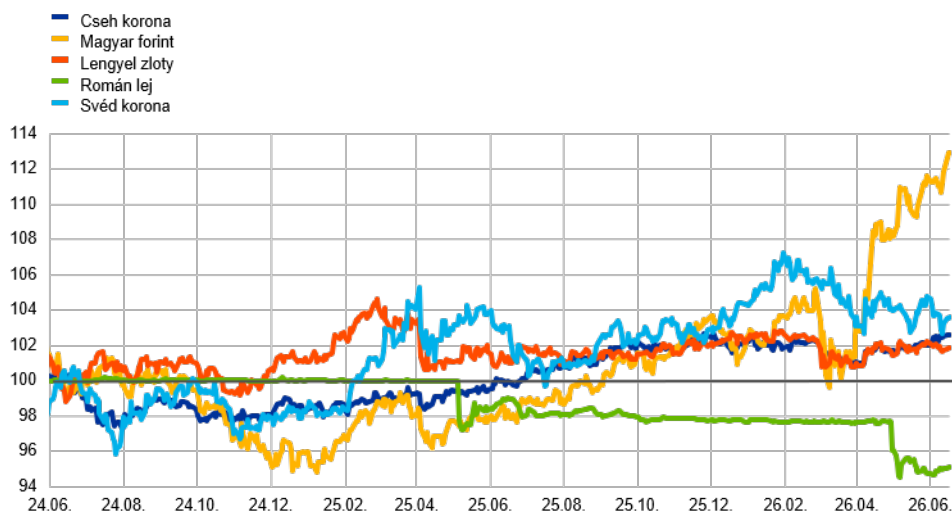
A jelentés közzétételének időpontjában a jelentésben vizsgált országok egyik valutája sem vett részt az ERM II-ben. A valuták közül négy rugalmas árfolyamrendszerben mozgott, míg a román lej irányított lebegtetésű árfolyamrendszerben kereskedett. A legtöbb valuta viszonylag nagy árfolyam-ingadozást mutatott, ami elsősorban a gyorsan változó geopolitikai helyzetben a devizapiacokon tapasztalható befektetői hangulat ingadozásainak, valamint az országspecifikus tényezőknek volt tulajdonítható, amelyek részben súlyosbították a külső tényezők hatásait. A román lej az irányított lebegő árfolyamrendszernek köszönhetően viszonylag alacsony volatilitást mutatott, annak ellenére, hogy 2025 májusában és 2026 májusában egyaránt jelentősen leértékelődött. A magyar forint a 2026. április közepén tartott parlamenti választásokat követően jelentősen felértékelődött. Ennek eredményeként a jelentés közzétételekor a vizsgált valuták közül csak a román lej árfolyama maradt a 2024. júniusi szintje alatt, amelyet – ERM II középárfolyam hiányában – szemléltető referenciaértékként alkalmaznak, míg a többi valuta 2024 júniusa óta mind felértékelődött az euróval szemben (3.9. ábra).¹⁵⁴

¹⁵⁴ A jelentés alkalmazásában az árfolyamokat a nemzeti valuta euróban kifejezett egységeiként adjuk meg. Így az árfolyam csökkenése a valuta euróhoz viszonyított felértékelődését, az árfolyam emelkedése pedig a valuta euróhoz viszonyított leértékelődését jelenti, míg a százalékos változások a valuta felértékelődésének vagy leértékelődésének mértékét mutatják.

3.9. ábra

Euróval szembeni kétoldalú árfolyamok

(mutató: 2024. júniusi átlag = 100; napi adatok; 2024. június 1. – 2026. június 17.)

Forrás: EKB

Megjegyzés: A felfelé (lefelé) irányuló mozgás a valuta felértékelődését (leértékelődését) jelzi.

3.4

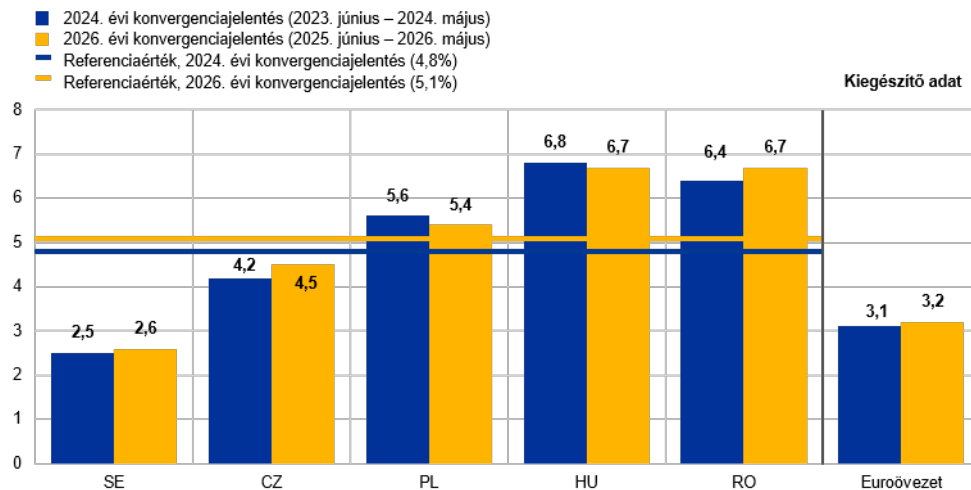
A hosszú lejáratú kamatlábakra vonatkozó kritérium

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszakban az öt vizsgált ország közül háromban a hosszú lejáratú kamatlábak átlagos szintje meghaladta az 5,1 százalékos referenciaértéket (3.10. ábra). A legalacsonyabb tizenkét hónapos átlagos hosszú lejáratú kamatlábat Svédországban mérték, amelynek értéke 2,6 százalék volt. Csehországban az átlagos hosszú lejáratú kamatláb szintén a referenciaérték alatt 4,5 százalékon alakult, míg Lengyelországban az érték felett, 5,4 százalékon maradt. A legmagasabb, 6,7 százalékos átlagos hosszú lejáratú kamatlábat Magyarországon és Romániában regisztrálták. Az öt országban a hosszú lejáratú kamatlábak tizenkét havi átlagai csak igen csekély mértékben ingadoztak a vizsgált időszak során, amely a 2024. évi konvergenciajelentés közzétételével kezdődött. Ugyanakkor a havi hosszú lejáratú kamatlábak az öt ország közül háromban emelkedtek. A folyamatot a globális fejlemények mellett olyan belföldi tényezők is befolyásolták, mint a magasabb infláció, valamint egyes esetekben az erőteljes gazdasági növekedés és a lazább fiskális politika. Lengyelországban egy olyan időszakban maradtak stabilak, amikor az infláció mérsékeltebb volt, a gazdasági növekedés ellenállónak bizonyult, és a fiskális politika lazuló tendenciát mutatott, míg Magyarországon erősen, 1,2 százalékponttal csökkentek, majdnem teljes egészében a 2026 áprilisában tartott parlamenti választásokat követően.

3.10. ábra

Hosszú lejáratú kamatlábak

(százalék, éves átlagok)

Források: Eurostat és EKB

A 2024. évi konvergenciajelentés közzététele óta a hosszú lejáratú kamatlábak euroövezeti átlaghoz viszonyított felárai meglehetősen eltérően alakultak a vizsgált országokban. A hosszú lejáratú kamatlábkülönbségek eltérő alakulása egyrészt az országok ciklikus helyzetében mutatkozó különbségeket, másrészt a pénzügyi piacoknak a külső és belső sérülékenységekkel kapcsolatos megítélését tükrözi, beleértve a költségvetési teljesítmény alakulását és a fenntartható konvergencia kilátásait is. Magyarországon a 2026. áprilisa közepén zajlott választásokat követően a belföldi hosszú távú kamatláb két nap alatt 0,5 százalékponttal csökkent, és ezt követően – bár lassabb ütemben – tovább csökkent. 2026. májusára az euroövezeti átlagkamatlábhöz viszonyított eltérése összesen 1,2 százalékponttal csökkent a vizsgált időszakban. Lengyelországban és Romániában a kamatkülönbség a vizsgált időszak során szintén csökkent, 0,3 százalékponttal, illetve 0,2 százalékponttal. Végül pedig Csehországban és Svédországban a kamatkülönbség 0,3 százalékponttal, illetve marginális 0,1 százalékponttal nőtt. A közel-keleti háború 2026. február végi kitörése óta a hosszú lejáratú kamatkülönbség kizárólag Csehországban és Lengyelországban emelkedett, 0,2 százalékponttal, illetve 0,4 százalékponttal. Magyarországon értéke 1,2 százalékponttal csökkent, míg Romániában és Svédországban jóval kisebb mértékű (–0,1 százalékpontos, illetve –0,2 százalékpontos) esést mutatott.

3.5 További jelentős tényezők

Az Európai Bizottság szerint a költség-versenyképességre nehezedő nyomással kapcsolatos aggodalmak továbbra is fennállnak. A Bizottság a riasztási mechanizmus keretében készült 2026. évi jelentésében rámutatott arra, hogy a vizsgált közép- és kelet-európai országokban továbbra is versenyképességi nyomás érzékelhető, amelyet a folyamatosan magas nominális ULC növekedési ráták, a jelentős kumulált inflációs különbségek és a feszes munkaerőpiaci helyzet

tükröz. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Magyarország, Románia és Svédország esetében indokolt a mélyreható felülvizsgálat lefolytatása. Magyarország tekintetében a Bizottság rámutatott a magas ULC-növekedésre, a magas maginflációra, a jelentős költségvetési sebezhetőségekre – ideértve a magas államháztartási hiányt és az államadóssággal kapcsolatos kockázatokat –, valamint a lakáspiacon ismét jelentkező felfelé irányuló nyomásra. Románia esetében a Bizottság a külső fenntarthatóságot érintő jelentős kockázatokat és a versenyképességgel kapcsolatos tartós aggályokat emelte ki a nagyon magas ULC-növekedés, a jelentős folyófizetésimérleg-hiány és a számottevő fiskális egyensúlyhiányok kontextusában. Svédország esetében a Bizottság továbbra is fennálló sérülékenységeket azonosított, amelyek a magas lakásárakhoz, valamint a háztartások és a vállalatok magas eladósodottságához kapcsolódnak. Bár a Bizottság a jelen jelentésben vizsgált többi országot olyan országokként sorolta be, amelyekben nem állnak fenn makrogazdasági egyensúlyhiányok, ezek az országok is gazdasági kihívásokkal szembesülnek, amint azt az országspecifikus fejezetek is tárgyalják. A Bizottság a [2026. évi Európai Szemeszter tavaszi csomagijában](#) megerősítette, hogy Magyarországon továbbra is fennállnak makrogazdasági egyensúlyhiányok. Azt is megállapította, hogy Romániában túlzott egyensúlyhiány áll fenn, mivel a költségvetési és folyófizetésimérleg-hiányokhoz kapcsolódó sebezhetőségek a közelmúltban tapasztalt némi javulás ellenére továbbra is nagyon jelentősek, a költségek versenyképessége pedig tovább romlott.

A vizsgált országok többségében a külső pozíciók az elmúlt években javultak, ugyanakkor a közelmúlt energiapiaci ársokkja és az ezzel összefüggő volatilitás újabb romláshoz vezethet. Az MIP eredménytáblája szerint a hároméves átlagos folyó fizetési mérleg egyenlege 2025-ben a közép- és kelet-európai országok többségében javult (3.2. táblázat), ami a cserearányok kedvező alakulását és a belföldi kereslet mérséklődését tükrözi. Romániában azonban a hároméves átlagos folyófizetésimérleg-hiány 2025-ben továbbra is meghaladta a GDP –4,0 százalékát kitevő indikatív küszöbértéket, mivel a jelentős költségvetési hiányok az elmúlt években jelentős külső egyensúlyhiányokhoz vezettek. A vizsgált országok mindegyike nettó energiaimportőr, bár eltérő mértékben és eltérő földrajzi diverzifikáció mellett, ami külső pozícióikat különösen érzékennyé teszi a közelmúltbeli energiaársokk és az azzal járó volatilitás tekintetében.

A vizsgált országok többségében a GDP arányában kifejezett negatív nettó nemzetközi befektetési pozíció (NIIP) az elmúlt években javult, ugyanakkor továbbra is jelentős mértékű maradt. 2025-ben a negatív NIIP Romániában továbbra is meghaladta a GDP –35 százalékában meghatározott indikatív küszöbértéket. A nettó külső kötelezettségek alacsonyabb szinten alakultak Magyarországon (a GDP 32,4 százaléka), Lengyelországban (29,5 százalék) és Csehországban (9,8 százalék), míg Svédország továbbra is pozitív NIIP-vel rendelkezett (a GDP 54,7 százaléka). A négy közép- és kelet-európai országban a nettó külső kötelezettségek túlnyomórészt közvetlen külföldi befektetésekből (FDI) állnak, amelyeket általában stabilabb finanszírozási formának tekintenek, mint a portfólió- vagy hitelbefektetéseket. Ugyanakkor a vizsgált országok közül több ország esetében az FDI beáramlása az elmúlt években mérséklődött az Oroszország Ukrajna ellen indított teljes körű invázióját megelőző időszak szintjeihez

képest. A jelenlegi geopolitikai környezet és a globális pénzügyi piacokon tapasztalható fokozott bizonytalanság mellett a jelentős külső kötelezettségek továbbra is sérülékenységi tényezőt jelentenek olyan kedvezőtlen sokkok esetén, amelyek a befektetői bizalmat vagy a külső finanszírozási feltételeket érintik.

A jelentés keretében vizsgált országok többségében továbbra is fennállnak az árak és költségek versenyképességével kapcsolatos aggályok. A HICP-vel korrigált reál effektív árfolyamok az elmúlt három év során a vizsgált országok többségében különböző mértékben felértékelődtek, és Magyarországon, Lengyelországban, valamint Romániában meghaladták a 10 százalékos indikatív küszöbértéket. A nominális ULC hároméves növekedési üteme valamennyi országban emelkedett ugyanezen időszak alatt, és Svédország kivételével 2025-ben mindenütt meghaladta a 12 százalékos indikatív küszöbértéket. Az ULC növekedése különösen magas szinten maradt Magyarországon, Lengyelországban és Romániában, ahol a kumulált növekedés több mint kétszerese volt a küszöbértéknek. Ezek a fejlemények nagyrészt az elmúlt évek erős nominális bérnövekedését tükrözik, amelyhez mérsékeltebb termelékenységnövekedés társult. A költség-versenyképességi mutatók romlása ellenére az exportteljesítmény a fejlett gazdaságokkal szemben 2025-ben hároméves távlatban nagyjából rugalmas maradt, részben az exporttermelési kapacitás bővülésének és a kereskedelmi minták strukturális változásainak köszönhetően. A jövőre nézve az energiaárak újabb emelkedése és a jelenlegi geopolitikai környezetből fakadó általános költségnyomás további terhet róhat a versenyképességre, amennyiben ez tartós inflációs különbségeket eredményez a kereskedelmi partnerekkel szemben.

A vizsgált országok gazdaságai kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatokon keresztül továbbra is szorosan integrálódnak az euroövezetbe. Az euroövezet továbbra is az összes vizsgált ország fő kereskedelmi és pénzügyi partnere (3.11. ábra). 2025-ben az euroövezetbe irányuló áruexport aránya a teljes exporton belül Svédországban mintegy 41 százalék, míg Csehországban 63,4 százalék volt. Az euroövezetből származó import aránya a teljes importon belül Romániában 50,6 százalékot, Csehországban pedig 56,5 százalékot tett ki. Az euroövezettel fennálló pénzügyi kapcsolatok szintén jelentősek. A befelé irányuló közvetlen befektetések állományán belül az euroövezet részesedése meghaladta a 70 százalékot Csehországban, Romániában és Lengyelországban, míg Csehországban az euroövezet a portfólióbefektetési kötelezettségek állományának több mint 60 százalékát tette ki. Mind a közvetlen, mind a portfólióbefektetések tekintetében Romániában volt a legmagasabb az euroövezetbe befektetett külföldi eszközök aránya, amelyet Csehország követett. A kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatokon túl ezek a gazdaságok szorosan integrálódtak az euroövezet értékláncaiba is, és jelentős mértékben részt vesznek a határokon átnyúló termelési hálózatokban, különösen a feldolgozóiparban. Ez erősíti a keresleti és kínálati sokkok áterjedését az euroövezet és az érintett országok között. Ezen felül az euroövezeti pénzügyi intézmények tulajdonában lévő bankok továbbra is jelentős szerepet játszanak több közép- és kelet-európai ország, nevezetesen Csehország és Románia bankrendszerében. Ugyanakkor a svéd bankok is kulcsfontosságú szerepet játszanak egyes euroövezeti országokban. E gazdasági kapcsolatok mélysége

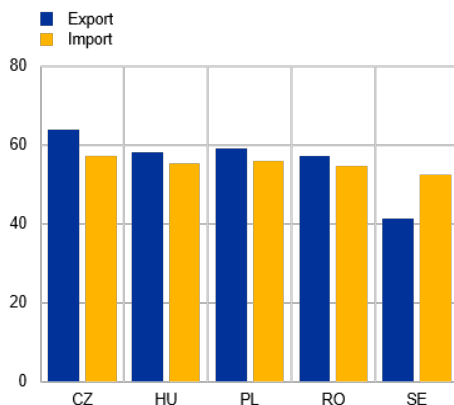
elősegíti, hogy a vizsgált országok üzleti ciklusai az euroövezet gazdasági ciklusával összhangban alakuljanak.

3.11. ábra

Kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatok az euroövezetben

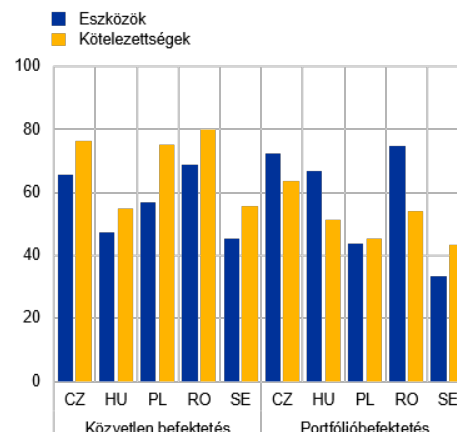
a) Az euroövezettel folytatott árukereskedelem aránya

(a teljes állomány százalékában)

b) Befektetési pozíció az euroövezetben

(a teljes állomány százalékában)

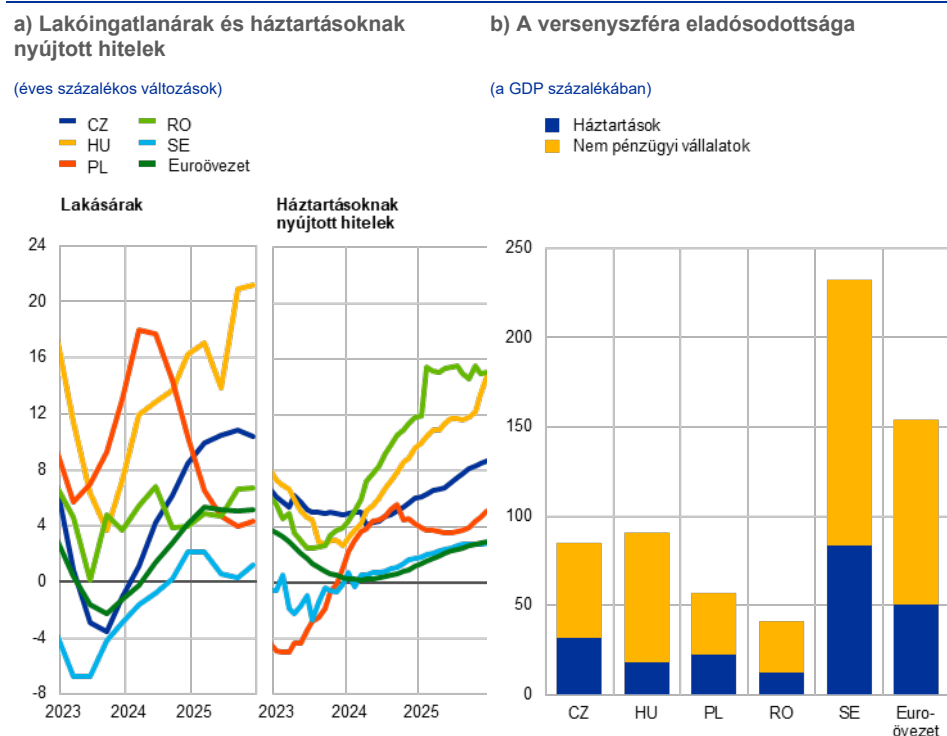

Források: Eurostat és EKB
Megjegyzés: Az adatok 2025-re vonatkoznak.

Az ingatlanpiaci kockázatok több országban is megnövekedtek a lakásárak és a hitelállomány újbóli növekedése miatt. A 2022–2023-ban megfigyelt korrekciót követően a lakóingatlan-piacok a vizsgált országok többségében ismét megerősödtek. 2024 óta a lakásárak jelentősen emelkedtek Magyarországon és Csehországban: az éves növekedési ráták kétszámjegyűek lettek (3.12. ábra, a) panel), miközben a szokásosan alkalmazott értékelési mutatók arra utalnak, hogy az árak meghaladják a fundamentumok által indokolt szintet. Romániában is felgyorsult a lakásárak emelkedése, bár kisebb mértékben, és a szokásosan alkalmazott értékelési mutatók szerint az árak továbbra is a becsült egyensúlyi szint alatt maradnak. Az összes vizsgált országban felgyorsult a háztartásoknak nyújtott hitelek növekedése az elmúlt években. Ennek ellenére a közép- és kelet-európai országokban a háztartások eladósodottsága az euroövezeti átlaghoz képest viszonylag alacsony marad (3.12. ábra, b panel), ami enyhíti a rendszerkockázatokat. Ezzel szemben a sérülékenység továbbra is hangsúlyosabb Svédországban, ahol a magánszektor adósságállománya továbbra is magas, jóllehet az elmúlt években valamelyest csökkent, továbbá a bankszektor jelentős mértékben kitett az ingatlanszektornak. Előretekintve a lakásárak és a hitelállomány egyes vizsgált országokban tapasztalható, tartósan gyors növekedése fokozott figyelmet igényel, különösen akkor, ha a finanszírozási feltételek szigorodnak vagy a munkaerőpiaci kilátások romlanak.

3.12. ábra

A lakáspiac alakulása és a versenyszféra eladósodottsága

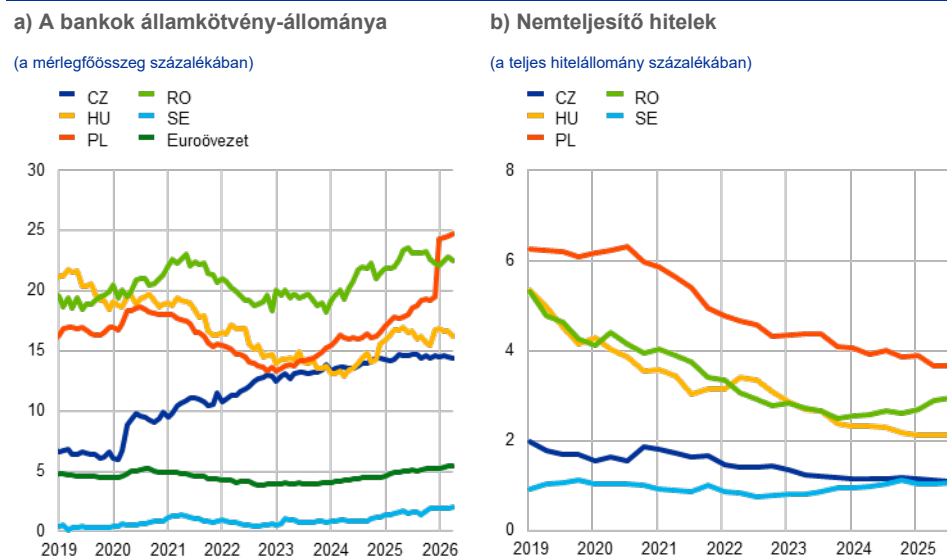
Források: Eurostat, EKB és az EKB számításai

Megjegyzések: a) panel: lakóingatlanárak nominális értéken, valamint a monetáris pénzügyi intézmények által nyújtott háztartási hitelek (korrigált elméleti állományok alapján számítva). b) panel: háztartási és nem pénzügyi vállalati adósságállomány; az adatok 2025. negyedik negyedévére vonatkoznak; negyedéves, nem konsolidált adatok.

A hazai bankszektorok szuverén kitettsége az elmúlt években nőtt, bár a bankszektorok továbbra is erős tőkepufferrel rendelkeznek. A szuverén kitettségek az elmúlt években az összes vizsgált közép- és kelet-európai országban emelkedtek, és továbbra is jelentősen magasabbak, mint az euroövezetben (3.13. ábra, a) panel). Ez fokozhatja a sérülékenységeket fiskális feszültségek vagy az államadóssághoz kapcsolódó kockázatok újraértékelése esetén, ami kedvezőtlenül hathat a bankok mérlegeire, finanszírozási feltételeire és hitelezési képességére. Bár egyes országokban továbbra is magas a devizakitettség, a kapcsolódó kockázatok kezelhetőnek tűnnek, mivel a vállalati devizahitelek nagyrészt az exportorientált szektorokra koncentrálnak, ahol az euróban denominált bevételek természetes fedezetet nyújtanak, és a háztartások eurohasználata továbbra is korlátozott. Az ingatlanpiaci fejleményekkel és a növekvő szuverén kitettségekkel kapcsolatos sebezhetőségek ellenére a vizsgált országok banki szektorai továbbra is szilárd tőkehelyzetet és likviditási tartalékokat, finanszírozás szempontjából stabil hozzáfértést és megfelelő jövedelmezőséget mutatnak. A nemteljesítő hitelek aránya tovább csökkent, vagy a korábbi mélypontok közelében maradt (3.13. ábra, b) panel), bár a legtöbb esetben továbbra is az euroövezeti átlag felett van.

3.13. ábra

Szuverén kitettségek és nemteljesítő hitelek a bankszektorban

Források: EKB és az EKB számításai

Megjegyzések: a) panel: az államháztartás által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok aránya a bankok teljes eszközállományán belül. b) panel: a bruttó nemteljesítő hitelek és a teljes bruttó hitelállomány aránya (nemeteljesítő hitelek aránya).

A pénzügyi szektorra vonatkozó szakpolitikáknak biztosítaniuk kell a pénzügyi stabilitást, hozzájárulva ezzel a fenntartható gazdasági növekedéshez és az árstabilitás fenntartásához. A prudens felügyeleti és makroprudenciális keretrendszerek fenntartása továbbra is elengedhetetlen a háztartások vagy a vállalatok magas eladósodottságával, a szuverén kitettséggel és az ingatlanpiaci fejleményekkel kapcsolatos sebezhetőségek enyhítéséhez. A pénzügyi rendszerbe vetett bizalom további erősítése érdekében a nemzeti illetékes hatóságoknak továbbra is meg kell erősíteniük a felügyeleti gyakorlatot, többek között a nemzetközi és európai szervek vonatkozó ajánlásainak végrehajtásával, valamint a felügyeleti testületeken belül az EU más felügyeleti hatóságaival való szoros együttműködés révén.

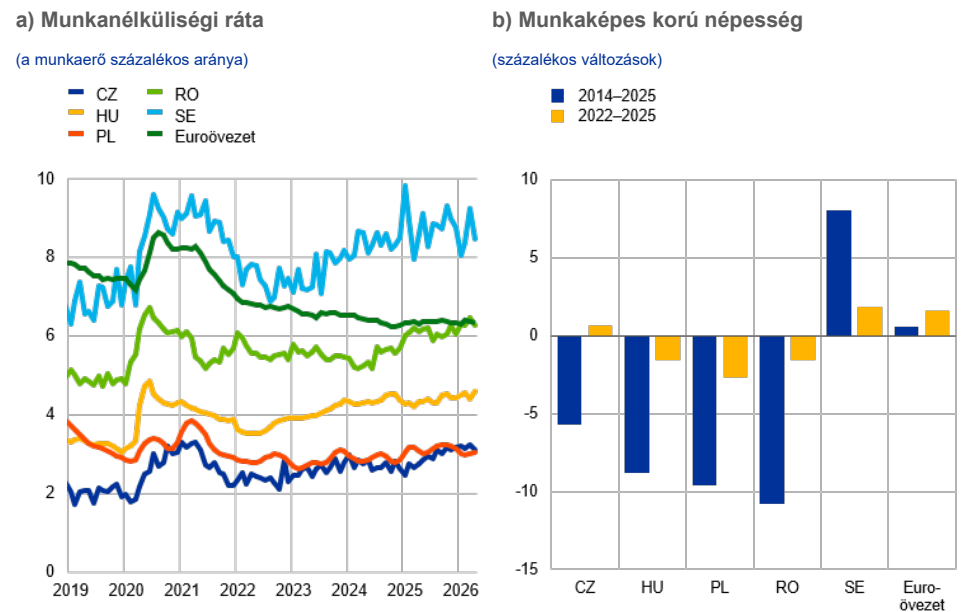
A munkaerőpiaci helyzet a vizsgált országok többségében továbbra is feszült.

Bár a munkanélküliségi ráták az elmúlt években kissé emelkedtek, Svédország kivételével az összes országban továbbra is a történelmi mélypont közelében vannak, és az euroövezeti átlag alatt maradnak (3.14. ábra, a) panel). A munkaerőhiány a munkaerőpiac több szegmensében is fennáll, ami továbbra is felfelé irányuló nyomást gyakorol a bérekre. Ugyanakkor a munkaerő-kínálati korlátokat részben enyhítette a nettó bevándorlás növekedése, ideértve a nem uniós munkavállalók és az ukrán menekültek érkezését is. Mindazonáltal a kedvezőtlen demográfiai tendenciák továbbra is strukturális kihívást jelentenek, mivel a munkaképes korú népesség több közép- és kelet-európai országban is folyamatosan csökken, ami a népesség előregedését és a korábbi kivándorlást tükrözi (3.14. ábra, b) panel). Egyéb strukturális kihívások közé tartozik az egyes országokban viszonylag alacsony munkaerőpiaci aktivitás és a képzettségi szinteket érintő tartós eltérések. Középtávon a demográfiai nehézségek és a strukturális munkaerőpiaci

korlátok jelentik a legfőbb kihívást az euroövezethez viszonyított további reálkonvergencia folyamatában.

3.14. ábra

Munkaerőpiaci mutatók

Források: Az Eurostat és az EKB számításai

Megjegyzés: b) panel: százalékos változások 2014 első negyedéve és 2025 negyedik negyedéve között (kék oszlopok); százalékos változások 2022 első negyedéve és 2025 negyedik negyedéve között (sárga oszlopok).

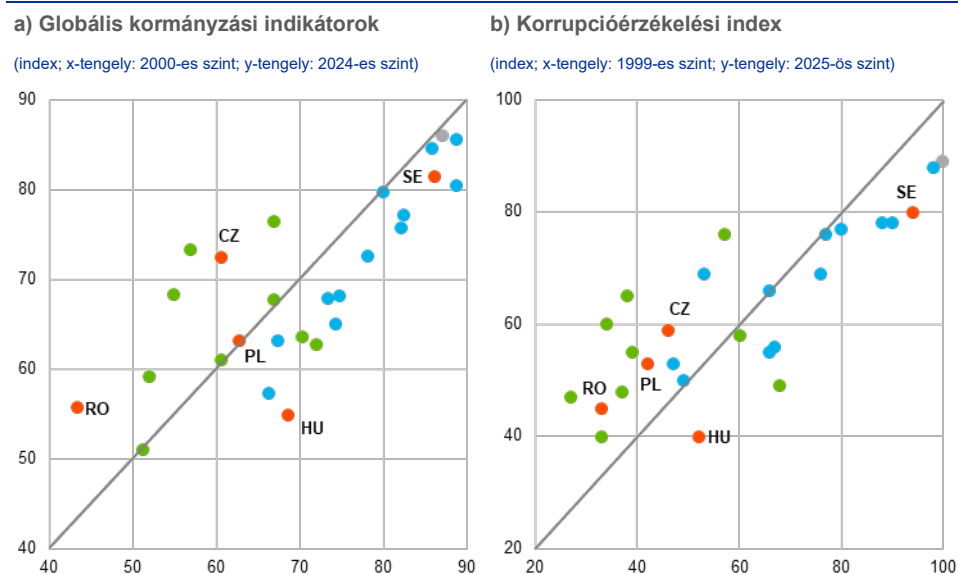
Az intézményi környezet stabilitása fontos tényező a gazdasági integráció és konvergencia fenntarthatóságának értékelésében. Az erősebb irányítás és az intézményi minőség javulása együtt jár az üzleti környezet javulásával, a hatékonyabb közigazgatással, a nagyobb átláthatósággal és elszámoltathatósággal, az erősebb jogállamisággal, valamint a fejlettebb digitális és adminisztratív kapacitással. A vizsgált országok többségében az intézményi minőség további javulása hozzájárulna a merevség és a termelési tényezők hatékony allokációját gátló akadályok felszámolásához, ezáltal erősítve a potenciális növekedést. A termelékenység és a potenciális termelést növelő stabilabb intézményi keretrendszer hozzájárulhat az adósság fenntarthatóságához és elősegítheti a szakpolitikai intézkedések hatékony végrehajtását.

A jobb intézményi minőség és irányítás jelentős gazdasági előnyökkel járhat, különösen Magyarországon és Romániában. Ezeknek a területeknek a megerősítése javíthatja a gazdaság ellenálló képességét és támogathatja a konvergencia fenntarthatóságát. Bár továbbra is vannak kihívások olyan területeken, mint a jogállamiság, a szabályozás minősége és a korrupció elleni küzdelem, egyes

országok idővel folyamatos előrelépést tudhatnak magukénak (3.15. ábra).¹⁵⁵ Románia és Magyarország a helyreállítási és rezilienciaterveikben meghatározott reformok és mérföldkövek hatékony végrehajtására összpontosítva tudnak megbirkózni intézményi kihívásaikkal. Ezek az erőfeszítések kulcsfontosságúak az irányítási keretrendszer megerősítéséhez és a jogállamiság előmozdításához.

3.15. ábra

Az EU-országok áttekintése az intézményminőség szempontjából

Források: 2024-es globális kormányzási mutatók (Világbank), a Transparency International és az EKB számításai
Megjegyzések: a) panel: Az indexet a következő (skálához viszonyított) globális kormányzási indikátorok százalékos pontszámának átlagaként számítják ki: érdekképviselés és elszámoltathatóság, politikai stabilitás és az erőszak/terrorizmus hiánya, a kormány hatékonysága, a szabályozói működés minősége, a jogállamiság és a korupció ellenőrzése. b) panel: A korupcióérzékelési index az országokat a közszektor korupciójának észlelt szintje szerint rangsorolja egy 0-tól (nagyon korrupt) 100-ig (nagyon tiszta) terjedő skálán. A korupcióérzékelési index esetében a Ciprusra és Máltára vonatkozó referenciaév 2003, illetve 2004. A piros pontok a vizsgált országokat jelölik (feliratozva); a zöld pontok a 2003-tól az euroövezethez csatlakozó országokat jelzik (feliratozás nélkül); a világoskék pontok a 2003 előtt az euroövezethez csatlakozó országokat jelölik (feliratozás nélkül); a szürke pont Dániát jelöli.

A széles körű strukturális reformok a potenciális növekedés és a versenyképesség erősítésével támogatnák a konvergenciafolyamatot. Az intézményi minőség javítása, az irányítás fejlesztése és az üzleti környezet megerősítése, valamint az uniós finanszírozású beruházási és reformprogramok hatékonyabb végrehajtása támogatná a termelékenység növekedését. E tekintetben az állami tulajdonú vállalkozások irányításának és hatékonyságának erősítése, valamint a szabályozott és hálózati ágazatokban – többek között az energia- és a közlekedési ágazatokban – a verseny fokozása hozzájárulna a belépési korlátok csökkentéséhez, az erőforrás-allokáció javításához és a magánbefektetések ösztönzéséhez, ezáltal támogatva a fenntartható konvergenciát.

¹⁵⁵ Az intézményi minőség mérése természeténél fogva összetett, bizonyos mértékű mérlegelést igényel. A percepciókon alapuló mutatók széles körű, országok közötti összehasonlíthatóságot kínálnak, és az irányítás több dimenzióját is lefedik, de abszolút értékeiket óvatosan kell értelmezni. Befolyásolhatják azokat a közelmúlt eseményei, a felmérés kialakítása vagy a válaszadók elfogultsága, és a kizárólag a jogszabályok formális tartalmán alapuló mutatók nem feltétlenül tükrözik teljes mértékben a gyakorlatban történő végrehajtást. Az intézményi minőség országok közötti mérését ezért részletesebb, országspecifikus értékelésekkel kell kiegészíteni. Mindazonáltal a mérési nehézségek nem vonhatják el a figyelmet az intézményi minőség fontosságáról, mint a hosszú távú növekedés, a rugalmasság és a fenntartható konvergencia egyik legfontosabb meghatározó tényezőjéről.

3.2. táblázat

Eredménytábla makrogazdasági egyensúlyhiányok felügyeletéhez

3.2a. táblázat – Külső egyensúlyhiányok és versenyképességi mutatók

	Folyó fizetési mérleg ¹⁾	Nettó nemzetközi befektetési pozíció ²⁾	Reál effektív árfolyam ³⁾	Exportteljesítmény a fejlett gazdaságokkal szemben ⁴⁾	Nominális fajlagos bérköltségindex ⁵⁾
Csehország					
2022	−1,7	−20,2	13,7	−4,7	17,0
2023	−2,3	−14,4	24,2	0,5	18,4
2024	−1,0	−7,4	14,4	1,7	20,3
2025	0,8	−9,8	7,2	8,4	19,8
Magyarország					
2022	−4,8	−44,7	−7,9	−3,5	25,4
2023	−4,4	−38,9	10,3	1,7	37,2
2024	−2,4	−33,3	7,3	1,3	48,4
2025	1,2	−32,4	14,4	2,5	41,0
Lengyelország					
2022	−0,4	−34,6	−0,1	11,9	17,3
2023	−0,7	−31,8	9,3	7,7	25,1
2024	−0,1	−28,2	17,5	5,6	33,6
2025	0,3	−29,5	21,6	8,3	28,8
Románia					
2022	−7,3	−42,6	2,6	3,5	19,1
2023	−7,8	−41,6	6,8	6,8	30,2
2024	−8,1	−41,3	9,7	1,8	51,0
2025	−7,6	−45,1	11,7	7,6	42,6
Svédország					
2022	5,3	38,5	−1,3	−1,3	8,0
2023	5,5	40,5	−7,5	−3,8	11,8
2024	5,7	67,1	−9,7	−4,1	13,6
2025	6,3	54,7	1,7	4,5	8,9
Küszöbérték	−4,0/+6,0	−35,0	+/-10,0	−3,0	+12,0

3.2b. táblázat – Belső egyensúlyhiányok és munkanélküliségi mutatók

	Belső egyensúlyhiányok						Munkanélküliségi mutatók	
	Állam-háztartás adóssága ²⁾ 6)	Ház-tartások adóssága ²⁾ 6) 7)	Nem pénzügyi vállalatok adóssága ^{2) 6)}	Ház-tartások hitel-áramlása ⁶⁾ 7) 8)	Nem pénzügyi vállalatok hitel-áramlása ^{6) 8)} 9)	Lakás-árak mutató ¹⁰⁾	Munka-nélküliségi ráta ¹¹⁾	Munkaerő-piaci részvétel ¹²⁾
Cseh-ország								
2022	42,5	31,4	44,9	4,9	11,3	16,9	2,2	0,5
2023	42,2	30,5	43,6	5,2	5,3	-1,7	2,6	0,8
2024	43,3	30,7	44,7	6,0	4,9	5,0	2,6	0,9
2025	44,3	31,4	45,9	8,5	7,3	10,4	2,8	0,7
Magyar-ország								
2022	74,1	18,7	62,9	5,9	14,4	22,3	3,6	2,4
2023	73,3	16,9	55,7	3,9	7,4	7,1	4,1	2,9
2024	73,5	17,2	56,6	10,1	3,3	13,7	4,5	2,3
2025	74,6	18,3	52,5	14,2	5,0	18,3	4,4	1,3
Lengyel-ország								
2022	48,8	26,2	35,5	-3,4	10,3	11,8	2,9	3,5
2023	49,5	23,6	32,3	-0,2	3,1	8,8	2,8	4,3
2024	54,8	22,6	31,1	3,3	5,9	15,0	2,9	1,8
2025	59,7	22,0	30,8	4,5	10,2	4,9	3,1	1,5
Románia								
2022	48,1	14,1	30,0	6,3	14,4	7,2	5,6	3,5
2023	49,3	12,7	28,4	4,3	11,6	3,3	5,6	2,7
2024	54,8	12,5	27,7	10,9	10,1	5,0	5,4	1,8
2025	59,3	12,3	27,5	10,6	10,4	5,7	6,1	0,3
Svédország								
2022	34,4	89,9	123,0	3,8	7,1	3,6	7,5	0,7
2023	32,2	85,5	117,8	0,6	-0,1	-5,2	7,7	1,8
2024	34,2	82,7	116,8	1,6	-1,0	0,0	8,4	1,2
2025	35,1	82,3	110,5	2,9	2,6	1,0	8,8	0,7
Küszöb-érték	60,0	55,0	85,0	14,0	13,0	9,0	10,0	-0,2

Források: Európai Bizottság (Eurostat, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság) és Központi Bankok Európai Rendszere
Megjegyzés: A táblázat a 2026. június 17-én, azaz az adatok lezárásának napján rendelkezésre álló adatokat tartalmazza, és ezért eltér a 2026. évi riasztási mechanizmusról szóló jelentésben közzétett eredménytáblától.

1) A GDP százalékában, hároméves átlag.

2) A GDP százalékában.

3) HICP/CPI-indexszel korrigált. Hároméves százalékos változás 41 más iparosodott országhoz képest. A pozitív érték a versenyképesség romlását jelzi.

4) Hároméves százalékos változás. A fejlett gazdaságok az OECD országai, valamint az OECD-n kívüli uniós országok.

5) Munkaóránként (2020 = 100), hároméves százalékos változás.

6) Konszolidált adósság.

7) Tartalmazza a háztartásokat segítő nonprofit intézményeket (NPISH).

8) Az előző évi adósságállomány százalékában kifejezve.

9) Nem tartalmazza a közvetlen külföldi befektetéseket (FDI).

10) Nominális lakásárak. Egyéves százalékos változás.

11) A 15–74 éves munkaerő százalékában.

12) A 15–64 éves népesség százalékában, hároméves változás.

4 Országokénti összefoglalók

4.1 Csehország

2026 májusában a tizenkét havi átlagos HICP-inflációs ráta Csehországban 1,9 százalékon, tehát jóval az árstabilitási kritérium 2,7 százalékos referenciaértéke alatt volt.

Ez az arány várhatóan fokozatosan emelkedni fog a következő hónapokban, elsősorban a magasabb nyersanyagárak és a közel-keleti háborúhoz kapcsolódó, egyre fokozódó inflációs nyomás hatására. Ugyanakkor a munkaerőpiaci helyzet – az enyhülés mutatók jelei ellenére – továbbra is feszült, a bérnövekedés pedig erőteljes, ami hozzájárul az alapvető inflációs nyomáshoz. Az egy főre jutó GDP és az árszint – bár viszonylag magas a vizsgált többi közép- és kelet-európai országhoz képest – továbbra is az euroövezeti átlag alatt marad. Amennyiben azt a nominális árfolyam felértékelődése nem ellensúlyozza, az egy főre jutó GDP és az árszintek felzárkózási folyamata pozitív inflációs különbözetet eredményezhet az euroövezethez képest, különösen akkor, ha ezt a hitel- és eszközárak nem fenntartható alakulása kíséri.

Csehország jelenleg nem áll az Európai Tanács túlzott hiány meglétére vonatkozó határozatának hatálya alatt. 2025-ben Csehország államháztartásának költségvetési hiánya a GDP 2,1 százalékát tette ki, tehát a 3 százalékos referenciaérték alatt volt, GDP-arányos adóssága pedig 44,3 százalékot tett ki, azaz a 60 százalékos referenciaérték alatt volt.

A 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tartó kétéves referencia-időszakban a cseh korona nem vett részt az ERM II-ben, hanem azzal rugalmas árfolyamrendszerben kereskedtek. A cseh korona euróhoz viszonyított árfolyama a referencia-időszak átlagában relatíve magas fokú volatilitást mutatott. 2026. június 17-én az árfolyam 24,147 korona/euro szinten alakult, azaz a korona 2,5 százalékkal erősebb volt a 2024. júniusi átlagos szintjéhez képest.

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszakban a cseh hosszú lejáratú kamatlábak átlagosan 4,5 százalékon, tehát a kamatlábra vonatkozó konvergenciakritérium 5,1 százalékos referenciaértéke alatt voltak. A cseh hosszú lejáratú kamatlábak és az euroövezeti (GDP-vel súlyozott) kamatláb közötti különbség némileg nőtt, a referencia-időszak végén 1,4 százalékponton állt. A tőkepiacok Csehországban kisebbek és jóval fejletlenebbek, mint az euroövezetben.

A cseh jog nem felel meg a központi bank függetlenségére, a monetáris finanszírozás tilalmára, valamint az eurorendszerbe történő jogi integrációra vonatkozó valamennyi követelménynek. Csehország eltéréssel rendelkező uniós tagállam, ezért a Szerződés 131. cikke alapján valamennyi alkalmazkodási követelménynek meg kell felelnie.

4.2 Magyarország

2026 májusában a tizenkét havi átlagos HICP-inflációs ráta Magyarországon 3,3 százalékon, tehát jóval az árstabilitási kritérium 2,7 százalékos referenciaértéke felett volt. Ez az arány várhatóan fokozatosan emelkedni fog a következő hónapokban, elsősorban a magasabb nyersanyagárak és a közel-keleti háborúhoz kapcsolódó, egyre fokozódó inflációs nyomás hatására. Ugyanakkor a munkaerőpiaci helyzet – az enyhülés mutatók jelei ellenére – továbbra is feszült, a bérnövekedés pedig erőteljes, részben a közszféra béremelései és a minimálbér-emelések hatására. Kétségek merülnek fel az infláció konvergenciájának hosszú távú fenntarthatóságát illetően Magyarországon. Amennyiben azt a nominális árfolyam felértékelődése nem ellensúlyozza, az egy főre jutó GDP és az árszintek felzárkózási folyamata pozitív inflációs különbözetet eredményezhet az euroövezethez képest, különösen akkor, ha ezt a hitel- és eszközárak nem fenntartható alakulása kíséri.

Magyarország 2024 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás hatálya alá tartozik. 2025-ben Magyarország államháztartásának költségvetési hiánya a GDP 4,7 százalékát tette ki, tehát jóval a 3 százalékos referenciaérték felett volt, GDP-arányos adóssága pedig 74,6 százalékot tett ki, azaz a 60 százalékos referenciaérték felett volt. Magyarországnak 2026-ig véget kell vetnie a túlzott hiálynak. 2026 júniusában az Európai Bizottság a Magyarországgal szemben folytatott, túlzott hiány esetén követendő eljárást felfüggesztette.

A 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tartó kétéves referencia-időszakban a magyar forint nem vett részt az ERM II-ben, hanem azzal rugalmas árfolyamrendszerben kereskedtek. A magyar forint euróhoz viszonyított árfolyama a referencia-időszak átlagában bizonyos relatíve magas fokú volatilitást mutatott. 2026. június 17-én az árfolyam 349,68 forint/euro szinten alakult, azaz a forint 11,4 százalékkal erősebb volt a 2024. júniusi átlagos szintjéhez képest. A Magyar Nemzeti Bank 2020 júniusában repókeret-megállapodást kötött az EKB-val, amelynek keretében legfeljebb 4 milliárd euro lehívására nyílt lehetősége jó minőségű, euróban denominált fedezet ellenében – eurolikviditás biztosítása céljából a magyar pénzügyi intézetek számára. Ez a megállapodás a referencia-időszak alatt is érvényben maradt, mivel azt 2025 januárjában újabb két évre meghosszabbították.

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszakban a magyar hosszú lejáratú kamatlábak átlagosan 6,7 százalékon, tehát a kamatlábra vonatkozó konvergenciakritérium 5,1 százalékos referenciaértéke felett voltak. A magyar hosszú lejáratú kamatlábak és az euroövezeti (GDP-vel súlyozott) kamatláb közötti különbség jelentősen csökkent, és a referencia-időszak végén 2,2 százalékponton állt. A tőkepiacok Magyarországon kisebbek és jóval fejletlenebbek, mint az euroövezetben.

A magyar jog nem felel meg a központi bank függetlenségére, a monetáris finanszírozás tilalmára, az euro egységes írásmódjára, valamint az eurorendszerbe történő jogi integrációra vonatkozó valamennyi követelménynek. Magyarország eltéréssel rendelkező uniós tagállam, ezért a

Szerződés 131. cikke alapján valamennyi alkalmazkodási követelménynek meg kell felelnie.

4.3 Lengyelország

2026 májusában a tizenkét havi átlagos HICP-inflációs ráta Lengyelországban 2,9 százalékon, tehát az árstabilitási kritérium 2,7 százalékos referenciaértéke felett volt. Ez az arány várhatóan fokozatosan emelkedni fog a következő hónapokban, elsősorban a magasabb nyersanyagárak és a közel-keleti háborúhoz kapcsolódó, egyre fokozódó inflációs nyomás hatására. Ugyanakkor a feszes, ám enyhülő munkaerőpiaci helyzet továbbra is felfelé irányuló nyomást fog gyakorolni az inflációra. Amennyiben azt a nominális árfolyam felértékelődése nem ellensúlyozza, az egy főre jutó GDP és az árszintek további felzárkózási folyamata pozitív inflációs különbözetet eredményezhet az euroövezethez képest, különösen akkor, ha ezt a hitel- és eszközárak nem fenntartható alakulása kíséri.

Lengyelország 2024 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás hatálya alá tartozik. 2025-ben Lengyelország államháztartásának költségvetési hiánya a GDP 7,3 százalékát tette ki, tehát jelentősen meghaladta a 3 százalékos referenciaértéket, GDP-arányos adóssága viszont 59,7 százalékot tett ki, azaz a 60 százalékos referenciaérték alatt volt. Lengyelországnak 2028-ig korrigálnia kell a túlzott hiányt. 2026 júniusában az Európai Bizottság a Lengyelországgal szemben folytatott, túlzott hiány esetén követendő eljárást felfüggesztette.

A 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tartó kétéves referencia-időszakban a lengyel zloty nem vett részt az ERM II-ben, hanem azzal rugalmas árfolyamrendszerben kereskedtek. A lengyel zloty euróhoz viszonyított árfolyama a referencia-időszak átlagában relatíve magas fokú volatilitást mutatott. 2026. június 17-én az árfolyam 4,241 zloty/euro szinten alakult, azaz a zloty 1,9 százalékkal erősebb volt a 2024. júniusi átlagos szintjéhez képest.

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszakban a lengyel hosszú lejáratú kamatlábak átlagosan 5,4 százalékon, tehát a kamatlábra vonatkozó konvergenciakritérium 5,1 százalékos referenciaértéke felett voltak. A lengyel hosszú lejáratú kamatlábak és az euroövezeti (GDP-vel súlyozott) kamatláb közötti különbség csökkent, a referencia-időszak végén 2,3 százalékponton állt. A tőkepiacok Lengyelországban kisebbek és jóval fejletlenebbek, mint az euroövezetben.

A lengyel jog nem felel meg a központi bank függetlenségére, a titoktartásra, a monetáris finanszírozás tilalmára, valamint az eurorendszerbe történő jogi integrációra vonatkozó valamennyi követelménynek. Lengyelország eltéréssel rendelkező uniós tagállam, ezért a Szerződés 131. cikke alapján valamennyi alkalmazkodási követelménynek meg kell felelnie.

4.4 Románia

2026 májusában a tizenkét havi átlagos HICP-inflációs ráta Romániában 8,4 százalékon, tehát jelentősen az árstabilitási kritérium 2,7 százalékos referenciaértéke felett volt. Ez az arány várhatóan magas szinten fog maradni a következő hónapokban, részben a magasabb nyersanyagárak és a közel-keleti háborúhoz kapcsolódó, egyre fokozódó inflációs nyomás hatására. Ugyanakkor a 2025. évi közvetett adóemelésből és a belföldi villamosenergia-árak emeléséből adódó kedvező bázishatások – gyenge magánfogyasztás mellett – várhatóan rövid távon lefelé hatnak az inflációra. Kétségek merülnek fel az infláció konvergenciájának hosszú távú fenntarthatóságát illetően Romániában. Amennyiben azt a nominális árfolyam felértékelődése nem ellensúlyozza, az egy főre jutó GDP és az árszintek felzárkózási folyamata pozitív inflációs különbözetet eredményezhet az euroövezethez képest, különösen akkor, ha ezt a hitel- és eszközárak nem fenntartható alakulása kíséri.

Románia 2020 óta túlzott hiány esetén követendő eljárás hatálya alá tartozik. 2025-ben Románia államháztartásának költségvetési hiánya 7,9 százalék volt, tehát jelentősen meghaladta a 3 százalékos referenciaértéket, GDP-arányos adóssága viszont 59,3 százalékot tett ki, azaz a 60 százalékos referenciaérték alatt volt. Romániának 2030-ig véget kell vetnie a túlzott hiánynak. 2026 júniusában az Európai Bizottság a Romániával szemben folytatott, túlzott hiány esetén követendő eljárást felfüggesztette.

A 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tartó referencia-időszakban a román lej nem vett részt az ERM II-ben, hanem azzal rugalmas árfolyamrendszerben, irányított lebegtetés mellett kereskedtek. A román lej euróhoz viszonyított árfolyama a referencia-időszak átlagában alacsony volatilitást mutatott. 2026. június 17-én az árfolyam 5,232 lej/euro szinten alakult, azaz a lej 5,1 százalékkal gyengébb volt a 2024. júniusi átlagos szintjéhez képest. A Banca Națională a României 2020 júniusában repókeret-megállapodást kötött az EKB-val, amelynek keretében legfeljebb 4,5 milliárd euro lehívására nyílt lehetősége jó minőségű, euróban denominált fedezet ellenében – eurolikviditás biztosítása céljából a román pénzügyintézetek számára. Ez a megállapodás a referencia-időszak alatt is érvényben maradt, mivel azt 2025 januárjában újabb két évre meghosszabbították.

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszakban a román hosszú lejáratú kamatlábak átlagosan 6,7 százalékon, tehát a kamatlábra vonatkozó konvergenciakritérium 5,1 százalékos referenciaértéke felett voltak. A román hosszú lejáratú kamatlábak és az euroövezeti (GDP-súlyozott) kamatláb közötti különbség kismértékben csökkent, és a referencia-időszak végén 2,7 százalékponton állt. A tőkepiacok Romániában jóval kisebbek, mint az euroövezetben, és továbbra is fejletlenek.

A román jog nem felel meg a központi bank függetlenségére, a monetáris finanszírozás tilalmára, valamint az eurorendszerbe történő jogi integrációra vonatkozó valamennyi követelménynek. Románia eltéréssel rendelkező uniós tagállam, ezért a Szerződés 131. cikke alapján valamennyi alkalmazkodási követelménynek meg kell felelnie.

4.5 Svédország

2026 májusában a tizenkét havi átlagos HICP-inflációs ráta Svédországban 2,2 százalékon, tehát az árstabilitási kritérium 2,7 százalékos referenciaértéke alatt volt. Ez a ráta várhatóan fokozatosan csökkenni fog a következő hónapokban, ami elsősorban az élelmiszerekre alkalmazott alacsonyabb hozzáadottérték-adót, valamint a 2025. évi árfolyam-erősödés átgyűrűző hatását tükrözi. Ugyanakkor ezt a csökkenést várhatóan részben ellensúlyozzák a magasabb nyersanyagárak, valamint a közel-keleti háborúhoz kapcsolódó, egyre fokozódó inflációs nyomás. A svédországi infláció várhatóan 2026-ban és 2027-ben is a Sveriges Riksbank célértéke alatt marad. Előretekintve Svédország monetáris politikája és stabilitásorientált intézményi keretrendszere várhatóan továbbra is hozzájárul az árstabilitás fenntartásához.

Svédország jelenleg nem áll az Európai Tanács túlzott hiány meglétére vonatkozó határozatának hatálya alatt. 2025-ben Svédország államháztartásának költségvetési hiánya a GDP 1,3 százalékát tette ki, tehát jóval a 3 százalékos referenciaérték alatt volt, GDP-arányos adóssága pedig 35,1 százalékot tett ki, azaz jóval a 60 százalékos referenciaérték alatt volt.

A 2024. június 18-tól 2026. június 17-ig tartó kétéves referencia-időszakban a svéd korona nem vett részt az ERM II-ben, hanem azzal rugalmas árfolyamrendszerben kereskedtek. A svéd korona euróhoz viszonyított árfolyama a kétéves időszak átlagában magas fokú volatilitást mutatott. 2026. június 17-én az árfolyam 10,891 korona/euro szinten alakult, azaz a korona 3,5 százalékkal erősebb volt a 2024. júniusi átlagos szintjéhez képest. A referencia-időszak során a Sveriges Riksbank swapmegállapodást tartott fenn az EKB-val, amelynek keretében legfeljebb 10 milliárd euro kölcsön felvételére volt lehetősége svéd koronában nyújtott fedezet mellett; ez a megállapodás 2007. december 20. óta van hatályban.

A 2025 júniusa és 2026 májusa közötti referencia-időszakban a svéd hosszú lejáratú kamatlábak átlagosan 2,6 százalékon, tehát jóval a kamatlábra vonatkozó konvergenciakritérium 5,1 százalékos referenciaértéke alatt maradtak. A svéd hosszú lejáratú kamatlábak és az euroövezeti átlagkamatláb közötti különbség nagyon kis mértékben nőtt, és a referencia-időszak végén -0,7 százalékponton állt. A tőkepiacok Svédországban rendkívül fejlettek az euroövezethez képest.

A svéd jog nem felel meg a központi bank függetlenségére, a monetáris finanszírozás tilalmára, valamint az eurorendszerbe történő jogi integrációra vonatkozó valamennyi követelménynek. Svédország eltéréssel rendelkező uniós tagállam, ezért a Szerződés 131. cikke alapján valamennyi alkalmazkodási követelménynek meg kell felelnie. A Szerződés értelmében Svédország 1998. június 1-je óta köteles olyan nemzeti jogszabályokat alkotni, amelyek célja az eurorendszerbe való integráció.

Köszönetnyilvánítás

Ezt a konvergenciajelentést az EKB Közgazdasági Elemzési Főigazgatósága koordinálta és készítette el az EKB más szervezeti egységei, különösen a Jogi Szolgáltatási Főigazgatóság, a Monetáris Politikai Főigazgatóság és a Statisztikai Főigazgatóság által szolgáltatott információk, észrevételek és javaslatok beépítésével. Hálásan köszönjük az EU nemzeti központi bankjaitól és különösen a 2026. júniusi konvergenciajelentés szerkesztőcsoportjának tagjaitól érkező észrevételeket.

A konvergenciajelentést az EKB Általános Tanácsa 2026. június 19-én jóváhagyta.

A gazdasági részeket Ursel Baumann, Martin Bijsterbosch, Alexandra Olivia Coldea, Matteo Falagiarda, Michael Fidora, Christine Gartner, Nadine Leiner-Killinger, Christiane Nickel, Steffen Osterloh, Philipp Rother, Vincze Gábor, Giovanni Vitale és Caroline Willeke készítette.

Az összeállításukban közreműködött még Ginevra Aguiari, Miguel Ampudia, Ana Bairrao, Bakk Simon Klára, Nicolai Benalal, Othman Bouabdallah, Francesco Chiacchio, Livia Chitu, Roberta De Stefani, Virginia Di Nino, Martin Eiglsperger, Patrick Grussenmeyer, Stephan Haroutunian, Jürgen Herr, Stanimira Kosekova, Dimitrios Laskos, Elena Lourenço, Christophe Madaschi, Silvia Márquez Thibaut, Antonio Moreno, Ralica Müller, Carolin Nerlich, Jerzy Niemczyk, Hans Olsson, Elvira Rosati és Martina Viggiano.

A jogi részeket Axel-Johannes Korb, Christian Kroppenstedt és Chiara Zilioli készítette.

Az összeállításukban közreműködött még David Baez Seara, Alina Grosu, Karen Kaiser, Justyna Kurzela, Simona Lambrinoc, Sarah Levy, Fabian von Lindeiner, Margot Littlefair és Marta Szablewska.

© Európai Központi Bank, 2026

Postacím 60640 Frankfurt am Main, Németország
Telefon +49 69 1344 0
Honlap www.ecb.europa.eu

Minden jog fenntartva. A kiadvány kizárólag oktatási és nem kereskedelmi célból, a forrás feltüntetésével sokszorosítható.

A konkrét szak kifejezések gyűjteménye megtalálható az [EKB szövszedetben](#) (csak angolul elérhető).

HTML ISBN 978-92-899-7874-3, ISSN 1725-9614, doi:10.2866/2755703, QB-01-26-131-HU-Q

A táblázatokban használt konvenciók

„-” az adatok nem léteznek/az adatok nem alkalmazhatóak

„.” adatok még nem állnak rendelkezésre